ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ & ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Εργαστήριο Δημογραφικών και Κοινωνικών Αναλύσεων

Διπλωματική εργασία:

ΟΙ ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΕΣ ΑΝΑΚΑΤΑΤΑΞΕΙΣ / ΕΞΕΑΙΞΕΙΣ ΣΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΣΕΡΒΙΑ ΚΑΙ ΒΟΪΒΟΔΙΝΑ ΑΠΟ ΤΟ 1991 ΈΩΣ ΤΟ 2002

ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Φοιτήτριες:

Βαγγέλη Ελένη

Γενετζάκη Όλγα

Επιβλέπων Καθηγητής:

Βύρων Κοτζαμάνης

Βόλος, Οκτώβριος 2003

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ & ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ «ΓΚΡΙΖΑ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ»

Αριθ. Εισ.: 2506/1
Ημερ. Εισ.: 01-04-2004
Δωρεά:
Ταξιθετικός Κωδικός: ΠΤ – ΜΧΠΠΑ
2003
ΒΑΓ

Στους γονείς μας

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
004000072511

Ευχαριστίες

Η ολοκλήρωση της παρούσας διπλωματικής διατριβής θα ήταν ανέφικτη δίχως την πολύτιμη βοήθεια ορισμένων ανθρώπων. Νιώθουμε λοιπόν, την ανάγκη να ευχαριστήσουμε θερμά, για την πολύπλευρη βοήθειά τους:

- *τον καθηγητή, κ. Βύρων Κοτζαμάνη, ο οποίος με τις γνώσεις, τις υποδείξεις και τη στήριξή του, αποτέλεσε «παράδειγμα» επιβλέποντα. Παράλληλα, εκτιμούμε ιδιαίτερα το γεγονός ότι μέσα από το Εργαστήριο Δημογραφικών και Κοινωνικών Αναλύσεων (ΕΔΚΑ), μας παρείχε, εκτός από τα δημογραφικά δεδομένα και όλο τον απαραίτητο εξοπλισμό για την εκπόνηση της διπλωματικής διατριβής.*
- *Τον κ. Goran Penev, ερευνητή στο Κέντρο Δημογραφικών Ερευνών της Γιουγκοσλαβίας, για τον χρόνο που αφιέρωσε στον έλεγχο των δημογραφικών δεδομένων, διαδικασία απαραίτητη, για την συνέχεια της πορείας της διατριβής.*
- *Την κ. Ντυκέν Μαρί Νοέλ, Οικονομολόγο-Στατιστικό, για της παρατηρήσεις και τις υποδείξεις της.*

Επιπλέον, θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε τα μέλη του ΕΔΚΑ και ειδικότερα,

-τον κ. Μιχάλη Αγοραστάκη, για την πολύτιμη συνεισφορά του στη δημιουργία των χαρτών, καθώς και:

-την κα. Κάκια Σοφιανοπούλου,

-την κα. Χριστίνα Κρητικού,

-τον κ. Χρήστο Τριγκώνη,

όπως και τις συναδέλφους,

- κα. Σοφία Νικολαΐδου και κα. Ελευθερία Τιβικέλη,

για τις υποδείξεις, τις διορθώσεις και, γενικότερα, την πολύπλευρη συνεισφορά και συμπαράστασή τους, όχι μόνο υλική αλλά και ψυχολογική.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή 1

Ιστορική Αναδρομή 7

1. Η εξέλιξη του πληθυσμού της Κεντρικής Σερβίας και Βοϊβοδίνας (1991–2002 σε επίπεδο δήμων) 12

1.1. Συμπεράσματα 15

1.2 Η εξέλιξη του πληθυσμού της Κεντρικής Σερβίας και Βοϊβοδίνας (1991 - 2002) σε επίπεδο ΟΤΑ 18

2. Η πραγματική εξέλιξη του πληθυσμού της Κεντρικής Σερβίας και Βοϊβοδίνας ανάμεσα στα δύο απογραφικά έτη 20

2.1 Συμπεράσματα 24

3. Η φυσική αύξηση στην Κεντρικής Σερβίας και τη Βοϊβοδίνα, 1991-2002 27

3.1 Συμπεράσματα 31

4. Η φαινόμενη μετανάστευση στην Κεντρική Σερβία και Βοϊβοδίνα (1991-2002) 34

4.1. Η κατανομή του πληθυσμού των προσφύγων στους Δήμους της Κεντρικής Σερβίας και της Βοϊβοδίνας 38

4.1.1 Συμπεράσματα 40

5. Οι συνιστώσες των πληθυσμιακών μεταβολών στην Κεντρική Σερβία και Βοϊβοδίνα στην περίοδο 1991-2002. 41

5.1. Το μέσο ετήσιο δημογραφικό ισοζύγιο 1991-2002 42

5.2. Ταξινόμηση των διοικητικών ενοτήτων (opstina) με βάση το Μέσο Δημογρα-φικό Ισοζύγιο, το Φυσικό Ισοζύγιο και τη Φαινόμενη Μετανάστευση 43

5.3. Το ειδικό βάρος του φυσικού ισοζυγίου και της φαινόμενης μετανάστευσης στο δημογραφικό ισοζύγιο της περιόδου 1991-2002..... 45

6. Η συμβολή του πληθυσμού των μειονοτήτων στις εξελίξεις- ανακατατάξεις του πληθυσμού της Κεντρικής Σερβίας και Βοϊβοδίνας την περίοδο 1991-2002 . 47

7. Συμπεράσματα 51

Βιβλιογραφία 54

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Κεφάλαιο 1

Πίνακας 1.1: Συνολικός πληθυσμός και Δείκτες μεταβολής του πληθυσμού,1991-2002

Πίνακας 1.3: Αριθμός opstina με θετική και αρνητική ποσοστιαία μεταβολή (1991-2002)

Κεφάλαιο 2

Πίνακας 2.2: Συνολικός πληθυσμός και Δείκτες μεταβολής του πληθυσμού (υπολογιζόμενοι και οι IDP's)

Πίνακας 2.3: Πληθυσμός IDP's και ποσοστιαία μεταβολή των opstina της ομάδας Ι που ανήκουν στην Βοϊβοδίνα

Κεφάλαιο 3

Πίνακας 3.2: Η εξέλιξη του φυσικού ισοζυγίου από το 1991 έως το 2001

Πίνακας 3.3: Αριθμός opstina ανά κλάση ταξινόμησης του φυσικού ισοζυγίου (‰),1991-2001

Πίνακας 3.4: Αριθμός opstina ανά κλάση ταξινόμησης του φυσικού ισοζυγίου ‰, 1991-2001

Κεφάλαιο 4

Πίνακας 4.1: Φαινόμενη Μετανάστευση (1991-2002

Πίνακας 4.1.1: Πρόσφυγες 2001

Πίνακας 4.3: Αριθμός opstina ανά ομάδα κατάταξης

Κεφάλαιο 5

Πίνακας 5.2: Ειδικό βάρος Φυσικού Ισοζυγίου (ΦΙ) και Φαινόμενης Μετανάστευσης (ΦΜ) στο Μέσο Δημογραφικό Ισοζύγιο (ΔΙ)

Παράρτημα

Πίνακας 1.2: Πληθυσμός και δείκτες μεταβολής του πληθυσμού ανά opstina

Πίνακας 2.1: Πληθυσμός IDP's το 2002 ανά opstina

Πίνακας 3.1: Φυσικό Ισοζύγιο, 1991-2002

Πίνακας 4.2: Φαινόμενη μετανάστευση 1991-2002

Πίνακας 4.1.2: Πληθυσμός και ποσοστά προσφύγων το 2002

Πίνακας 4.1.3: Φαινόμενη μετανάστευση χωρίς τον πληθυσμό των προσφύγων

Πίνακας 5.1.α: Συγκεντρωτικός πίνακας ανά opstina για ΔΙ(+), ΦΙ(+), ΦΜ(+)

Πίνακας 5.1.β: Συγκεντρωτικός πίνακας ανά opstina για ΔΙ(+), ΦΙ(+), ΦΜ(-)

Πίνακας 5.1.γ: Συγκεντρωτικός πίνακας ανά opstina για ΔΙ(+), ΦΙ(-), ΦΜ(+)

Πίνακας 5.1.δ: Συγκεντρωτικός πίνακας ανά opstina για ΔΙ(-), ΦΙ(+), ΦΜ(-)

Πίνακας 5.1.ε: Συγκεντρωτικός πίνακας ανά opstina για ΔΙ(-), ΦΙ(-), ΦΜ(+)

Πίνακας 5.1.στ: Συγκεντρωτικός πίνακας ανά opstina για ΔΙ(-), ΦΙ(-), ΦΜ(-)

Πίνακας 5.1.ζ: Συγκεντρωτικός πίνακας ανά opstina για -1<ΔΙ (‰)<1

Πίνακας 6.1: Πληθυσμοί και ποσοστά μειονοτήτων στο σύνολο του πληθυσμού το 1991(de jure)

Πίνακας 6.2: Πληθυσμοί και ποσοστά μειονοτήτων στο σύνολο του πληθυσμού το 2002 (de facto)

ΠΙΝΑΚΑΣ ΧΑΡΤΩΝ

Κεφάλαιο 1

Χάρτης 1.α: Ποσοστιαία μεταβολή του πληθυσμού (‰), 1991-2002

Χάρτης 1.2.α: Ποσοστιαία μεταβολή του πληθυσμού (‰) σε επίπεδο settlements (OTA), 1991-2002

Κεφάλαιο 2

Χάρτης 2.α: Ποσοστιαία μεταβολή του πληθυσμού (‰), συμπεριλαμβανομένου και του πληθυσμού των IDP's, 1991-2002

Κεφάλαιο 3

Χάρτης 3.α: Φυσικό ισοζύγιο του πληθυσμού(‰), 1991-2002

Κεφάλαιο 4

Χάρτης 4.α: Φαινόμενη μετανάστευση του πληθυσμού (‰), 1991-2002

Χάρτης 4.β: Φαινόμενη μετανάστευση (‰) χωρίς τον πληθυσμό των προσφύγων, την περίοδο 1991-2002

Χάρτης 4.Ι.α: Ποσοστό προσφύγων στο σύνολο του πληθυσμού το 2002

Κεφάλαιο 5

Χάρτης 5.α: Μέσο ετήσιο δημογραφικό ισοζύγιο (‰), 1991-2002

Χάρτης 5.β: Ταξινόμηση των διοικητικών ενοτήτων (opstina) βάσει του ΔΙ, ΦΙ και ΦΜ, 1991-2002

Χάρτης 5.γ: Το ειδικό βάρος των συνιστωσών του δημογραφικού ισοζυγίου (φυσικό ισοζύγιο και φαινόμενη μετανάστευση), 1991-2002

Κεφάλαιο 6

Χάρτης 6.α: Ποσοστό ΄Σέρβων και Μαυροβουνίων στο σύνολο του πληθυσμού, 1991

Χάρτης 6.β: Ποσοστό Αλβανών, Κροατών, Σλοβένων και Μουσουλμάνων στο σύνολο του πληθυσμού, 1991

Χάρτης 6.γ: Ποσοστό Γιουγκοσλάβων στο σύνολο του πληθυσμού, 1991

Χάρτης 6.δ: Ποσοστό μειονοτήτων πλην Σέρβων, Μαυροβουνίων, Αλβανών, Κροατών, Σλοβένων, Μουσουλμάνων και Γιουγκοσλάβων στο σύνολο του πληθυσμού, 1991

Χάρτης 6.ε: Ποσοστό Σέρβων και Μαυροβουνίων στο σύνολο του πληθυσμού, 2002

Χάρτης 6.στ: Ποσοστό μειονοτήτων πλην Σέρβων και Μαυροβουνίων, 1991

Χάρτης 6.ζ: Ποσοστό μειονοτήτων πλην Σέρβων και Μαυροβουνίων, 2002

Παράρτημα

Χάρτης 1.β: Μέσος ετήσιος ρυθμός του πληθυσμού (‰), 1991-2002

Χάρτης 2.β: Μέσος ετήσιος ρυθμός του πληθυσμού (‰) συμπεριλαμβανομένου και του πληθυσμού των IDP's, 1991-2002

ΑΡΚΤΙΚΟΛΕΞΑ

ΑΔΓ: Αδρός Δείκτης Γεννητικότητας

ΑΔΘ: Αδρός Δείκτης Θνησιμότητας

ΔΙ: Δημογραφικό Ισοζύγιο

IDP's: Internally Displaced Persons

NATO:North Atlantic Treaty Organization

ΟΤΑ: Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης

ΟΗΕ: Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών

ΠΓΔΜ: Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας

ΦΙ: Φυσικό Ισοζύγιο

ΦΜ: Φαινόμενη Μετανάστευση

Εισαγωγή

Η περιοχή μελέτης της διπλωματικής αυτής είναι η Σερβία, που αποτελείται από την Κεντρική Σερβία την Βοϊβοδίνας και το Κοσσυφοπέδιο. Η ανάλυση μας θα επικεντρωθεί όμως μόνο στην Κεντρική Σερβία και τη Βοϊβοδίνα εφόσον δεν έχει πραγματοποιηθεί ακόμα απογραφή πληθυσμού στο Κοσσυφοπέδιο.

Θα ήταν σκόπιμο σε αυτό το σημείο να παρουσιάσουμε μια γενική εικόνα της ευρύτερης περιοχής ώστε να είναι εφικτή η ερμηνεία κάποιων ειδικών φαινομένων και ιδιαιτεροτήτων. Γενικά θα πρέπει να αναφέρουμε ότι η πρώην ενωμένη Γιουγκοσλαβία ήταν, συγκρινόμενη με τις άλλες ευρωπαϊκές χώρες, η πλέον ανομοιογενής πληθυσμιακά λόγω του μεγάλου αριθμού των εθνικοτήτων (και αργότερα) των προσφυγικών πληθυσμών της. Αποτελούσε λοιπόν μια ομοσπονδία πολυεθνική που ακολούθησε έναν ιδιαίτερο διαχωρισμό σε σχέση με τα δικαιώματα των ομάδων που διαβίωναν σε αυτήν, και που ανάλογα με την πληθυσμιακή δυναμική τους χωρίζονταν σε έθνη, εθνότητες και εθνικές ομάδες. (Poulton, 1993)

Στις εθνότητες της Γιουγκοσλαβίας, που είχαν μια ποικιλία από γλώσσες και πολιτιστικά δικαιώματα, ανήκουν και οι Αλβανοί και οι Ούγγροι (οι δύο μεγαλύτερες) οι οποίοι εμφανίζουν χωρικές συγκεντρώσεις στο Κοσσυφοπέδιο και τη Βοϊβοντίνα αντίστοιχα. Ακολουθούν οι Βούλγαροι, οι Τσέχοι, οι Τσιγγάνοι, οι Ιταλοί, οι Ρουμάνοι, οι Ρουθένιοι, οι Σλοβάκοι και οι Τούρκοι, που είναι αναγνωρισμένοι ως εθνικότητες αλλά δεν εμφανίζουν χωρικές συγκεντρώσεις. Τέλος υπάρχουν οι Αυστριακοί, οι Έλληνες, οι Εβραίοι, οι Γερμανοί, οι Πολωνοί, οι Ρώσοι, οι Ουκρανοί, οι Βλάχοι, οι οποίοι αποτελούν μικρές μειονότητες καθώς και ένας μικρός πληθυσμός ατόμων που δηλώνονται στην απογραφή ως Γιουγκοσλάβοι. (Poulton, 1993)

Όσον αφορά τους πρόσφυγες θα πρέπει να αναφέρουμε ότι μετά το 1991 που έχουμε την απαρχή των εμφύλιων αναταραχών στην Πρώην Γιουγκοσλαβία, παρουσιάζονται έντονα ρεύματα στο εσωτερικό της πρώην ενιαίας Γιουγκοσλαβίας. Τα ρεύματα αυτά μπορούν να θεωρηθούν δραματικά εθνοκεντρικά, αφού ο πληθυσμός που βρίσκονταν σε «εχθρικά» εδάφη, επιστρέφει στην χώρα με την οποία αισθάνεται πλέον συνδεδεμένος. Έτσι οι Σέρβοι από την Κροατία και τη Βοσνία Ερζεγοβίνη επιστρέφουν στην νέα Γιουγκοσλαβία, όπως και αυτοί του Κοσσυφοπεδίου μετά τον βομβαρδισμό του ΝΑΤΟ και την άφιξη διεθνών δυνάμεων σε αυτό. (Prokic, 2003)

Στην αρχή της κρίσης ο αριθμός των προσφύγων μεταβάλλεται συνεχώς αφού μερικοί από αυτούς πήγαν στην νέα Γιουγκοσλαβία προσωρινά, προτού καταλήξουν σε άλλες ευρωπαϊκές και υπερπόντιες χώρες. Η μειοψηφία αυτών των ατόμων, κυρίως οι γηραιότεροι, επέστρεψαν στις περιοχές που κατοικούσαν πριν. Το μεγαλύτερο μέρος όμως των ατόμων αυτών παρέμεινε στη Νέα Γιουγκοσλαβία (Prokic, 2003)

Πηγή: www.hoteli-srbije.co.yu/images

Όλα τα παραπάνω λοιπόν, όπως επίσης ο αριθμός των γεννήσεων και θανάτων και η εσωτερική και εξωτερική μετανάστευση, επηρέασαν σημαντικά το μέγεθος και την κατανομή του πληθυσμού στον χώρο την τελευταία δεκαετία. Γι' αυτό το λόγο η εξέλιξη του πληθυσμού της, ακολουθεί μια ιδιαίτερη πορεία οφειλόμενη σε πληθώρα παραμέτρων.

Στόχος της διπλωματικής μας εργασίας είναι να προσδιορίσει τις πληθυσμιακές εξελίξεις και ανακατατάξεις που έγιναν στην «μικρή» Σερβίας ως και τις επιπτώσεις της κρίσης και των πολιτικών ασταθειών και προβλημάτων σε αυτές, την περίοδο 1991-2002 (η τελευταία απογραφή ήταν προγραμματισμένη να γίνει τον Απρίλιο του 2001 αλλά καθυστέρησε ένα χρόνο για λόγους πολιτικής φύσεως και πραγματοποιήθηκε το 2002). Το Μαυροβούνιο και το Κοσσυφοπέδιο αποφάσισαν και αυτοί να την

αναβάλλουν επίσης για πολιτικούς λόγους. Έτσι, τον Μάρτιο του 2002 οι μόνες περιοχές της Νέας Γιουγκοσλαβίας που προχώρησαν κανονικά στην διαδικασία της απογραφής, ήταν η Κεντρική Σερβία και η Βοϊβοδίνα (Penev, 2002), γι' αυτό και η περιοχή που τελικά μελετάται σε αυτή τη διπλωματική εργασία είναι η «μικρή» Γιουγκοσλαβία.

Θα ήταν σκόπιμο αρχικά να αποσαφηνιστούν τα βήματα που ακολουθήσαμε, η μεθοδολογία που υιοθετήθηκε, τα προβλήματα που προέκυψαν και επιπλέον να αναφερθούμε και να εξηγήσουμε κάποιες έννοιες σχετικά με την κατηγοριοποίηση του πληθυσμού μέσω της ανάλυσης των απογραφών του 1991 και του 2002.

Η παρούσα εργασία έχει ως στόχο όπως προείπαμε να απαντήσει στο ερώτημα ποια είναι η δυναμική του πληθυσμού στη Σερβία και πού οφείλονται οι ανακατατάξεις που έχουν επέλθει στην διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας στην χώρα αυτή, λαμβάνοντας ως επίπεδο αναφοράς τον δήμο (opstina). Τα δεδομένα που επεξεργαστήκαμε προέρχονται κυρίως από τις δύο τελευταίες απογραφές πληθυσμού (1991 και 2002). Συμπληρωματικά δεδομένα αφορούν την φυσική κίνηση του πληθυσμού και τους εγκατεστημένους πρόσφυγες στις περιοχές αυτές στις αρχές της τρέχουσας δεκαετίας. Τα πρωτογενή δεδομένα που χρησιμοποιήθηκαν για την εξαγωγή συμπερασμάτων καθώς και τα χαρτογραφικά υπόβαθρα που είχαν δημιουργηθεί από την ψηφιοποίηση διαθέσιμων σε έντυπη μορφή χαρτών, προέρχονται από το Εργαστήριο Δημογραφικών και Κοινωνικών Αναλύσεων.

Εξετάζουμε αρχικά τις μεταβολές μεταξύ 1991 και 2002, με βάση τον δείκτη «ποσοστιαία μεταβολή του πληθυσμού». Εντοπίζουμε στην συνέχεια τις πληθυσμιακές συγκεντρώσεις, τους δυναμικούς πόλους, τις περιοχές (δήμους) που χάνουν πληθυσμό καθώς και αυτές που δεν παρουσιάζουν σημαντικές αλλαγές. Στο κεντρικό ερώτημα: ***πού οφείλονται οι πληθυσμιακές μεταβολές και η ανακατανομή του πληθυσμού στον χώρο ανάμεσα στις δύο απογραφές***; η απάντηση δεν είναι απλή. Υπό κανονικές συνθήκες στο ερώτημα αυτό θα μπορούσε να δοθεί μια πρώτη απάντηση με βάση το ισοζύγιο θανάτων και γεννήσεων και αυτό της μετανάστευσης. Στην περίπτωσή μας όμως εμπλέκονται επιπλέον δύο παράγοντες που αποτελούν ιδιαιτερότητες της περιοχής μελέτης. Λόγω της κρίσης και των πολιτικών συνθηκών που επικράτησαν εμφανίζονται οι πρόσφυγες και οι IDP's: Internally Displaced Persons (ακολουθεί ανάλυση αυτών παρακάτω), ενώ σημαντικά επηρεάζουν το μεταναστευτικό ισοζύγιο οι

εκροές πληθυσμού άλλων εθνικών ομάδων, όπως Κροατών, Σλοβένων, Μουσουλμάνων και Αλβανών.

Στη εργασία αυτή, θα εξεταστεί και ο «πραγματικός» πληθυσμός της Σερβίας, αυτός που κατά την τελευταία απογραφή ζει στην χώρα, ανεξαρτήτως εάν δεν προσμετράτε στα αποτελέσματα της. Λέγοντας «πραγματικό» πληθυσμό εννοούμε το πληθυσμό του 2002 συνυπολογίζοντας όμως και τον πληθυσμό των IDP's (Σέρβων βασικά και σε μικρότερο βαθμό των Τσιγγάνων) που μετακινήθηκε από το Κοσσυφοπέδιο λόγω των βομβαρδισμών και των μετέπειτα πολιτικών εξελίξεων σε αυτό.

Ως IDP's (εσωτερικά εκτοπισμένα άτομα) ορίζονται τα πρόσωπα που εξαναγκάστηκαν ξαφνικά να εγκαταλείψουν ομαδικά τις εστίες τους, ως αποτέλεσμα ένοπλης σύγκρουσης, εσωτερικής διαμάχης, συστηματικής καταπάτησης των ανθρώπινων δικαιωμάτων, φυσικών ή ανθρώπινων καταστροφών και τα οποία βρίσκονται στην εθνική επικράτειας της χώρας τους. Ο πληθυσμός αυτός δεν προσμετράτε στον συνολικό πληθυσμό της Σερβίας κατά την απογραφή του 2002 για πολιτικούς λόγους. Σκοπός της ανάλυσης αυτής είναι η αποτύπωση της πραγματικής εικόνας της Σερβίας και η εξαγωγή συμπερασμάτων όσον αφορά την χωρική και ποσοτική κατανομή των IDP's. (Gottwald, 1998)

Στο επόμενο κεφάλαιο θα μελετήσουμε το φυσικό ισοζύγιο (γεννήσεις-θάνατοι) για να απαντήσουμε στο ερώτημα κατά πόσο ο παράγοντας αυτός επηρέασε τις χωρικές πληθυσμιακές δυναμικές της χώρας ανάμεσα στο 1991 και το 2002.

Στη συνέχεια θα αναλύσουμε και θα χαρτογραφήσουμε την φαινόμενη μετανάστευση με σκοπό την εξαγωγή κάποιων πρώτων συμπερασμάτων για το κατά πόσο η μεταβλητή αυτή επηρέασε την εξέλιξη του πληθυσμού. Οφείλουμε να υπενθυμίσουμε ότι η φαινόμενη μετανάστευση προκύπτει ως σύνθετο αποτέλεσμα μετακινήσεων προς/από διαφορετικές κατευθύνσεις και διαφορετικής υφής (μεταναστεύσεις στο εσωτερικό της χώρας, έξοδοι προς το εξωτερικό, είσοδοι από το εξωτερικό).

Στο τέταρτο κεφάλαιο γίνεται ανάλυση της κατανομής του πληθυσμού των προσφύγων. Σύμφωνα με το άρθρο Ι της Σύμβασης για το Καθεστώς των Προσφύγων που υιοθετήθηκε από τον ΟΗΕ το 1951, ως πρόσφυγας ορίζεται το άτομο το οποίο λόγω δικαιολογημένου φόβου δίωξης για λόγους φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, συμμετοχής

σε ορισμένη κοινωνική ομάδα ή λόγω των πολιτικών του πεποιθήσεων, βρίσκεται εκτός της χώρας της οποίας έχει ιθαγένεια. Εξετάζεται λοιπόν η χωρική τους κατανομή και η συμβολή τους στις συνολικές πληθυσμιακές μεταβολές .

Τέλος στο 6^{ο} κεφάλαιο αναλύεται η συμβολή του πληθυσμού των μειονοτήτων στις πληθυσμιακές ανακατατάξεις στη Σερβία (1991-2002). Η ανάλυση αυτή δεν ήταν δυνατόν να είναι ποσοτική, εφ' όσον οι πληθυσμοί των μειονοτήτων για τα δύο έτη δεν είναι συγκρίσιμοι, όπως θα δούμε και παρακάτω.

Σε αυτό το σημείο είναι απαραίτητο να γίνει αναφορά στις απογραφές του 1991 και του 2002, από τις οποίες και αντλήθηκαν τα ποσοτικά δεδομένα που επεξεργαστήκαμε, και στα προβλήματά τους. Αφενός μεν οι έννοιες του πληθυσμού στις δύο απογραφές δεν ταυτίζονται, αφετέρου δε η απογραφή του 1991 δεν κάλυψε το σύνολο του πληθυσμού της χώρας, αλλά το 85% αυτού, επειδή περίπου το σύνολο της εθνικότητας των Αλβανών στις περιοχές του Κοσσυφοπεδίου και των Μετοχιών και σε κάποιες περιοχές της Κεντρικής Σερβίας (Bujanovac και Presevo) δεν συμμετείχε στην απογραφή για πολιτικούς λόγους. (Penev, 2002)

Ειδικότερα, η απογραφή του 2002 που ακολούθησε την προτεινόμενη από τα Ηνωμένα Έθνη και την Eurostat μεθοδολογία, είχε κάποιες διαφορές ως προς τις προηγούμενες και ως προς αυτή του 1991. Όσον αφορά τον υπολογισμό του συνολικού πληθυσμού, η απογραφή του 2002 περιείχε:

1. Τους μόνιμους κατοίκους της χώρας (αυτούς που έχουν την συνήθη κατοικία τους, στο τόπο της απογραφής)
2. Τους Γιουγκοσλάβους πολίτες που ζούνε και εργάζονται στο εξωτερικό προσωρινά (λιγότερο από 1 χρόνο)
3. Τους ξένους πολίτες που ζουν στην Γιουγκοσλαβία για τουλάχιστον ένα χρόνο ως και τους πρόσφυγες από άλλες χώρες της πρώην ενιαίας Γιουγκοσλαβίας.

Η απογραφή επίσης διαχωρίζει τους πρόσφυγες από τους εσωτερικά εκτοπισμένους πληθυσμούς (IDP's) (οι τελευταίοι δεν συμπεριλαμβάνονται στον υπολογισμό του συνολικού πληθυσμού και ορίζονταν ως μετανάστες από ξένη χώρα, που ανήκε στην Πρώην Γιουγκοσλαβία, και βρίσκονταν κατά την διάρκεια της απογραφής στις περιοχές της Κεντρικής Σερβίας και της Βοϊβοδίνας). (Penev, 2002)

Αντίθετα η απογραφή του 1991, περιείχε στον συνολικό πληθυσμό τα άτομα που ζουν και εργάζονται στο εξωτερικό προσωρινά αλλά ανεξάρτητα από την διάρκεια διαμονής τους, ενώ δεν περιείχε καθόλου πρόσφυγες, μιας και αυτοί εμφανίζονται την δεκαετία του 1990 λόγω των έντονων αντιπαραθέσεων και αναταράξεων που έλαβαν χώρα στην Πρώην Γιουγκοσλαβία.(Penev, 2002)

Επομένως λόγω των παραπάνω, ήταν απαραίτητο να καταστούν τα δεδομένα των απογραφών του 1991 και του 2002 συγκρίσιμα μεταξύ τους αφού σε κάθε μια από αυτές υιοθετήθηκαν διαφορετικοί ορισμοί της έννοιας του συνολικού πληθυσμού. Έτσι ο πληθυσμός της απογραφής του 1991 που περιείχε όλους τους Γιουγκοσλάβους που βρίσκονταν στο εξωτερικό (με γιουγκοσλαβικό διαβατήριο), ανεξάρτητα από την διάρκεια της απουσίας τους από την χώρα (πληθυσμός de jure), ανάχθηκε στα δεδομένα του αντίστοιχου του 2002 (de facto), αποκλείοντας τους πλέον του έτους ευρισκόμενους στο εξωτερικό γιουγκοσλάβους πολίτες. (Κοτζαμάνης, Τριγκώνης, 2002)

Ιστορική Αναδρομή

Η παρούσα διπλωματική εργασία αναφέρεται στην Νέα Γιουγκοσλαβία, την ομοσπονδία που δημιουργήθηκε τον Απρίλιο του 1992 από τη Σερβία (Κεντρική Σερβία, Βοϊβοδίνα, Κοσσυφοπέδιο) και το Μαυροβούνιο. Πρωτεύουσα της Σερβίας είναι το Βελιγράδι, και του Μαυροβουνίου η Ποτγκόριτσα. Η γλώσσα της χώρας είναι η σερβο-κροατική, ενώ η πλειοψηφία του πληθυσμού είναι χριστιανοί ορθόδοξοι ή μουσουλμάνοι. Στα δυτικά η Νέα Γιουγκοσλαβία συνορεύει με την Κροατία και τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη, στα βόρεια με την Ουγγαρία, στα ανατολικά με τη Ρουμανία και τη Βουλγαρία, και στο νότο με την Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας (ΠΓΔΜ) και την Αλβανία. Βρέχεται στα νοτιο-δυτικά από την Αδριατική Θάλασσα.

Η πρώην Γιουγκοσλαβία ήταν ανεξάρτητο κράτος από το 1918, δημιουργήθηκε με την ενοποίηση των Σέρβων, Κροατών, Σλοβένων, Σκοπιανών και Μαυροβουνίων, λαών που βρίσκονταν προηγουμένως κάτω από δυο διαφορετικές αυτοκρατορίες, την αυστρο-ουγγρική και την οθωμανική και έγινε κληρονομική κοινοβουλευτική δημοκρατία κάτω από τον Αλέξανδρο Καραγεώργεβιτς (1921). Η ενιαία δομή που υιοθετήθηκε από το κράτος και η υπεροχή των Σέρβων απογοήτευσαν τις αυτονομιστικές επιδιώξεις των Κροατών, οι οποίοι αντέδρασαν με ποικίλους τρόπους. Η δολοφονία του ηγέτη της χώρας (1934) από το χέρι ενός οπαδού των εξτρεμιστικών κροατικών ομάδων, που καθοδηγούνταν από τον Άντε Πάβελιτς, ενέτεινε τις διαμάχες και τις ταραχές μεταξύ Σέρβων και Κροατών, οι οποίες συνεχίστηκαν ως το ξέσπασμα του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου. (Gianaris,1996)

Το 1941 η Γιουγκοσλαβία υπέστη την ιταλογερμανική κατοχή. Με αφετηρία το συγκεκριμένο έτος η χώρα έγινε περιοχή συγκρούσεως τριών διαφορετικών δυνάμεων: α) των υποστηρικτών της πολιτικής παράδοσης σερβικής υπεροχής, που καθοδηγούνταν από την εξόριστη στο Λονδίνο κυβέρνηση, β) των οπαδών του χωριστικού κινήματος του βασιλείου της Κροατίας, που εμπιστεύτηκαν τον Πάβελιτς και γ) του κομμουνιστικού παρτιζάνικου κινήματος, που κάτω από τη διοίκηση του στρατάρχη Τίτο απελευθέρωσε τελικά τη χώρα, το 1944. Η ομοσπονδιακή δημοκρατία της Γιουγκοσλαβίας, που ανακηρύχθηκε ως τέτοια το 1945, εξέδωσε την επόμενη χρονιά το Σύνταγμα, που καθιέρωνε ένα ομοσπονδιακό καθεστώς και τη διαίρεση της χώρας σε έξι δημοκρατίες και σε δύο αυτόνομες περιοχές που συμπεριλαμβάνονταν στη

σερβική δημοκρατία (Βοϊβοντίνα και Κοσσυφοπέδιο). Η Γιουγκοσλαβία μπήκε στο ανατολικό μπλοκ, αλλά η επιδίωξη της πολιτικής, της οικονομικής και της ιδεολογικής αυτονομίας, προκάλεσε το 1948 την αποκοπή της Γιουγκοσλαβίας από την κομμουνιστική παράταξη. Η Γιουγκοσλαβία, που στην εξωτερική πολιτική διατήρησε μια θέση εξωτερικού παρατηρητή ως προς τα δύο μπλοκ, τέθηκε ως οδηγός των αδέσμευτων χωρών. Μετά το θάνατο του Τίτο (1980), μπροστά σε μια σοβαρή οικονομική κρίση επικράτησαν εθνικιστικές τάσεις και τάσεις απόσχισης. (Gianaris,1996)

Το 1986 ο Slobodan Milosevic ανέρχεται στην ηγεσία του Σερβικού κομμουνιστικού κόμματος, υιοθετεί μια εθνικιστική, φιλο-σερβική στάση και εξοντώνει τους πολιτικούς του αντιπάλους μέσα και έξω από το κόμμα. Παράλληλα θα τοποθετήσει υποστηρικτές της πολιτικής του στο Μαυροβούνιο και τη Βοϊβοδίνα και τελικά το 1990 καταργείται η αυτονομία του Κοσσυφοπεδίου και της Βοϊβοδίνας. (Χοϊδάς, 1999)

Το Δεκέμβριο του 1990 διεξάγεται δημοψήφισμα στη Σλοβενία, με συντριπτική πλειοψηφία υπέρ μιας ανεξάρτητης και κυρίαρχης Σλοβενίας. Στην Κροατία εν τω μεταξύ, η πολιτική του Tudjman δεν ενθάρρυνε τους μετριοπαθείς Σέρβους ώστε να γίνουν αυτοί συνομιλητές του, με αποτέλεσμα να αναδειχθούν τα πιο ακραία στοιχεία του σερβικού πληθυσμού. Παράλληλα, το σύνταγμα του Δεκεμβρίου του 1990 υποβιβάζει τους Σέρβους της Κροατίας από συστατική εθνότητα της δημοκρατίας σε μειονότητα και ορίζει ως επίσημη γλώσσα του κράτους μόνο την κροατική με λατινικούς χαρακτήρες. (Κουμαρίδης, 2002)

Η άνοιξη του 1991 αποτέλεσε μάλλον την κρισιμότερη περίοδο πριν την έναρξη του πολέμου. Στις 12 Μαΐου οι Σέρβοι της Κράινα (Κροατία) ανακήρυξαν την ένωση τους με τη Σερβία και στις 15 του μήνα οι Σέρβοι μπλόκαραν την εκλογή του Κροάτη Stipe Mesic στο ομοσπονδιακό προεδρείο. Τέσσερις μέρες αργότερα οι Κροάτες ανακήρυξαν την ανεξαρτησία τους σε δημοψήφισμα από το οποίο απείχαν οι Σέρβοι της Κράινα. Η τελευταία προσπάθεια για εύρεση λύσης με βάση την πλατφόρμα που πρότειναν η Δημοκρατία της Μακεδονίας και η Βοσνία–Ερζεγοβίνη δεν τελεσφορεί παρά τη θετική τοποθέτηση του Milosevic, καθώς η Ευρωπαϊκή Κοινότητα αρνείται να την υποστηρίξει αποτελεσματικά. Η πρόταση αυτή έθετε μάλλον τις βάσεις για μια συνομοσπονδία αλλά δεν έδινε ισχυρές εγγυήσεις για τα δικαιώματα των μειονοτήτων, την ευθύνη των οποίων θα είχαν κοινά γιουγκοσλαβικά όργανα. (Κουμαρίδης, 2002)

Στις 25 Ιουνίου 1991 η Σλοβενία και η Κροατία κήρυξαν την ανεξαρτησία τους. Η σλοβένικη εθνοφυλακή ανέλαβε τη διοίκηση των βορείων συνόρων της Σλοβενίας και ο γιουγκοσλαβικός στρατός επενέβη για να επαναθέσει τα σύνορα υπό τη διοίκηση του. Ο πόλεμος που ακολούθησε ήταν σύντομος και έληξε μετά από περίπου δέκα μέρες. Ο γιουγκοσλαβικός στρατός δεν κινητοποίησε ισχυρές δυνάμεις και οι Σέρβοι αν και δεν αναγνώρισαν το νέο κράτος, συμβιβάστηκαν με την απόσχιση του. Η κήρυξη όμως της ανεξαρτησίας της Κροατίας έμελλε να πυροδοτήσει έναν αιματηρό πόλεμο στο τέλος Ιουνίου. Οι συρράξεις ξεκίνησαν μεταξύ της κροατικής εθνοφρουράς και τοπικών σερβικών πολιτοφυλακών, ιδίως στην περιοχή της Κράινα. Οι πολιορκίες και οι βομβαρδισμοί μεγάλων κροατικών πόλεων από τις σερβικές δυνάμεις θα στρέψουν την διεθνή κοινή γνώμη εναντίον τους. Παράλληλα θα αρχίσει και η πολιτική των εθνικών εκκαθαρίσεων, κυρίως από τους Σέρβους. (Κουμαρίδης, 2002)

Ο πόλεμος αυτός βρήκε απροετοίμαστη τόσο τη διεθνή κοινότητα, όσο και την κοινή γνώμη των δυτικοευρωπαϊκών χωρών. Η Ευρωπαϊκή Ένωση απασχολημένη με άλλα προβλήματα (Πόλεμος του Κόλπου, επανένωση της Γερμανίας, εξελίξεις στην Σοβιετική Ένωση) καθυστέρησε να χαράξει μια πολιτική απέναντι στα προβλήματα της Γιουγκοσλαβίας. Όταν εκ των πραγμάτων ασχολήθηκε με την κρίση τάχθηκε υπέρ της συνέχισης ύπαρξης της Γιουγκοσλαβίας υπό τη μορφή χαλαρής συνομοσπονδίας. Όμως οι εξελίξεις έδειξαν την ανεδαφικότητα μιας τέτοιας λύσης και η κλιμάκωση του πολέμου στην Κροατία προκάλεσε την πιο ενεργό ανάμειξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τελικά υπό την πίεση της Γερμανίας, η Ευρωπαϊκή Ένωση θα ταχθεί υπέρ της αναγνώρισης της Σλοβενίας και της Κροατίας, με βάση την «αρχή της αυτοδιάθεσης», την οποία όμως δεν αποδεχόταν για τους Σέρβους της Κροατίας. (Κουμαρίδης, 2002)

Η αναγνώριση έγινε στις 15 Ιανουαρίου 1992 και έπληξε την αξιοπιστία της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως αμερόληπτου μεσολαβητή. Η λήξη των εχθροπραξιών τον ίδιο μήνα δεν οφείλεται βέβαια στην αναγνώριση της Κροατίας και της Σλοβενίας ως ανεξάρτητα κράτη, αλλά στην απόφαση του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ να στείλει στρατιωτικές δυνάμεις στην Κροατία και στην επίτευξη από τους Σέρβους των στρατιωτικών τους στόχων. (Κουμαρίδης, 2002)

Βέβαια το πρόβλημα των σερβικών πληθυσμών της Κροατίας παρέμεινε και η πολιτική αποκλεισμού τους μέσα πλέον στην ανεξάρτητη Κροατία συνεχίστηκε. Με τον αναθεωρημένο νόμο του Μαΐου του 1992, ο οποίος ήταν σε πολλά σημεία ελλιπής,

καθορίζονται τα δικαιώματα των εθνικών και εθνοτικών μειονοτήτων της Κροατίας, με ιδιαίτερη έμφαση στους Σέρβους στους οποίους παραχωρείται καθεστώς αυτονομίας για τις περιοχές του Κνιν και της Γκλίνα. Όμως οι παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι συχνές και οι διαφορές πλέον αγεφύρωτες. Ο έλεγχος του περάσματος του Κνιν από τους Σέρβους στερούσε τη χώρα από τις Δαλματικές ακτές και απέκοβε περίπου 700.000 Κροάτες από τον κύριο κορμό του κράτους. Αυτή ήταν κύρια αίτια της σύρραξης του καλοκαιριού του 1995, η οποία προκάλεσε τη μαζική έξοδο πολλών χιλιάδων Σέρβων της Κράινα και άλλαξε την εθνολογική εικόνα της Κροατίας, μετατρέποντας την σε ένα ομοιογενές εθνικά κράτος. (Βουλέλης, 1999)

Η μεταφορά του πληθυσμού δεν επιβλήθηκε άμεσα από τον κροατικό στρατό αλλά οι φήμες για θηριωδίες και η ψυχολογική πίεση οδήγησαν τους Σέρβους στη φυγή. Πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι οι πρόσφυγες αυτοί ήταν πολύ δύσκολο να επιστρέψουν καθώς οι κροατικές αρχές συχνά εμπόδιζαν την επιστροφή και συνέχιζαν την πολιτική διακρίσεων και εκφοβισμού εναντίον όσων Σέρβων απέμειναν. (Βουλέλης, 1999)

Όλα αυτά κάνουν την κατάσταση σε όλη την περιοχή της πρώην Γιουγκοσλαβίας έντονα ασταθή, παρά την προτροπή ειρήνης από τους κυανόκρανους του ΟΗΕ στην Κροατία, (Απρίλιος 1992) και τις διεθνείς διπλωματικές προσπάθειες για ειρηνική λύση και διαφύλαξη της ηγεμονίας των μεμονωμένων κρατών και των νόμιμων δικαιωμάτων των εθνικών μειονοτήτων. Την ίδια περίοδο ξεσπά και εμφύλιος πόλεμος στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη, μεταξύ των τριών εθνικοτήτων (Σέρβων, Κροατών και Μουσουλμάνων). Ο ΟΗΕ δεν αναγνώρισε το δικαίωμα της νέας Γιουγκοσλαβίας να διαδεχτεί τη θέση στον ΟΗΕ της παλιάς Γιουγκοσλαβίας και έθεσε οικονομικές κυρώσεις για τη στήριξη της επιθετικής πολιτικής των Σέρβων της Βοσνίας. Η οικονομική κατάσταση οδηγήθηκε προς ένα σοβαρό υπερπληθωρισμό που έφθασε το 1994 τα πιο υψηλά επίπεδα στην ιστορία και είχε ως αποτέλεσμα την μεγάλη πτώχευση του πληθυσμού. (Χοϊδάς, 1999)

Το 1994 πραγματοποιήθηκαν διαπραγματεύσεις ανάμεσα στα αντιμαχόμενα μέρη όταν ο Μιλόσεβιτς, στον οποίο αποδίδονται οι κατηγορίες της επινόησης του σχεδίου της Μεγάλης Σερβίας που προκάλεσε τον εμφύλιο πόλεμο, προσπάθησε να επιβάλει την ειρήνη. Ο Μιλόσεβιτς που έγινε ένας από τους πιο τακτικούς συνομιλητές των αμερικανών μεσολαβητών, κατάφερε να δεχτούν τη Γιουγκοσλαβία στις διαπραγματεύσεις του Dayton (Νοέμβριος 1995) ως ισότιμη με τη Σλοβενία και την

Κροατία και να επιτύχει την αναγνώριση της σερβικής επιρροής στο μισό τμήμα της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης. (Χοϊδάς, 1996)

Την άνοιξη του 1998 το καθεστώς του Μιλόσεβιτς ξεκίνησε μια εθνική εκκαθάριση στο Κοσσυφοπέδιο, η οποία εξελίσσεται σε βάρβαρη και συστηματική εκδίωξη των Αλβανών, γεγονός που προκάλεσε την επέμβαση της διεθνούς κοινότητας. Τον Οκτώβριο του 1998 το ΝΑΤΟ έδωσε το πράσινο φως για αεροπορικές επιθέσεις κατά σερβικών στρατιωτικών στόχων. Υπό την απειλή των βομβαρδισμών αυτών, ο Μιλόσεβιτς υποχρεώθηκε να υπογράψει μονομερώς μια συμφωνία που θα έδινε τέλος στις στρατιωτικές επιχειρήσεις εναντίον των οπλισμένων Αλβανών ανταρτών. Στις 6-17 Φεβρουαρίου 1999, Σέρβοι και Αλβανοί του Κοσσυφοπεδίου ξεκινούν συνομιλίες για την αυτονόμηση ή όχι της επαρχίας. Το κείμενο της συμφωνίας προέβλεπε άμεση ανακωχή και συμφωνία για αυτονομία για διάστημα 3 ετών. Μετά το πέρας των ετών αυτών προβλεπόταν επανεξέταση του νομικού καθεστώτος του Κοσσυφοπεδίου. Παράλληλα γίνεται συμφωνία ανάπτυξη ειρηνευτικής δύναμης του ΝΑΤΟ στο Κοσσυφοπέδιο. Το Βελιγράδι δεν συμφωνεί, θεωρώντας τα παραπάνω ως «έμβρυο» ανεξάρτητου κράτους και επίσης δε δέχεται ξένο στρατό σε γιουγκοσλαβικό έδαφος. Τις αποσχιστικές τάσεις των Αλβανών του Κοσσυφοπεδίου υιοθέτησαν και οι Αλβανοί της ΠΓΔΜ με αποτέλεσμα το ξέσπασμα συγκρούσεων και στη χώρα αυτή το 2001. (Βουλέλης, 1999)

Στις 23 Μαρτίου 1999 το ΝΑΤΟ δίνει την άδεια για αεροπορικές επιθέσεις και η Γιουγκοσλαβία κηρύσσεται σε κατάσταση έκτατης ανάγκης. Οι Αλβανοί του Κοσσυφοπεδίου υποχρεώθηκαν να φύγουν για να γλιτώσουν τόσο από τους αεροπορικούς βομβαρδισμούς, όσο και από τις Σερβικές δυνάμεις, ενώ οι δομές της χώρας καταστράφηκαν ολοσχερώς, προκαλώντας την περαιτέρω αποσταθεροποίηση της περιοχής. Οι βομβαρδισμοί σταματούν στις 10 Ιουνίου 1999, το τέλος των οποίων βρίσκει πόλεις του Κοσσυφοπεδίου και πολλά κτίρια του Βελιγραδίου κατεστραμμένα. (Κουμαρίδης, 2002)

1. Η εξέλιξη του πληθυσμού της Κεντρικής Σερβίας και Βοϊβοδίνας (1991–2002 σε επίπεδο δήμων)

Λαμβάνοντας υπόψη τα δραματικά γεγονότα και τις πολιτικές ανακατατάξεις στην Σερβία, την περίοδο των 11 ετών μεταξύ των δυο απογραφών του 1991 και του 2002, μπορούμε να κατανοήσουμε την σημασία της τελευταίας απογραφής για την εξαγωγή συμπερασμάτων ως προς τις επιπτώσεις της κρίσης στην κατανομή του πληθυσμού στον χώρο. Μέσω της απογραφής επίσης, ξεκαθαρίζεται η ασαφής εικόνα της δημογραφικής πραγματικότητας στην Σερβία, εξαιτίας της βίαιης και μαζικής μετακίνησης του πληθυσμού (πρόσφυγες από την Πρώην Γιουγκοσλαβία και IDP's από το Κοσσυφοπέδιο) καθώς και την έξοδο από την χώρα ενός σημαντικού αριθμού νέων και μορφωμένων ατόμων, λόγω της ασταθούς οικονομικής κατάστασης. Πρέπει να σημειωθεί ότι λόγω της πολιτικής κατάστασης της χώρας και της έλλειψης οικονομικών πόρων η απογραφή καθυστέρησε για ένα έτος και αντί για το 2001 έγινε το 2002.

Πίνακας 1.1:Συνολικός πληθυσμός και Δείκτες μεταβολής του πληθυσμού (1991-2002)

	1991	2002	Μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής ‰	Ποσοστιαία μεταβολή ‰
Σερβία (χωρίς το Κοσσυφοπέδιο)	7.520.369	7.498.001	-0,27	-2,97
Κεντρική Σερβία	5.573.315	5.466.009	-1,77	-19,3
Βοϊβοδίνα	1.947.054	2.031.992	3,89	43,6

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Η ομοσπονδιακή Γιουγκοσλαβία ως γνωστόν αποτελούταν από δύο ομόσπονδες περιοχές, τη Σερβία και το Μαυροβούνιο, ενώ η Σερβία με τη σειρά της αποτελείται από τρεις μεγάλες χωρικές ενότητες, την Κεντρική Σερβία, τη Βοϊβοδίνα και το Κοσσυφοπέδιο. Για τους λόγους που εξηγήθηκαν στην εισαγωγή του κειμένου, η ανάλυση αφορά μόνο την Κεντρική Σερβία και τη Βοϊβοδίνα. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να επισημάνουμε ότι για λόγους συντομίας, κάθε φορά που θα αναφερόμαστε στην Σερβία θα εννοούμε την Κεντρική Σερβία και τη Βοϊβοδίνα, πλην του Κοσσυφοπεδίου.

Όπως φαίνεται στον πίνακα 1.1, στο σύνολο της χώρας υπάρχει μείωση του πληθυσμού της τάξης του 2,97‰ κάτι που εξηγείται από την αντίστοιχη μείωση στην περιοχή της Κεντρικής Σερβίας ενώ αντίθετα η Βοϊβοδίνα παρουσιάζει αύξηση 43,6%. Η Κεντρική Σερβία παρουσιάζει αρνητικό μέσο ετήσιο ρυθμό μεταβολής -1,77‰ , ενώ η Βοϊβοδίνα αντιθέτως έχει θετικό μέσο ετήσιο ρυθμό μεταβολής 3,89 ‰. Αυτές οι αλλαγές στο σύνολο του πληθυσμού στην Κεντρική Σερβία και στην Βοϊβοδίνα έρχονται σε αντίθεση με τα πληθυσμιακά δεδομένα της προηγούμενης δεκαετίας (1981-1991), όπου ο πληθυσμός της Κεντρικής Σερβίας αυξήθηκε κατά 91.600 άτομα και ο αντίστοιχος της Βοϊβοδίνας μειώθηκε κατά 2.800.

Σύμφωνα με την απογραφή του 2002, ο πληθυσμός της Βοϊβοδίνας αυξήθηκε κατά 84.938 άτομα σε σχέση με την απογραφή του 1991. Εκτός από το φυσικό ισοζύγιο, σε αυτό συνέβαλε και η φαινόμενη μετανάστευση. Επίσης θα πρέπει να σημειωθεί ότι πολλοί πρόσφυγες και IDP's που έφτασαν στην περιοχή την δεκαετία '90 παρέμειναν στην περιοχή της Βοϊβοδίνας (περίπου 220.000 άτομα). (Raduski, 2003)

Αναλυτικότερα, στο χάρτη 1.α., στον οποίο αποτυπώνεται η ποσοστιαία μεταβολή του πληθυσμού (‰) στα opstina ανάμεσα στο 1991 και το 2002, διακρίνουμε τρεις σημαντικές χωρικές ενότητες με θετική ποσοστιαία μεταβολή καθώς και τρεις μεγάλες ενότητες που παρουσιάζουν σημαντική αρνητική ποσοστιαία μεταβολή.

Η πρώτη ομάδα με θετική ποσοστιαία μεταβολή βρίσκεται στη βορειότερη περιοχή της Βοϊβοδίνας και αποτελείται από τα εξής opstina: το Apatin, το Sombor, το Backa Topola, και η Subotica. Από αυτά το Backa Topola παρουσιάζει την υψηλότερη θετική ποσοστιαία μεταβολή του πληθυσμού, στο σύνολο της Κεντρικής Σερβίας και Βοϊβοδίνας, της τάξης του 633,42‰ (1991: 23.414, 2002: 38.245).

Η δεύτερη ομάδα opstina με θετική ποσοστιαία μεταβολή βρίσκεται γύρω από το δίπολο Βελιγράδι-Novi Sad και αποτελείται από τα εξής opstina: Vrsac, Kovin, Pancevo, Beograd-Grocka, Arandjelovac, Beograd-Lazarevac, Beograd-Sopot, Beograd-Barajevo, Beograd-Obrenovac, Beograd-Cukarica, Beograd-Rakovica, Beograd-Zemun, Beograd-Palilula, Pecinci, Stara Pazova, Ruma, Indjija, Sabac, Loznica, Mali Zvornik, Sremska Mitrovica, Irig, Sremski Karlovci, Titel, Novi Sad, Beocin, Zabalj, Sid, Temerin, Backa Palanka, Vrbas και Srbobran.

Την υψηλότερη θετική ποσοστιαία μεταβολή σε αυτή την ομάδα παρουσιάζουν δύο opstina της Βοϊβοδίνας, η Stara Pazova και το Sremski Karlovci. Η Stara Pazova παρουσιάζει ποσοστιαία μεταβολή της τάξης του 212,06‰ ενώ ο πληθυσμός του το 1991 ήταν 55.753 και το 2002 67.576. αντίστοιχα. Το Sremski Karlovci έχει ποσοστιαία μεταβολή 194,9‰ με πληθυσμούς το 1991 και το 2002, 7.397 και 8.839 αντίστοιχα.

Η τρίτη ομάδα opstina με θετικές ποσοστιαίες μεταβολές βρίσκεται στα κεντροδυτικά της Κεντρικής Σερβίας και αποτελείται από τα εξής opstina: Valjevo, Cajetina, Uzice, Pozega, Cacak, Kraljevo, Vrnjacka Banja. Η Cajetina, όπως φαίνεται και από τον πίνακα 1.2, αυξάνει τον πληθυσμό της κατά 173,19‰, που είναι η μεγαλύτερη αύξηση πληθυσμού για την ομάδα αυτή των opstina.

Η πρώτη ομάδα με τα opstina που έχουν σημαντική αρνητική ποσοστιαία μεταβολή βρίσκεται στα δυτικά της Κεντρικής Σερβίας στα σύνορα με το Μαυροβούνιο και αποτελείται από 6 opstina (Priboj, Prijepolje, Sjenica και Tutin). Η Sjenica είναι αυτή που παρουσιάζει την μεγαλύτερη μείωση πληθυσμού στην ομάδα (148,89‰), από 32.863 άτομα το 1991 σε 27.970 το 2002.

Η δεύτερη ομάδα των opstina με αρνητική ποσοστιαία μεταβολή ανάμεσα στο 1991 και το 2002 (με εξαίρεση 3 opstina) αποτελείται από όλο το κεντροανατολικό τμήμα της Κεντρικής Σερβίας, στα σύνορα με το Κοσσυφοπέδιο, την Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας, την Βουλγαρία και τη Ρουμανία. Στην περιοχή αυτή η Crna Trava έχει υψηλότερη αρνητική ποσοστιαία μεταβολή της τάξης του –321,06‰, έχει χάσει δηλαδή το 1/3 του πληθυσμού της (1991: 3.775, 2002: 2.563).

Τέλος η τρίτη ομάδα opstina με αρνητική ποσοστιαία μεταβολή, όπως φαίνεται στο χάρτη 1.α. εντοπίζεται στην ανατολική Βοϊβοδίνα. Όπως θα δούμε και στα παρακάτω κεφάλαια το συγκεκριμένο τμήμα της Βοϊβοδίνας κατέληξε να έχει μείωση του πληθυσμού του επειδή ο πληθυσμός των προσφύγων που εγκαταστάθηκαν εκεί δεν ήταν αρκετός για να αντισταθμίσει την απώλεια του πληθυσμού από τις εκροές μειονοτικών πληθυσμών. Το opstina με την μεγαλύτερη μείωση πληθυσμού στην ομάδα είναι το Nova Crnja που παρουσιάζει ποσοστιαία μεταβολή της τάξης του –107,17‰.

1.1. Συμπεράσματα

Διαπιστώνουμε λοιπόν ότι η πλειοψηφία των opstina έχει αρνητική ποσοστιαία μεταβολή. Συγκεκριμένα 114 opstina της Κεντρικής Σερβίας και της Βοϊβοδίνας από τα 161 έχουν αρνητική ποσοστιαία μεταβολή ενώ μόνον τα 47 θετική. Από τα 45 opstina της Βοϊβοδίνας, τα 23 έχουν αύξηση στον πληθυσμό τους και τα 22 μείωση. Στην Κεντρική Σερβία τα 24 από τα 116 opstina έχουν αύξηση του πληθυσμού τους και τα 92 μείωση (πίνακας 1.3).

Τα περισσότερα opstina με θετική ποσοστιαία μεταβολή συγκεντρώνονται στα σύνορα Κεντρικής Σερβίας και Βοϊβοδίνας. Συγκεκριμένα υπάρχουν 32 opstina σε αυτή την περιοχή με αύξηση του πληθυσμού τους. Τα 23 από αυτά βρίσκονται στην Βοϊβοδίνα, και τα 9 στην Κεντρική Σερβία.

Πίνακας 1.3: Αριθμός opstina με θετική και αρνητική ποσοστιαία μεταβολή (1991-2002)

	Σερβία	**Κεντρική Σερβία**	**Βοϊβοδίνα**
Θετική ποσοστιαία μεταβολή (‰)	47	24	23
> 200‰	2	0	2
150,01 έως 200‰	6	3	3
100 έως 150‰	3	1	2
50 έως 100‰	10	3	7
0 έως 50‰	26	17	9
Αρνητική ποσοστιαία μεταβολή (‰)	114	93	21
-50εως 0‰	44	33	11
-150 έως -50‰	64	54	10
-200 έως -150‰	5	5	0
< -200‰	1	1	0
Σύνολο	161	117	44

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Παρατηρούμε λοιπόν ότι οι δήμοι με θετικές μεταβολές δημιουργούν ένα δυναμικό πόλο **Βελιγραδίου-Novi Sad** που ασκεί ιδιαίτερη έλξη. Σε ποιο βαθμό όμως οι μεταβολές αυτές οφείλονται στα φυσικά και σε ποιο στα μεταναστευτικά ισοζύγια; Κατά πόσο οι πρόσφυγες συμβάλλουν στις μεταβολές αυτές; Το δίπολο αυτό ελκύει και

εσωτερικούς μετανάστες; Στα ερωτήματα αυτά θα επιχειρήσουμε να δώσουμε μια πρώτη απάντηση στη συνέχεια, στο βαθμό που τα διαθέσιμα στοιχεία το επιτρέπουν.

Τέλος αξίζει να σημειώσουμε ότι τα opstina που έχουν σχετικά σημαντικές μειώσεις στον πληθυσμό τους βρίσκονται στην περίμετρο της Κεντρικής Σερβίας, στα σύνορα με το Κοσσυφοπέδιο, το Μαυροβούνιο, την Π.Γ.Δ.Μ, τη Βουλγαρία και τη Ρουμανία και όχι στο κέντρο αυτής (Στη Βοϊβοδίνα υπάρχει μόνο ένα opstina με σημαντική μείωση του πληθυσμού του (από -19,99 έως -10%) το Nova Crnja)

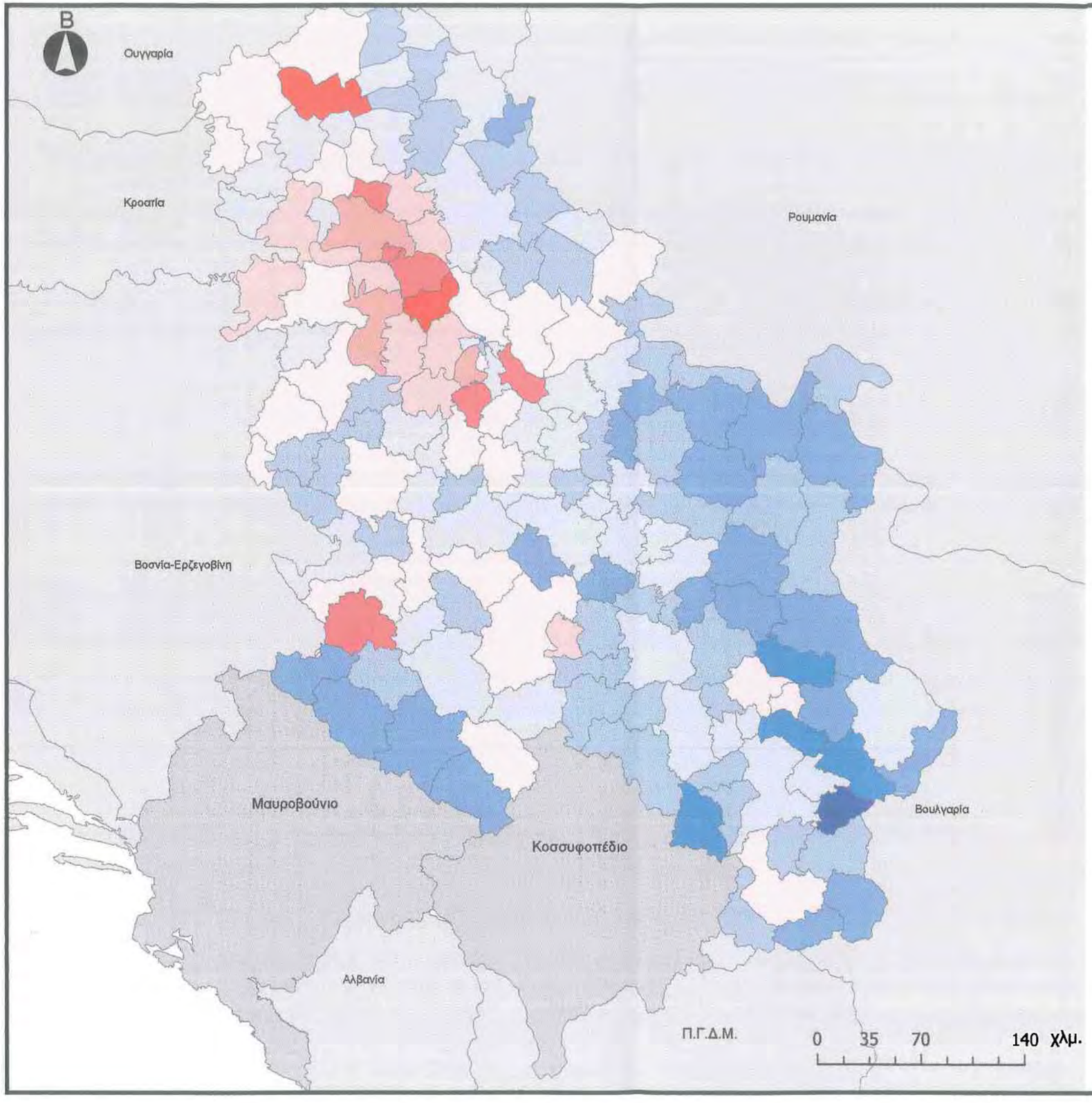

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΠΟΛΥΤΕΧΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ, ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ & ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΕΔΚΑ **ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΝΑΛΥΣΕΩΝ** **ΕΔΚΑ**

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ:
ΟΙ ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΕΣ ΑΝΑΚΑΤΑΤΑΞΕΙΣ – ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΣΕΡΒΙΑ ΚΑΙ ΒΟΪΒΟΔΙΝΑ ΑΠΟ ΤΟ 1991 ΜΕΧΡΙ ΤΟ 2002
ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΚΟΤΖΑΜΑΝΗΣ ΒΥΡΩΝ
ΕΚΠΟΝΗΤΡΙΕΣ: *Ελένη Βαγγέλη, Όλγα Γενετζάκη*

ΑΡΙΘΜΟΣ ΧΑΡΤΗ:

1.α

ΘΕΜΑ ΧΑΡΤΗ:

Ποσοστιαία μεταβολή του πληθυσμού (‰), 1991-2002

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

- < -200
- -199,99 - -150
- -149,99 - -100
- -99,99 - -50
- -49,99 - 0
- 0,01 - 50
- 50,01 - 100
- 100,01 - 150
- 150,01 - 200
- > 200,01

ΒΟΛΟΣ, ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2003

1.2 Η εξέλιξη του πληθυσμού της Κεντρικής Σερβίας και Βοϊβοδίνας (1991 -2002) σε επίπεδο ΟΤΑ

Σκοπός αυτού του κεφαλαίου είναι να εντοπίσει τις διαφοροποιήσεις στην εικόνα της ποσοστιαίας μεταβολής της Κεντρικής Σερβίας και Βοϊβοδίνας ανάμεσα στα δυο επίπεδα αναφοράς opstina και settlement (Δήμος και ΟΤΑ για τα ελληνικά δεδομένα). Ο χάρτης 1.2.α. λοιπόν απεικονίζει την ποσοστιαία μεταβολή του πληθυσμού ανά settlement για την περίοδο 1991 έως το 2002.

Με μια πρώτη ματιά σε σύγκριση με το χάρτη 1.α. του προηγούμενου κεφαλαίου καταλαβαίνουμε ότι η μετάβαση από το χωρικό επίπεδο των opstina στο επίπεδο των settlements αναδεικνύει την ετερογένεια της κατανομής του πληθυσμού των settlements στο εσωτερικό των opstina. Δηλαδή σε όσο μεγαλύτερη κλίμακα βρίσκεται ο χωρικός μέσος, τόσο καλύτερα εξηγεί τα φαινόμενα τα οποία απεικονίζει.

Παίρνοντας για παράδειγμα το opstina Vrsac που βρίσκεται στα ανατολικά της Κεντρικής Σερβίας, στα σύνορα με τη Ρουμανία βλέπουμε ότι στο χάρτη 1.α παρουσιάζει θετική ποσοστιαία μεταβολή της τάξης του 0‰ έως 50‰. Από τη μετάβαση του opstina αυτού σε settlement στο χάρτη 1.2.α παρατηρούμε ότι μόνο τα 4 από τα 20 settlements του έχουν θετική ποσοστιαία μεταβολή ενώ τα υπόλοιπα 16 έχουν αρνητικές τιμές της ποσοστιαίας μεταβολής. Ειδικότερα 2 από τα 16 παρουσιάζουν ποσοστιαία μεταβολή της τάξης του -50 έως 0‰ ενώ τα υπόλοιπα παρουσιάζουν τιμές κυρίως της τάξης του -100 ‰ και πάνω. Καταλαβαίνουμε λοιπόν ότι όσο μεγαλύτερο είναι το χωρικό επίπεδο που χρησιμοποιούμε για να εξηγήσουμε κάποια φαινόμενα, τόσο περισσότερο τα δεδομένα των φαινομένων μας γενικεύονται. Ως αποτέλεσμα, η εικόνα που προκύπτει, υποκρύπτει σημαντικές λεπτομέρειες και δεν δίνει λανθασμένη εντύπωση για τα μικρότερα χωρικά επίπεδα.

Αναλύοντας τον χάρτη 1.2.α παρατηρούμε ότι για το σύνολο της Σερβίας, οι θετικές τιμές της ποσοστιαίας μεταβολής συγκεντρώνονται στην περιφέρεια του διπόλου Βελιγράδι- Novi Sad, ενώ όσο απομακρυνόμαστε από αυτή οι τιμές της ποσοστιαίας μεταβολής γίνονται αρνητικές. Εξαίρεση αποτελούν τα settlements στα δυτικά της Βοϊβοδίνας, τα μισά σχεδόν από τα οποία αυξάνουν τον πληθυσμό τους.

Για την Κεντρική Σερβία, τα settlements του Βελιγραδίου αποτελούν το όριο κάτω και γύρω από το οποίο οι τιμές της ποσοστιαίας μεταβολής γίνονται αρνητικές. Οι τιμές της

μεταβολής αυτής είναι τόσο περισσότερο αρνητικές, όσο τα settlements είναι πιο κοντά στα σύνορα της Κεντρικής Σερβίας με την Βοσνία-Ερζεγοβίνη, το Μαυροβούνιο, το Κοσσυφοπέδιο, την Π.Γ.Δ.Μ, την Βουλγαρία και τη Ρουμανία. Έτσι στις συνοριακές περιοχές παρατηρούμε ότι οι τιμές της ποσοστιαίας μεταβολής κυμαίνονται από -150 ‰ και πάνω, ενώ στον κεντρικό άξονα της Κεντρικής Σερβίας είναι λιγότερο αρνητικές (από -100‰ έως 0‰) έως και θετικές σε ένα μικρό αριθμό settlements.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να διευκρινιστεί το επίπεδο χωρικής αναφοράς με βάση το οποίο θα γίνει η παρακάτω ανάλυση των πληθυσμιακών ανακατατάξεων στη Σερβία για την περίοδο 1991-2002 και ο λόγος επιλογής του συγκεκριμένου. Το επίπεδο λοιπόν χωρικής αναφοράς που επιλέξαμε για την εκπόνηση αυτής της διπλωματικής είναι το opstina δηλαδή ο αντίστοιχος ελληνικός δήμος. Στην επιλογή αυτή μας οδήγησε το γεγονός ότι, μια σειρά δεδομένων, όπως οι πληθυσμοί των προσφύγων και των IDP's, που είναι απαραίτητα για να έχουμε μια ολοκληρωμένη εικόνα της Σερβίας δεν υπήρχαν σε επίπεδο settlements (ΟΤΑ) αλλά μόνο σε επίπεδο opstina.

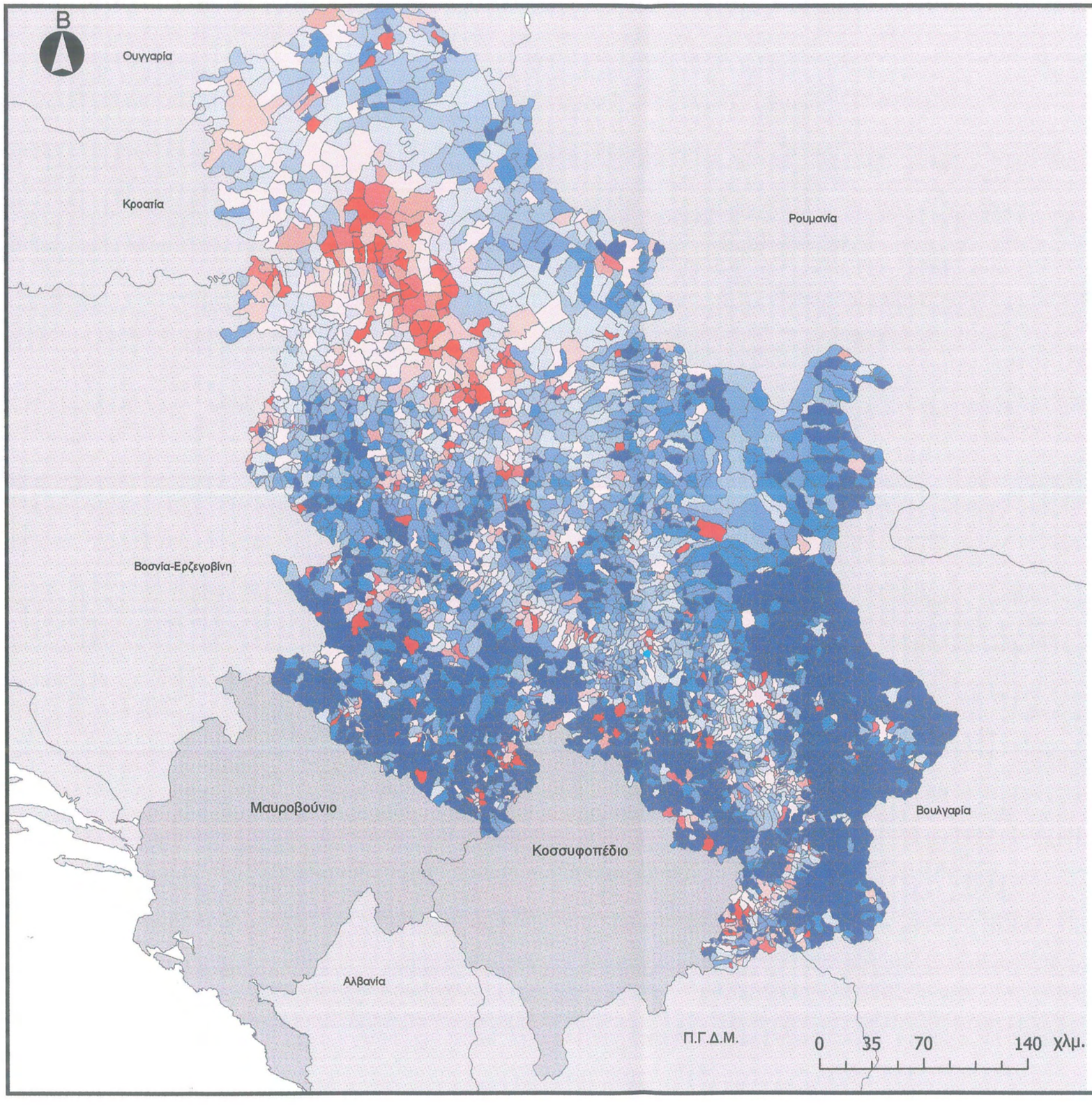

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΠΟΛΥΤΕΧΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ, ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ & ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΕΔΚΑ **ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΝΑΛΥΣΕΩΝ** **ΕΔΚΑ**

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ:
ΟΙ ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΕΣ ΑΝΑΚΑΤΑΤΑΞΕΙΣ – ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΣΕΡΒΙΑ ΚΑΙ ΒΟΪΒΟΔΙΝΑ ΑΠΟ ΤΟ 1991 ΜΕΧΡΙ ΤΟ 2002
ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΚΟΤΖΑΜΑΝΗΣ ΒΥΡΩΝ
ΕΚΠΟΝΗΤΡΙΕΣ: *Ελένη Βαγγέλη, Όλγα Γενετζάκη*

ΑΡΙΘΜΟΣ ΧΑΡΤΗ:
1.2α

ΘΕΜΑ ΧΑΡΤΗ:
Ποσοστιαία μεταβολή του πληθυσμού (‰) σε επίπεδο settlements (ΟΤΑ), 1991-2002

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

- < -200
- -199,99 - -150
- -149,99 - -100
- -99,99 - -50
- -49,99 - 0
- 0,01 - 50
- 50,01 - 100
- 100,01 - 150
- 150,01 - 200
- > 200,01

ΒΟΛΟΣ, ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2003

2. Η πραγματική εξέλιξη του πληθυσμού της Κεντρικής Σερβίας και Βοϊβοδίνας ανάμεσα στα δύο απογραφικά έτη

Η εικόνα που είχαμε, όσον αφορά το σύνολο της χώρας για τις μεταβολές του πληθυσμού της μεταξύ 1991 και 2002 (βλέπε πίνακα 2.1), αλλάζει σημαντικά προσθέτοντας στον πληθυσμό του 2002 τους IDP's. Όσον αφορά τα δεδομένα που χρησιμοποιήθηκαν για τους IDP's, αναφέρονται στο 2001 και έγινε η παραδοχή ότι στο διάστημα που μεσολάβησε μέχρι το 2002, δεν συνέβησαν συνταρακτικές αλλαγές, ούτως ώστε να μπορούν να χρησιμοποιηθούν συνδυαστικά με τα δεδομένα της απογραφής του 2002. Επιπρόσθετα, οποιαδήποτε προσπάθεια για αναγωγή αυτών είναι αδύνατη, στο βαθμό που δεν έχουν δοθεί από την στατιστική Υπηρεσία της Σερβίας η κατανομή των IDP's στην τελευταία απογραφή.

Πίνακας 2.2: Συνολικός πληθυσμός και Δείκτες μεταβολής του πληθυσμού (υπολογιζόμενοι και οι IDP's)

	IDP's το 2001	Πληθυσμός 2002	Πληθυσμός 2002+IDP's	Πληθυσμός 1991	Μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής ‰	Ποσοστιαία μεταβολή ‰
Σερβία	201.641	7.498.001	7.699.642	7.520.369	2,14	23,8
Κεντρική Σερβία	189.294	5.466.009	5.655.303	5.573.315	1,33	14,7
Βοϊβοδίνα	12.347	2.031.992	2.044.339	1.947.054	4,44	50

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Ο εσωτερικά εκτοπισμένος πληθυσμός που όπως προαναφέρθηκε προέρχεται κυρίως από την περιοχή του Κοσσυφοπεδίου, στην απογραφή του 2002 δεν προσμετρήθηκε στο σύνολο του πληθυσμού, αλλά υπολογίστηκε σαν ξεχωριστή ομάδα. Ωστόσο η πραγματική εικόνα της κατανομής του πληθυσμού απεικονίζεται μόνο προσθέτοντας και τον πληθυσμό της ομάδας αυτής.

Έτσι στο σύνολο της χώρας, παρατηρώντας την ποσοστιαία μεταβολή του πληθυσμού βλέπουμε ότι όχι μόνο δεν μειώνεται ο πληθυσμός αλλά έχουμε αύξηση της τάξης του 23,8 ‰ (βλέπε πίνακα 2.2). Κάτι τέτοιο μας οδηγεί και σε διαφορετικά συμπεράσματα για την Κεντρική Σερβία και την Βοϊβοδίνα, αφού ενώ στον πίνακα 2.1 φαίνεται να

χάνει πληθυσμό η Κεντρική Σερβία, μαζί με τους IDP's, παρουσιάζει θετική ποσοστιαία μεταβολή 14,7‰. Η αλλαγή αυτή εξηγείται από το γεγονός ότι το 94% των IDP's που κατέληξαν στην Σερβία, συγκεντρώθηκε στην Κεντρική Σερβία, ενώ αντίθετα στην περίπτωση της Βοϊβοδίνας δεν έχουμε συνταρακτικές αλλαγές στα πληθυσμιακά δεδομένα αφού ενισχύθηκε μόνον κατά 6% από την είσοδο των προαναφερθέντων.

Πιο αναλυτικά, αν εξετάσουμε τις μεταβολές που υφίσταται ο πληθυσμός με τον συνυπολογισμό των IDP's το 2002, ανά opstina, παρατηρούμε την μεγαλύτερη ποσοστιαία μεταβολή στην Βοϊβοδίνα, στην Backa Topola (600 ‰), με προσθήκη στον πληθυσμό της 112 ατόμων (IDP's). Ακολουθούν το Beograd- Barajevo (243,7‰) και το Beograd-Grocka (224,3‰), όσον αφορά την Κεντρική Σερβία, η Stara Pazova (216,6‰) και το Sremski Karlovci (209,4‰) στην Βοϊβοδίνα.

Από τον χάρτη 2.α., οι περιοχές που παρουσιάζουν θετική ποσοστιαία μεταβολή μπορούν να διακριθούν σε τέσσερις ομάδες ανάλογα με την χωρική τους συγκέντρωση.

Στην ομάδα Ι εντάσσεται το τμήμα της Βοϊβοδίνας που παρουσιάζει θετικές μεταβολές και το τμήμα του Βελιγραδίου και των γύρω του δήμων. Πρόκειται δηλαδή για το ήδη διαμορφωμένο δίπολο Novi Sad–Βελιγράδι.

Συγκεκριμένα κάποια από τα opstina αυτά είναι στην ευρύτερη περιοχή του Βελιγραδίου, συγκεντρώνοντας το 27,87% των IDP's που προσέφυγαν στην Κεντρική Σερβία. Αυτά είναι το Beograd-Barajevo (243,7‰), το Beograd-Grocka (224,3‰) και το Beograd-Cukarica, το Beograd-Zemun, το Beograd-Obrenovac (με ποσοστιαία μεταβολή κάτω από 160‰). Ακολουθούν το Beograd-Palilula, το Beograd-Sopot, το Beograd-Rakovica, το Beograd-Mladenovac, το Beograd-Lazarevac, το Novi-Beograd, το Beograd-Vozdovac και το Beograd-Svesdara.

Τα υπόλοιπα opstina της Κεντρικής Σερβίας που συγκαταλέγονται στην ομάδα Ι και συγκεντρώνουν το 5,66% του πληθυσμού των IDP's της περιοχής είναι το Arandjelovac, το Smederevo, η Loznica, το Mali Zvornik και το Sabac.

Όσον αφορά τα opstina της Βοϊβοδίνας που παρουσιάζουν θετική ποσοστιαία μεταβολή, περιέχονται όλα στην παραπάνω ομάδα, ενώ το ποσοστό του εσωτερικά εκτοπισμένου πληθυσμού του Κοσσυφοπεδίου που συγκεντρώνονται στα opstina αυτά

ως προς τον συνολικό αριθμό τους στην περιοχή της Βοϊβοδίνας είναι 84,27%, δηλαδή 10.405 άτομα.

Ο πίνακας 2.3 που ακολουθεί περιέχει τα opstina της Βοϊβοδίνας που ανήκουν στην ομάδα Ι κατά φθίνον μέγεθος ως προς την ποσοστιαία μεταβολή του πληθυσμού μεταξύ 1991 και 2002, καθώς και τον πληθυσμό των IDP's το 2001.

Παρατηρώντας τον πίνακα 2.2 το Novi Sad ενισχύεται σημαντικά από τους IDP's (3.738 άτομα), λόγω του αστικού του χαρακτήρα και στην συνέχεια η Subotica και το Pancevo με 2.142 και 1.159 άτομα αντίστοιχα. Οι τρεις αυτές περιοχές συγκεντρώνουν πάνω από το ½ του πληθυσμού των IDP's που κατέληξαν στην Βοϊβοδίνα (57,01%).

Από τα 24 αυτά opstina, όλα θα παρουσίαζαν ούτως ή άλλως αύξηση του πληθυσμού τους από το 1991 μέχρι το 2002, χωρίς να υπολογιστεί και ο αριθμός των IDP's, εκτός από το Kula που από –33,3‰ μεταβολή, μαζί με τους IDP's έχει 1,6 ‰.

Οι περιοχές που αποτελούν την ομάδα ΙΙ ανήκουν στην χωρική ενότητα που βρίσκεται στην Κεντρική Σερβία, στο δυτικό και νοτιοδυτικό τμήμα της. Τα opstina που ανήκουν σε αυτή είναι 14 και συγκεντρώνουν 53.298 IDP's, δηλαδή το 28,16% του συνόλου τους. Κύριοι αποδέκτες αυτών είναι κάποια μεγάλα αστικά κέντρα όπως το Kragujevac με πληθυσμό 188.379 το 2002 (συν τους IDP's) και ποσοστιαία μεταβολή 68,2‰και το Kraljevo με πληθυσμό 140837 και μεταβολή 174‰, συγκεντρώνοντας και τον μεγαλύτερο αριθμό IDP's της ομάδας (19.130 άτομα).

Ακολουθούν το Cacak, το Valjevo και το Novi Pazar, ενώ σημαντική αύξηση στον πληθυσμό τους το 2002 σε σχέση με το 1991, με την ενίσχυση τους από τους IDP's, παρατηρείται στην Vrnjacka Banja, στην Cajetina και στη Jagodina. Με μικρότερες αυξήσεις στην μεταβολή του πληθυσμού τους έχουμε το Lapovo, την Batocina, το Pozega, τη Raska, το Uzice και τέλος την Bajina Basta με τιμές που κυμαίνονται μεταξύ 38,9 ‰και 2,6 ‰.

Στην ομάδα ΙΙΙ ανήκει το Krusevac με πληθυσμό 131.368 το 2002 και 8.377 IDP's. Η μεταβολή που παρουσιάζει είναι 50,2‰ ενώ η Kursumlija που αποτελεί πόλη μικρού μεγέθους με πληθυσμό 23.265 το 1991, ενισχύθηκε το 2001 με 6.110 IDP's με αποτέλεσμα το 2002 να έχει συνολικό πληθυσμό 27.718 και να παρουσιάζει μεταβολή 191,4‰. Ακολουθεί το Prokuplje που ενώ αρχικά φαίνεται να παρουσιάζει μείωση στον πληθυσμό του το 2002 συγκριτικά με το 1991 της τάξης του 48‰, προσθέτοντας τους

IDP's η εικόνα να αναστρέφεται με αποτέλεσμα ενώ φαίνονταν να 'χάνει' πληθυσμό, αυτός τελικά αυξάνεται σημαντικά κατά 44,3‰.

Πίνακας 2.3 : Πληθυσμός IDP's και Ποσοστιαία Μεταβολή Opstina ομάδας I που ανήκουν στην Βοϊβοδίνα			
A/A	**Opstina**	**Πληθυσμός των IDP's 2001**	**Ποσοστιαία μεταβολή ‰ (1991-2002)**
1	Backa Topola	112	638,2
2	Stara Pazova	254	216,6
3	Sremski Karlovci	107	209,4
4	Indjija	213	164,9
5	Temerin	64	163,2
6	Novi Sad	3738	162,3
7	Ruma	188	120,7
8	Beocin	298	116,3
9	Sid	60	99,1
10	Pecinci	108	89
11	Zabalj	25	85,4
12	Titel	27	76,4
13	Irig	67	73,8
14	Backa Palanka	141	53,5
15	Pancevo	1159	49,3
16	Srbobran	49	43,2
17	Sombor	264	38,2
18	Apatin	99	35,5
19	Sremska Mitrovica	277	32,5
20	Subotica	2142	19,9
21	Kovin	326	9,6
22	Vrbas	216	6,6
23	Vrsac	235	6,4
24	Kula	236	1,6

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Τέλος η ομάδα IV που αποτελείται από περιοχές που βρίσκονται στο νότιο τμήμα της Κεντρικής Σερβίας (οι περιοχές αυτές συγκεντρώνουν του 14% του συνόλου των IDP's. Συγκεκριμένα η Nis που είναι το τρίτο μεγαλύτερο αστικό κέντρο της Σερβίας μετά το Beograd και το Novi Sad, αυξάνει τον πληθυσμό της κατά 69,1‰ το 2002 με την προσθήκη των IDP's, ενώ αν δεν προσμετρηθούν οι τελευταίοι η ποσοστιαία μεταβολή της από το 1991 μέχρι το 2002 θα ήταν κατά 23,6‰.

Σημαντική μεταβολή παρουσιάζουν επίσης το Vranje και η Niska Banja, ενώ το Bujanovac και το Leskovac, συγκρίνοντας τα πληθυσμιακά δεδομένα των απογραφών του 1991 και του 2002, χωρίς να συνυπολογίσουμε τον πληθυσμό των IDP's, φαίνεται να «χάνουν» πληθυσμό (μεταβολή –73,5 και –15,2 τις χιλίοις αντίστοιχα). Κάτι τέτοιο φυσικά στην πραγματικότητα δεν ισχύει αφού προσθέτοντας και τους IDP's του 2001 αλλάζει τελείως η εικόνα τους και η μεταβολή τους παρουσιάζεται θετική τόσο για το Bujanovac, όσο και για το Leskovac.

2.1 Συμπεράσματα

Από τα κεφάλαια 1 και 2, μπορούμε να παρατηρήσουμε τις μεταβολές που υφίσταται ο πληθυσμός της χώρας στα έντεκα χρόνια που μεσολαβούν μεταξύ των δύο απογραφών του 1991 και του 2002, με την προσθήκη των IDP's του 2001 στο συνολικό πληθυσμό. ***Έτσι ενώ σε κάποια opstina φαίνεται να μειώνεται ο πληθυσμός τους, στην πραγματικότητα συμβαίνει το αντίθετο. Συνυπολογίζοντας και τον πληθυσμό των IDP's που κατέληξαν σε αυτά, η ποσοστιαία μεταβολή τους δεν είναι της ίδιας τάξης από αυτή που προκύπτει λαμβάνοντας υπόψη μόνο τον πληθυσμό όπως ορίζεται στην απογραφή του 2002***. Φυσικά κάποια opstina μένουν ανεπηρέαστα αφού ο αριθμός των IDP's που δέχονται είναι ασήμαντος ή μηδενικός.

Συγκρίνοντας τους χάρτες που δείχνουν την ποσοστιαία μεταβολή από το 1991 μέχρι το 2002 χωρίς και με τους IDP's, παρατηρούμε ότι οι ομάδες 1 και 2 στον χάρτη 1.α, ενοποιούνται στον χάρτη 2.α, αποτελώντας μια ομάδα χάρη στο opstina Kula που όπως προαναφέρθηκε έχει στην μια περίπτωση αρνητική ποσοστιαία μεταβολή και στην άλλη θετική. Το ίδιο συμβαίνει και με το Beograd-Vozdovac και το Beograd-Zvezdara που χωρίς τους IDP's εμφανίζονται να 'χάνουν' πληθυσμό, ενώ στην πραγματικότητα το 2002 έχουν περισσότερο πληθυσμό από το 1991 με μεταβολή 15,9 και 11,5 τις χιλίοις αντίστοιχα. Παράλληλα το Sremski Karlovci στην Βοϊβοδίνα και τα Beograd-Barajevo και Beograd-Grocka στην Κ. Σερβία ενισχύονται και αποκτούν μεταβολή πάνω από 200‰, αφού ο πληθυσμός και των τριών αυξήθηκε κατά 6.072 άτομα (IDP's).

Οι ομάδες 3 και 6 στον χάρτη 1.α ενοποιούνται στον χάρτη 2.α (που περιέχει και τους IDP's) και προστίθενται τέσσερα opstina επιπλέον με θετική μεταβολή. Αυτά είναι το Bajina Basta, η Raska, το Krajulevac, η Batocina, το Svetozarevo και το Lapovo. ***Το Krajulevac παρουσιάζει σημαντική αλλαγή αφού ενισχύεται με 12.577 άτομα και***

αποκτά το 2002 πληθυσμό μεγαλύτερο του 1991 κατά 68,2‰. Ακολουθεί το Svetozarevo που αποτελεί όπως και το Krajulevac μεγάλο αστικό κέντρο, το Lapovo και η Raska που δέχονται 671 και 1.887 άτομα, ενώ τέλος ακολουθεί η Bajina Basta με μεταβολή μικρότερη της τάξης του 2,6‰ από -0,4‰ χωρίς τους IDP's.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να αναφέρουμε ότι μεταβολές υφίσταται και άλλα opstina που δεν θα αναφερθούν για τον λόγο ότι ναι μεν ενισχύουν τον πληθυσμό τους, αλλά δεν επιφέρουν από την άλλη σημαντικές και ανατρεπτικές αλλαγές, όπως μετατροπή αρνητικής μεταβολής του πληθυσμού σε θετική. Κάποια από αυτά είναι το Prijepolje, το Tutin, το Knic, η Zagubica, η Sokobanja και το Trjoviste, στα οποία απλά εξομαλύνθηκε η αρνητική εικόνα των μεταβολών στον πληθυσμό τους.

Η ομάδα ΙΙΙ στον χάρτη 2.α που βρίσκεται στο νότιο τμήμα της Κεντρικής Σερβίας και βόρεια του Κοσσυφοπεδίου, δεν υπάρχει στον χάρτη 1.α. ***Σημαντική μεταβολή εμφανίζεται στη Kursumlija στην οποία οι IDP's αποτελούν το 22,4% του συνολικού τους πληθυσμού*** με αποτέλεσμα η ποσοστιαία μεταβολή από -71,2‰ να γίνεται + 191,4‰. Το Krusevac που είναι ένα από τα μεγαλύτερα αστικά κέντρα της Κεντρικής Σερβίας, έλκει πληθυσμό από τους IDP's και αποκτά θετική μεταβολή 5,02% από -1,28%. Στην συνέχεια ακολουθεί το Prokuplje που δέχεται 4.707 άτομα επιπλέον από αυτά της απογραφής του 2002 και ο πληθυσμός του γίνεται κατά 4,24% μεγαλύτερος από αυτόν του 1991.

Τέλος στον χάρτη 1.α οι ομάδες 4 και 5 ενώνονται και αποτελούν την ομάδα IV στον χάρτη 2.α μέσω της προσθήκης του Leskovac που παρουσιάζει πλέον μεταβολή θετική (17,5‰) και το Bujanovac που εμφανίζει πληθυσμό 48.137 σε αντίθεση με το 1991 που έχει 46.742.

Έτσι ο οικονομικός άξονας που εκτείνεται γύρω από το Novi Sad και το Βελιγράδι ενισχύεται πληθυσμιακά από την προσθήκη των IDP's και οι περιοχές αυτές στην πραγματικότητα βλέπουμε να είναι ακόμα πιο δυναμικές από ότι δείχνουν τα απογραφικά δεδομένα. Οι ευκαιρίες απασχόλησης που δίνονται στην ευρύτερη περιοχή του διπόλου Novi Sad-Βελιγράδι προσελκύουν άτομα. ***Στην υπόλοιπη Σερβία και κυρίως στο ανατολικό της τμήμα η αρνητική εικόνα της πληθυσμιακής μεταβολής της χώρας δεν αλλάζει σημαντικά, ενώ στα νότια στα σύνορα με το Κοσσυφοπέδιο η συγκέντρωση των IDP's δημιουργεί έναν δεύτερο άξονα θετικής μεταβολής του πληθυσμού που***

αναπτύσσεται παράλληλα με την γραμμή των συνόρων της με το Κοσσυφοπέδιο. Η συγκέντρωση των IDP's στο νότιο τμήμα της Σερβίας εξηγείται από το ότι τα άτομα αυτά προέρχονται από το Κοσσυφοπέδιο και είναι λογικό να εγκαθίστανται σε περιοχές που βρίσκονται κοντά στο τόπο της προέλευσης τους.

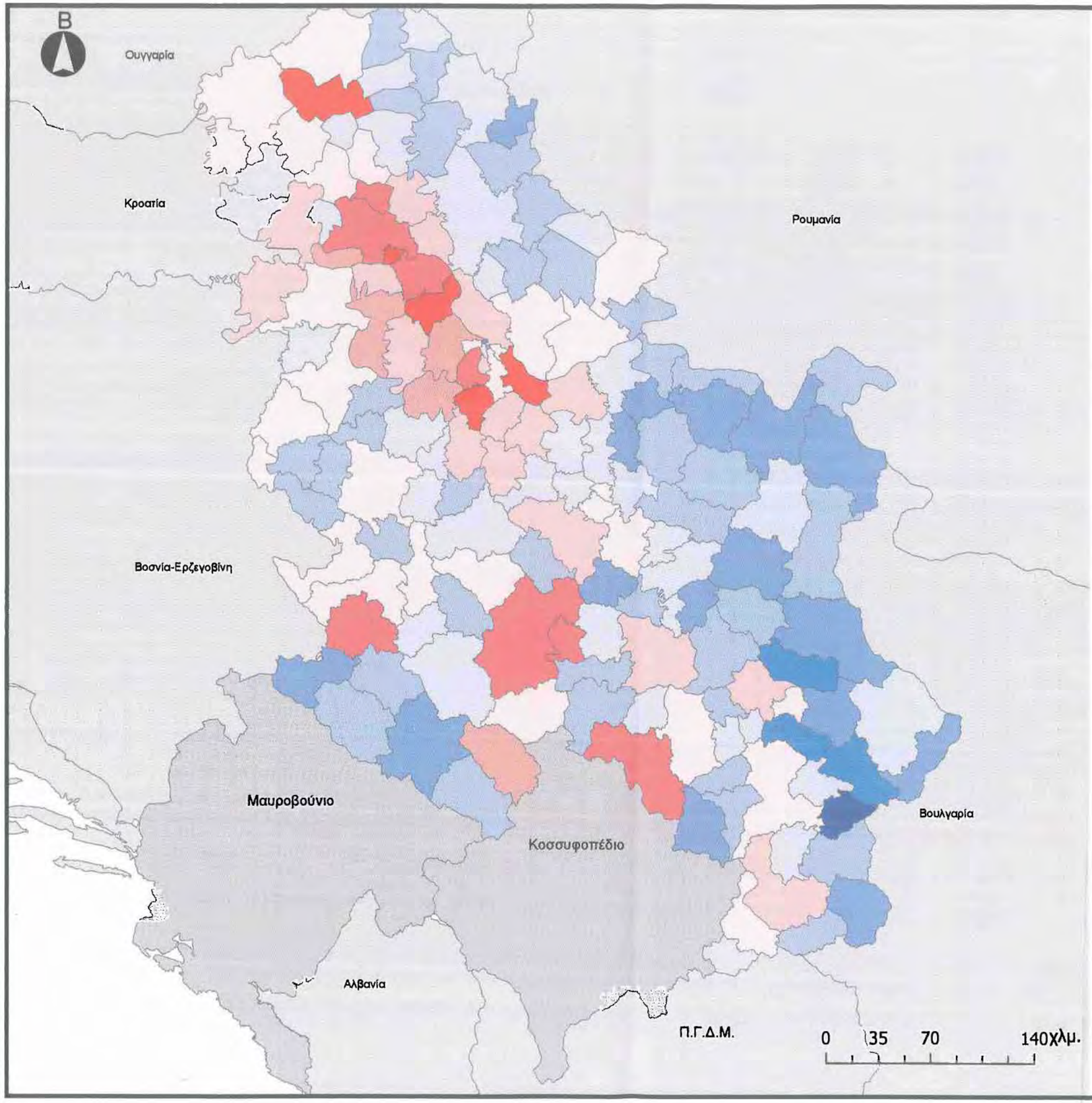

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΠΟΛΥΤΕΧΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ, ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ & ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΝΑΛΥΣΕΩΝ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ:
ΟΙ ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΕΣ ΑΝΑΚΑΤΑΤΑΞΕΙΣ – ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΣΕΡΒΙΑ ΚΑΙ ΒΟΪΒΟΔΙΝΑ ΑΠΟ ΤΟ 1991 ΜΕΧΡΙ ΤΟ 2002
ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΚΟΤΖΑΜΑΝΗΣ ΒΥΡΩΝ
ΕΚΠΟΝΗΤΡΙΕΣ: *Ελένη Βαγγέλη, Όλγα Γενετζάκη*

ΑΡΙΘΜΟΣ ΧΑΡΤΗ:

2.α

ΘΕΜΑ ΧΑΡΤΗ:

Ποσοστιαία μεταβολή του πληθυσμού (‰), συμπεριλαμβανομένου και του πληθυσμού των IDP's, 1991-2002

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

- < -200
- -199,99 - -150
- -149,99 - -100
- -99,99 - -50
- -49,99 - 0
- 0,01 - 50
- 50,01 - 100
- 100,01 - 150
- 150,01 - 200
- > 200,01

ΒΟΛΟΣ, ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ.2003

3. Η φυσική αύξηση στην Κεντρικής Σερβίας και τη Βοϊβοδίνα, 1991-2002

Ένας πληθυσμός μεταβάλλεται υπό την επίδραση τεσσάρων παραγόντων: τη γεννητικότητα, τη θνησιμότητα, την μεταναστευτική εκροή και την μεταναστευτική εισροή. Οι δύο πρώτοι παράγοντες προσδιορίζουν τη φυσική αύξηση του πληθυσμού και εξηγούν τις διαφορές που παρατηρούνται στον πληθυσμό των υπό εξέταση χωρικών ενοτήτων. Υπολογίζοντας το φυσικό ισοζύγιο για την υπό εξέταση περίοδο (διαφορά γεννήσεων και θανάτων) για το σύνολο της χώρας, παρατηρούμε ότι είναι αρνητικό (-170.660). Ο αδρός δείκτης γεννητικότητας μειώνεται συνεχώς ενώ ο αδρός δείκτης θνησιμότητας εμφανίζεται υψηλότερος στο τέλος της περιόδου.

Πίνακας 3.1: Φυσικό Ισοζύγιο 1991-2002

	Πληθυσμός 1991	Πληθυσμός 2002	Μέσος πληθυσμός	Γεννήσεις 1991-2001	Θάνατοι 1991-2001	ΦΙ 1991-2001	ΑΔΓ 1991-2001 (‰)	ΑΔΘ 1991-2001 (‰)	ΦΙ 1991-2001 (‰)
Σερβία	7520369	7498001	7509185	896783	1067443	-170660	10,86	12,92	-2,07
Κεντρική Σερβία	5573315	5466009	5519662	666588	754889	-88301	10,98	12,43	-1,45
Βοϊβοδίνα	1947054	2031992	1989523	230195	312554	-82359	10,52	14,28	-3,76

Πηγή:Ιδία επεξεργασία

Από τον πίνακα 3.2 και τον χάρτη 3.α. που ακολουθεί, παρατηρούμε ότι τόσο η Κεντρική Σερβία, όσο και η Βοϊβοδίνα, μεταξύ 1991 και 2001 παρουσιάζουν αρνητικό φυσικό ισοζύγιο, -88.301 και -82.359 αντίστοιχα. Η εξέλιξη στην αρνητική διαφορά του ισοζυγίου των γεννήσεων και των θανάτων εμφανίζεται για την Κεντρική Σερβία μετά το 1992 όπου και μεταβάλλεται συνεχώς και αυξητικά για τα επόμενα 8 χρόνια, ενώ το 2001 παρουσιάζει μια παύση στην αρνητική πορεία της με αποτέλεσμα το φυσικό ισοζύγιο από -18.994 που είναι το 2000 να περιορίζεται σε -12.201 ένα χρόνο μετά. Πρόκειται δηλαδή για μείωση των αρνητικών τιμών του φυσικού ισοζυγίου κατά 35,76% ανάμεσα στα δύο αυτά χρόνια. Μόνο το 1991 έχουμε θετικό φυσικό ισοζύγιο όπου ο αριθμός των γεννήσεων παρουσιάζει την μεγαλύτερη τιμή του για την δεκαετία (67.443).

Η Βοϊβοδίνα από την άλλη παρουσιάζει αρνητική φυσική αύξηση ήδη από το 1991. Η αρνητική πορεία του φυσικού ισοζυγίου της συνεχίζεται μέχρι το 2001 όπου η διαφορά γεννήσεων και θανάτων οξύνεται περισσότερο.

Πίνακας 3.2 : Η εξέλιξη του φυσικού ισοζυγίου από το 1991 έως το 2001			
	Φυσικό ισοζύγιο	**Γεννήσεις**	**Θάνατοι**
		1991-2001	
Σερβία	-170660	896783	1067443
Κ. Σερβία	-88301	666588	754889
Βοϊβοδίνα	-82359	230195	312554
		1991	
Σερβία	1306	90378	89072
Κ. Σερβία	4920	67443	62523
Βοϊβοδίνα	-3614	22935	26549
		1992	
Σερβία	-6598	86877	93475
Κ. Σερβία	-741	64828	65569
Βοϊβοδίνα	-5857	22049	27906
		1993	
Σερβία	-7190	87931	95121
Κ. Σερβία	-1218	65913	67131
Βοϊβοδίνα	-5972	22018	27990
		1994	
Σερβία	-7719	85292	93011
Κ. Σερβία	-1796	63697	65493
Βοϊβοδίνα	-5923	21595	27518
		1995	
Σερβία	-7697	86236	93933
Κ. Σερβία	-3019	63737	66756
Βοϊβοδίνα	-4678	22499	27177
		1996	
Σερβία	-15822	82548	98370
Κ. Σερβία	-8294	60924	69218
Βοϊβοδίνα	-7528	21624	29152
		1997	
Σερβία	-18352	79716	98068
Κ. Σερβία	-10351	59071	69422
Βοϊβοδίνα	-8001	20645	28646
		1998	
Σερβία	-23046	76330	99376
Κ. Σερβία	-13689	56436	70125
Βοϊβοδίνα	-9357	19894	29251
		1999	
Σερβία	-29222	72222	101444
Κ. Σερβία	-18637	53536	72173
Βοϊβοδίνα	-10585	18686	29271
		2000	
Σερβία	-30278	73764	104042
Κ. Σερβία	-18994	54972	73966
Βοϊβοδίνα	-11284	18792	30076
		2001	
Σερβία	-20573	78435	99008
Κ. Σερβία	-12201	58290	70491
Βοϊβοδίνα	-8372	20145	28517

Πηγή:Ιδία επεξεργασία

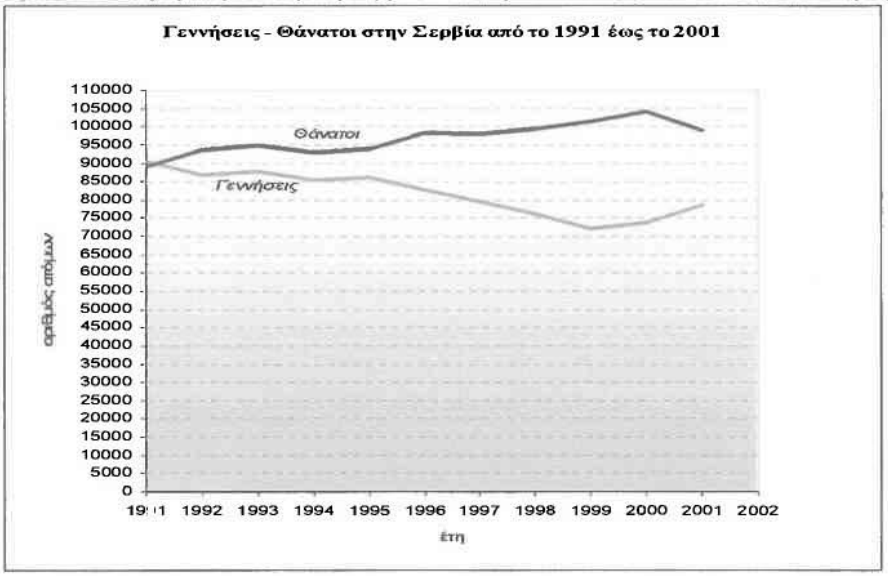

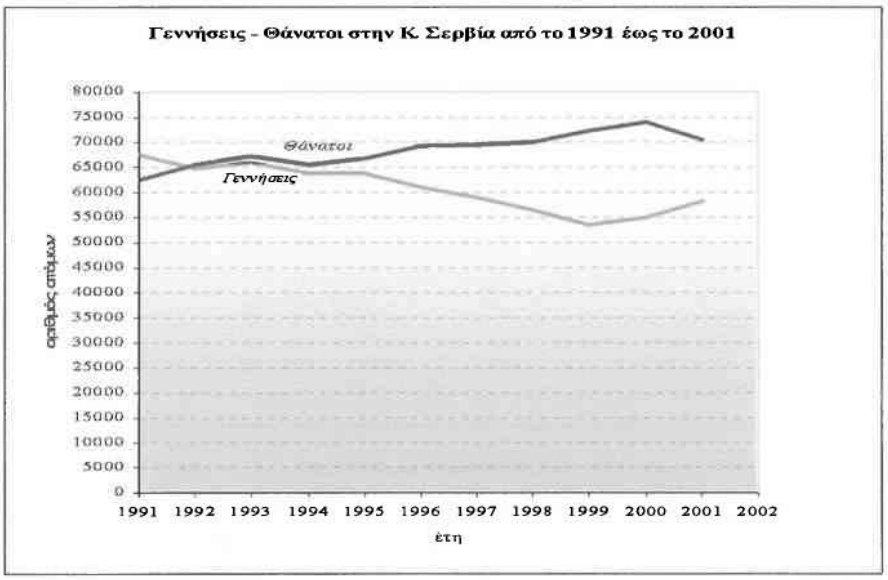

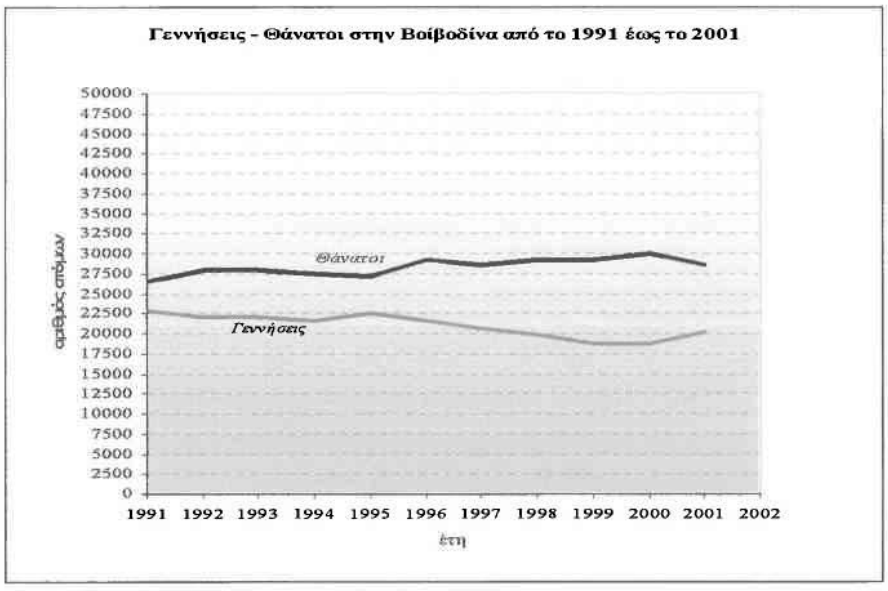

Πηγή:Ιδία επεξεργασία

Ειδικότερα, εξετάζοντας την φυσική κίνηση του πληθυσμού ανά opstina παρατηρούμε ότι οι δήμοι που παρουσιάζουν ιδιαίτερα μεγάλες τιμές στην φυσική αύξηση του πληθυσμού τους, από το 1991 μέχρι το 2001, είναι τα Presevo, Tutin, Bujanovac, Novi Pazar και Sjenica, με φυσικό ισοζύγιο (‰) πάνω από 7,5‰, αποτελώντας πολύ μικρό ποσοστό του συνόλου, της τάξης του 3,1%. Αντίστοιχα οι πιο ακραίες αρνητικές τιμές, δηλαδή από μικρότερες από –7,5‰, παρατηρούνται σε 32 δήμους,: Crna Trava, Gadzin Han, Knjazevac Babusnica, Svrljig, Razanj, Rekovac, Bela Palanka, Knic, Sokobanja, Dimitrovgrad, Zitiste, Plandiste.

Συγκεκριμένα στην Κεντρική Σερβία, στο νότιο τμήμα της (στα σύνορα με το Κοσσυφοπέδιο και το Μαυροβούνιο) εντοπίζονται περιοχές με αυξημένο αριθμό γεννήσεων και σχετικά χαμηλό αριθμό θανάτων. Το Presevo, το Tutin, το Bujanovac και η Sjenica έχουν φυσικό ισοζύγιο 24,70‰, 14,46‰, 13,70‰ και 8,16‰ αντίστοιχα, αποτελώντας πόλεις μεσαίου μεγέθους (30.000-45.000 πληθυσμό το 2001), και ακολουθεί το Novi Pazar με φυσική αύξηση 11,40‰ που είναι και το μοναδικό αστικό κέντρο που εντάσσεται στην κατηγορία των θετικών φυσικών ισοζυγίων (> 75‰). Αντίθετα, τα ακραία αρνητικά φυσικά ισοζύγια καταγράφονται σε ένα αρκετά μεγάλο τμήμα της Σερβίας στα νοτιοανατολικά της χώρας, με το opstina Crna Trava να παρουσιάζει την υψηλότερη αρνητική τιμή (-19,02‰). Από τα άλλα opstina με υψηλότατα επίσης αρνητικά φυσικά ισοζύγια, βλέπουμε ότι πρόκειται για πόλεις μικρού και μεσαίου μεγέθους, εντασσόμενα στην ίδια ομάδα με μεγάλα αστικά κέντρα όπως οι κεντρικοί δήμοι του Βελιγραδίου (Beograd-Vracar, Beograd- Stari Grad).

Όσον αφορά τη Βοϊβοδίνα, μόνο δύο opstina έχουν θετικό φυσικό ισοζύγιο, το Novi Sad και το Beocin (0,20‰ και 0,46‰ αντίστοιχα), τα οποία όμως, όπως καταλαβαίνουμε από τα ποσοστά αύξησης δεν παρουσιάζουν σημαντικές αλλαγές. Στην Βοϊβοντίνα ο αριθμός των θανάτων υπερβαίνει σταθερά τις γεννήσεις, με ακραία προβληματικά opstina. Τα αστικά κέντρα της περιοχής εμφανίζουν και τις πλέον έντονες αρνητικές τιμές, όπως είναι η Subotica, το Sombor, το Zrenjanin (-55,44‰) και το Pancevo (-24,51‰) με πληθυσμό το 2001 πάνω από 90.000.

3.1 Συμπεράσματα

Τα στοιχεία που αφορούν το φυσικό ισοζύγιο του πληθυσμού στην Σερβία, καταδεικνύουν την σημαντική μείωση του πληθυσμού λόγω των αρνητικών τιμών του, στο βαθμό που ο αριθμός των γεννήσεων συνεχίζει να μειώνεται διαχρονικά κατά την περίοδο 1991-2001, ενώ αντίθετη τάση ακολουθεί ο αριθμός των θανάτων (αύξηση μέχρι και το 2000). Επομένως το φυσικό ισοζύγιο συρρικνώνεται συνεχώς με αποτέλεσμα το 1999 να έχουμε την υψηλότερη αρνητική τιμή της μεταπολεμικής περιόδου.

Η ιδιαίτερα μεγάλη μείωση του φυσικού ισοζυγίου όπως είδαμε παραπάνω οφείλεται τόσο στη μείωση του φυσικού ισοζυγίου αμφοτέρων των ενοτήτων, ιδιαίτερα όμως της Βοϊβοντίνας. Η περιοχή αυτή χαρακτηρίζεται από τις υψηλότερες αρνητικές φυσικές μεταβολές στην Ευρώπη (και προφανώς και στην πρώην ενιαία Γιουγκοσλαβία), όντας η πρώτη χρονικά περιοχή που εμφάνισε αύξηση των θανάτων της και σημαντική πτώση των γεννήσεων. (Penev, 2001)

Πίνακας 3.3 : Αριθμός opstina ανά κλάση ταξινόμησης του φυσικού ισοζυγίου (‰), 1991-2001

	Κεντρική Σερβία	Βοϊβοδίνα	Σύνολο
Απόλυτα νούμερα			
Αρνητικές τιμές του φυσικού ισοζυγίου	95	43	138
Θετικές τιμές του φυσικού ισοζυγίου	21	2	23
Σύνολο	116	45	161
Ποσοστό %			
Αρνητικά ποσοστά του φυσικού ισοζυγίου	81,90	95,56	85,71
Θετικά ποσοστά του φυσικού ισοζυγίου	18,10	4,44	14,29
Σύνολο	100,00	100,00	100,00

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Στον πίνακα 3.3 παραθέτουμε το πλήθος των opstina για το σύνολο της χώρας καθώς και για την Κεντρική Σερβία και Βοϊβοδίνα, την περίοδο 1991-2001 που παρουσιάζουν θετικά και αρνητικά φυσικά ισοζύγια και το ποσοστό συμμετοχής τους στην γενικότερη εικόνα της χώρας. Στα 161 opstina, τα 138 έχουν αρνητικά φυσικά ισοζύγια δηλαδή το

85,7% του συνόλου. Ειδικότερα το 95,5% των opstina της Βοϊβοδίνας (το 26,7% του συνολικού αριθμού των opstina της χώρας) παρουσιάζει φυσική μείωση. Αντίστοιχα στην Κεντρική Σερβία θετικό φυσικό ισοζύγιο έχουμε στα 3/4 του συνόλου της επιφάνειας της.

Η ομαδοποίηση των δήμων της Σερβίας σε κλάσεις αναλόγως των τιμών του φυσικού ισοζυγίου δίδεται στον πίνακα 3.4 που ακολουθεί, δείχνοντας επιπλέον τις κλάσεις που χρησιμοποιήθηκαν για την χαρτογράφηση του δείκτη -χάρτης 3.α-. Διαπιστώνουμε ότι στην υψηλότερη αρνητική ομάδα εντάσσονται 32 opstina της χώρας, όπου το ποσοστό συμμετοχής της Κεντρική Σερβίας και της Βοϊβοδίνας στην κατηγορία αυτή είναι 68,75% και 31,25% αντίστοιχα.

Πίνακας 3.4 : Αριθμός opstina ανά κλάση ταξινόμησης του φυσικού ισοζυγίου ‰, 1991-2001

	Κεντρική Σερβία	**Βοϊβοδίνα**	**Σύνολο**
Μικρότερο από -75‰	22	10	32
-74.99‰ έως -50‰	17	15	32
-59.99‰ έως -35‰	15	8	23
-34.99‰ έως -20‰	17	6	23
-19.99‰ έως -5‰	21	3	24
-4.99‰ έως 0‰	3	1	4
0‰ έως 5‰	4	1	5
5.01‰ έως 20‰	8	1	9
20.01‰ έως 35‰	3	0	3
35.01‰ έως 50‰	1	0	1
50.01‰ έως 75‰	0	0	0
75.01‰ και μεγαλύτερο	5	0	5
Σύνολο	**116**	**45**	**161**

Πηγή:Ιδία επεξεργασία

Το σύνολο της χώρας, σύμφωνα με τον χάρτη 3.α που δείχνει το φυσικό ισοζύγιο την περίοδο 1991-2002, παρουσιάζει ως επί το πλείστον μειωμένο αριθμό γεννήσεων. Η φυσική μείωση του πληθυσμού παρατηρείται έντονη στην περιοχή της Βοϊβοδίνας και πιο συγκεκριμένα στο ανατολικό τμήμα της. Η Κεντρική Σερβία θα παρουσίαζε την ίδια εικόνα αν εξαιρέσουμε κάποιες περιοχές στα νοτιοδυτικά και νότια της χώρας, στα σύνορα με το Μαυροβούνιο και το Κοσσυφοπέδιο αντίστοιχα. Ο λόγος που οι περιοχές αυτές εμφανίζουν πολύ μεγάλη φυσική αύξηση, έγκειται στην συγκέντρωση μεγάλου

αριθμού Αλβανών, οι οποίοι διακρίνονται από υψηλά ποσοστά γεννητικότητας (πιο εκτενής ανάλυση ακολουθεί στο κεφάλαιο 6).

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να αναφέρουμε ότι παρόλο που ο πληθυσμός στην Κεντρική Σερβία και στη Βοϊβοδίνα φαίνεται να μειώνεται, όσον αφορά την διαφορά των γεννήσεων και των θανάτων, ο παράγοντας μετανάστευση παίζει εξίσου σημαντικό ρόλο στις πληθυσμιακές μεταβολές, τόσο σε επίπεδο χώρας και περιοχής, όσο και σε επίπεδο δήμων. Συνεπώς για να έχουμε μια ολοκληρωμένη εικόνα για την συνολική μεταβολή του πληθυσμού της Κεντρικής Σερβίας και της Βοϊβοδίνας θα πρέπει να μελετήσουμε και τη φαινόμενη μετανάστευση, η ανάλυση της οποίας ακολουθεί στο επόμενο κεφάλαιο.

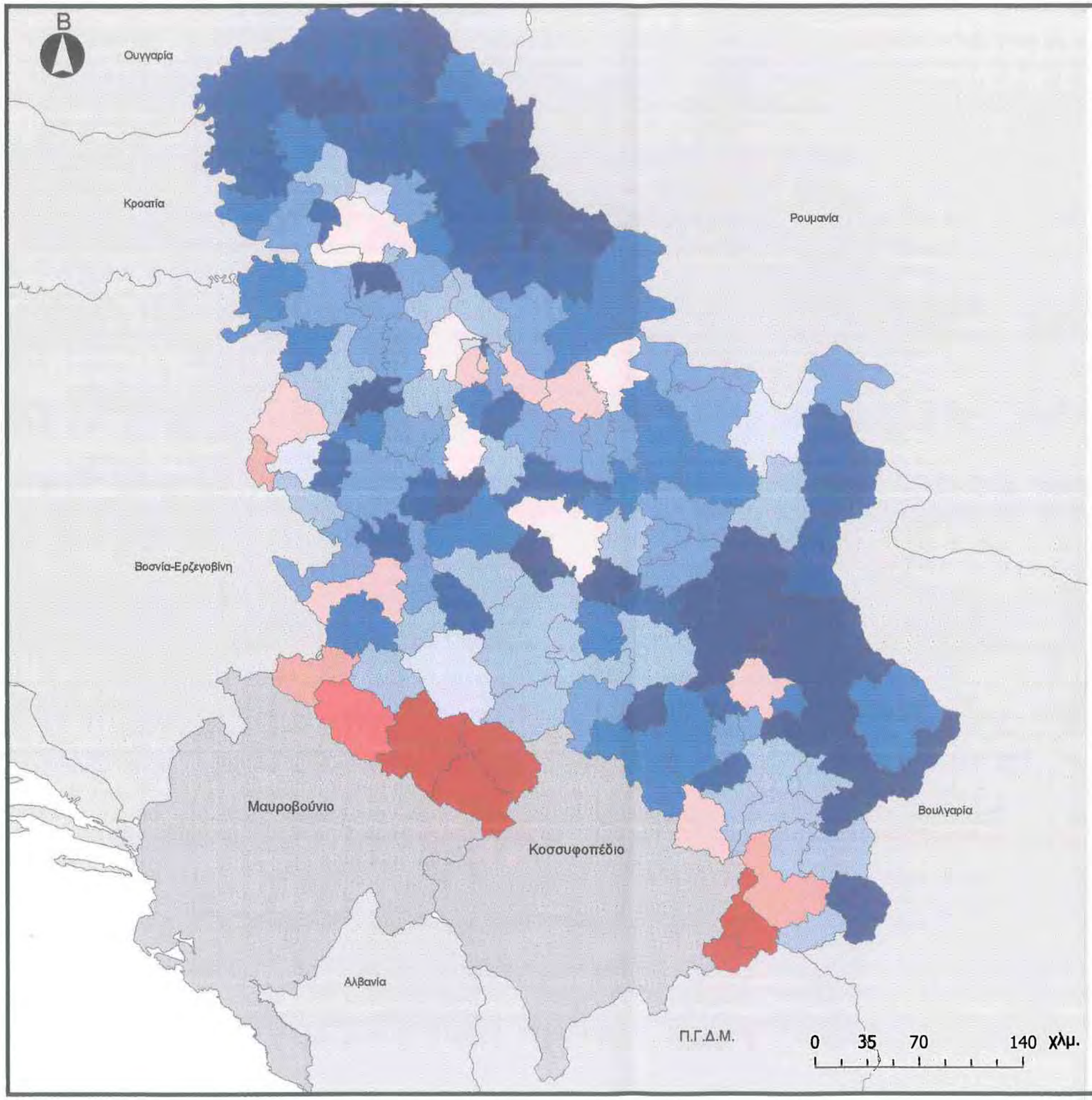

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΠΟΛΥΤΕΧΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ, ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ & ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΝΑΛΥΣΕΩΝ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ:
ΟΙ ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΕΣ ΑΝΑΚΑΤΑΤΑΞΕΙΣ – ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΣΕΡΒΙΑ ΚΑΙ ΒΟΪΒΟΔΙΝΑ ΑΠΟ ΤΟ 1991 ΜΕΧΡΙ ΤΟ 2002
ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ.

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΚΟΤΖΑΜΑΝΗΣ.ΒΥΡΩΝ
ΕΚΠΟΝΗΤΡΙΕΣ: *Ελένη Βαγγέλη, Όλγα Γενετζάκη*

ΑΡΙΘΜΟΣ ΧΑΡΤΗ:

3.α

ΘΕΜΑ ΧΑΡΤΗ:

Φυσικό ισοζύγιο του πληθυσμού (‰), 1991-2002

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

- < -7,5
- -7,49 - -5
- -4,99 - -3,5
- -3,49 - -2
- -1,99 - -0,5
- -0,49 - 0
- 0,01 - 0,5
- 0,51 - 2
- 2,01 - 3,5
- 3,51 - 5
- 5,01 - 7,5
- > 7,51

ΒΟΛΟΣ, ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ.2003

4. Η φαινόμενη μετανάστευση στην Κεντρική Σερβία και Βοϊβοδίνα (1991-2002)

Προκειμένου να έχουμε μια πληρέστερη εικόνα για τις πληθυσμιακές μεταβολές και ανακατατάξεις στην «μικρή» Γιουγκοσλαβία, εκτός από το φυσικό ισοζύγιο, πρέπει όπως προείπαμε, να εξετασθούν και τα μεταναστευτικά ρεύματα που επηρεάζουν άμεσα τις συνολικές μεταβολές του πληθυσμού. Η ένταση των ρευμάτων αυτών είναι σαφώς διαφοροποιημένη χωρικά (στο εσωτερικό κάθε χώρας) και ιδιαίτερα στη περίπτωση της Σερβίας, που θίχθηκε από εξαιρετικά γεγονότα στην τελευταία δεκαετία.

Δυστυχώς, τα διαθέσιμα στοιχεία δεν επιτρέπουν την πλήρη αποσύνθεση του μεταναστευτικού ισοζυγίου για κάθε δήμο, στο βαθμό που αφενός μεν δεν συλλέγονται δεδομένα για τις εξόδους προς το εξωτερικό (και προφανώς και για τις εισόδους από το εξωτερικό), αφετέρου δε τα στοιχεία που αναφέρονται στην εσωτερική μετανάστευση δεν έχουν ακόμη δημοσιοποιηθεί. Επομένως δεν δυνάμεθα να υπολογίσουμε παρά μόνον την φαινόμενη μετανάστευση, μεικτό αποτέλεσμα των εισόδων και εξόδων σε/από κάθε περιοχή.

Η φαινόμενη μετανάστευση (ΦΜ) υπολογίζεται εμμέσως με βάση τα δεδομένα της συνολικής μεταβολής του πληθυσμού ανάμεσα στα δύο απογραφικά έτη και αυτά του φυσικού ισοζυγίου για την ίδια περίοδο. Ειδικότερα,: ΦΜ = (Pt+n – P1) - (Bt-t+n – Dt-t+n), όπου Pt είναι ο πληθυσμός σε μια δεδομένη στιγμή εκκίνησης t, Pt+n είναι ο πληθυσμός στο τέλος της χρονικής περιόδου (στην περίπτωση μας της τελευταίας ενδεκαετίας), και n είναι τα 11 έτη, ανάμεσα στο χρόνο εκκίνησης (1991) και στο έτος κατάληξης (2002), Bt-t+n είναι ο αριθμός των γεννήσεων της περιόδου Dt-t+n είναι ο αριθμός των θανάτων της περιόδου και ΦΜ είναι η φαινόμενη μετανάστευση σε απόλυτα νούμερα. (Κοτζαμάνης, 2002) Από τα αδρά δεδομένα είναι δυνατόν να υπολογισθεί και ο δείκτης της φαινόμενης μετανάστευσης.

Στον πίνακα 4.1 δίδονται τα δεδομένα για την φαινόμενη μετανάστευση για τη Σερβία συνολικά, και εν συνεχεία για τη Κεντρική Σερβία και τη Βοϊβοδίνα. Παρατηρούμε ότι το ισοζύγιο εξόδων-εισόδων για την «μικρή» Γιουγκοσλαβία είναι συνολικά θετικό (148.292 άτομα (1,80‰)). Η θετική τιμή προκύπτει όμως από ισοζύγια αντιθέτου φοράς: η Κεντρική Σερβία χάνει 19.005 άτομα (-0,31‰), ενώ η Βοϊβοδίνα κερδίζει 167.297 άτομα (7,64‰).

Πίνακας 4.1: Φαινόμενη Μετανάστευση (1991-2002)				
	Πληθυσμός 2002	**Πληθυσμός 1991**	**Φαινόμενη μετανάστευση (1991-2002)**	**Φαινόμενη μετανάστευση (‰), (1991-2002)**
Σερβία	7.498.001	7.520.369	148.292	1,80
Κεντρική Σερβία	5.466.009	5.573.315	-19.005	-0,31
Βοϊβοδίνα	2.031.992	1.947.054	167.297	7,64

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Αναλυτικότερα από το χάρτη 4.α., στον οποίο απεικονίζεται ο δείκτης της φαινόμενης μετανάστευσης (‰) ανά δήμο, παρατηρούμε ότι οι περιοχές, στις οποίες η φαινόμενη μετανάστευση έχει θετικές τιμές, εντοπίζονται ως επί το πλείστον στην Βοϊβοδίνα, στην ευρύτερη περιοχή του Βελιγραδίου και στα κεντροδυτικά της Κεντρικής Σερβίας.

Τις υψηλότερες θετικές τιμές στο δείκτη της φαινόμενης μετανάστευσης συγκεντρώνουν τα opstina που βρίσκονται στην ευρύτερη περιοχή του διπόλου Βελιγράδι–Novi Sad και στα βόρεια της Βοϊβοδίνας, στα σύνορα με την Ουγγαρία.

Από τους παραπάνω δήμους, εκείνοι που βρίσκονται στην Κεντρική Σερβία είναι το Arandjelovac, το Beograd-Sopot, η Beograd-Grocka, το Beograd-Barajevo, το Beograd-Obrenovac, το Beograd-Cukarica και το Beograd-Zemun.

Το Beograd-Barajevo που βρίσκεται στην Κεντρική Σερβία έχει την υψηλότερη θετική τιμή του δείκτη φαινόμενης μετανάστευσης (19,80‰). Η φαινόμενη μετανάστευση του σε απόλυτες τιμές ανέρχεται σε 4.947 άτομα (σε 24.641 συνολικό πληθυσμό, ήτοι 20,07 %) που έχει το opstina το 2002.

Τη μεγαλύτερη φαινόμενη μετανάστευση σε απόλυτες τιμές έχει το opstina Beograd-Cukarica (16.977 άτομα). Συγκεντρώνει δηλαδή το 11,44% της συνολικής φαινόμενης μετανάστευσης της χώρας.

Τα opstina της Βοϊβοδίνας που παρουσιάζουν σημαντικές θετικές τιμές είναι τα: κάτωθι: Sid, Srbobran, Beocin, Zabalj, Temerin, Novi Sad, Titel, Sremski Karlovci, Irig, Pancevo, Indjija, Ruma, Stara Pazova, Pecinci, Backa Topola, Sombor, Apatin και Subotica.

Η Backa Topola παρουσιάζει την ψηλότερη τιμή στη φαινόμενη μετανάστευσης (52,49‰), όχι μόνο στη Βοϊβοδίνα αλλά και στο σύνολο της Σερβίας. Η φαινόμενη μετανάστευση (σε απόλυτα νούμερα) στο opstina είναι 17.799, δηλαδή συγκεντρώνει το 12% της φαινόμενης μετανάστευσης της χώρας.

Είναι αξιοσημείωτο ότι μόνο το 8,9% των opstina της Βοϊβοδίνας παρουσιάζει αρνητικές τιμές στη φαινόμενη μετανάστευση (4 opstina στα 45). Αντίθετα στην Κεντρική Σερβία τα 2/3 του συνόλου των opstina παρουσιάζουν αρνητικές τιμές στη φαινόμενη μετανάστευση.

Η ομάδα των opstina της Κεντρικής Σερβίας με αρνητική φαινόμενη μετανάστευση αποτελείται από τα: Priboj, Prijepolje, Sjenica, Tutin, Novi Pazar (στα νοτιοδυτικά της Κεντρικής Σερβίας, στα σύνορα με το Μαυροβούνιο), Medvedja, Presevo, Bujanovac, Trgoviste, (στα νότια) και Crna Trava, Majdanpek, Kucevo και Zabari (στα ανατολικά). Από αυτά, το Presevo παρουσιάζει την υψηλότερη αρνητική τιμή της φαινόμενης μετανάστευσης (-27,73 ‰).

Κάποια συνολικά συμπεράσματα για τον αριθμό των opstina ανά κλάση ταξινόμησης της φαινόμενης μετανάστευσης στην Κεντρική Σερβία και τη Βοϊβοδίνα μπορούν να εξαχθούν από τον πίνακα 4.3.

Στο σύνολο της χώρας το 48% των opstina παρουσιάζει αρνητική φαινόμενη μετανάστευση και το 52% θετική. Το ποσοστό των opstina που παρουσιάζουν αρνητική φαινόμενη μετανάστευση εξηγείται κατά 95% από τα αντίστοιχα opstina της Κεντρικής Σερβίας, ενώ το ποσοστό αυτών που παρουσιάζουν θετική φαινόμενη μετανάστευση, οφείλεται τόσο στα αντίστοιχα opstina της Κεντρικής Σερβίας, όσο και σε αυτά της Βοϊβοδίνας.

Πίνακας 4.3: Αριθμός opstina ανά ομάδα κατάταξης			
Φαινόμενη μετανάστευση (‰), (1991-2002)	**Σερβία**	**Κεντρική Σερβία**	**Βοϊβοδίνα**
< -75‰	15	15	0
-74,99‰ έως -50‰	13	13	0
-49,99‰ έως -35‰	6	6	0
-34,99‰ έως -20‰	13	12	1
-19,99‰ έως -5‰	24	21	3
-4,99‰ έως 0‰	6	6	0
Σύνολο	**77**	**73**	**4**
0‰ έως 5‰	11	8	3
5,01‰ έως 20‰	17	13	4
20,01‰ έως 35‰	11	7	4
35,01‰ έως 50‰	12	4	8
50,01‰ έως 75‰	9	4	5
75,01‰ <	24	7	17
Σύνολο	**84**	**43**	**41**

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Το ειδικό βάρος των opstina της Κεντρικής Σερβίας και της Βοϊβοδίνας με θετική φαινόμενη μετανάστευση στο σύνολο των αντίστοιχων opstina της Σερβίας, δεν είναι το ίδιο. Η διαφορά τους σε αυτό έγκειται στο γεγονός ότι τα περισσότερα opstina της Βοϊβοδίνας με θετική φαινόμενη μετανάστευση, ανήκουν στις υψηλότερες κλάσεις ταξινόμησης αυτής. Αντίθετα στις χαμηλότερες κλάσεις ταξινόμησης της θετικής φαινόμενης μετανάστευσης υπερισχύουν τα opstina της Κεντρικής Σερβίας.

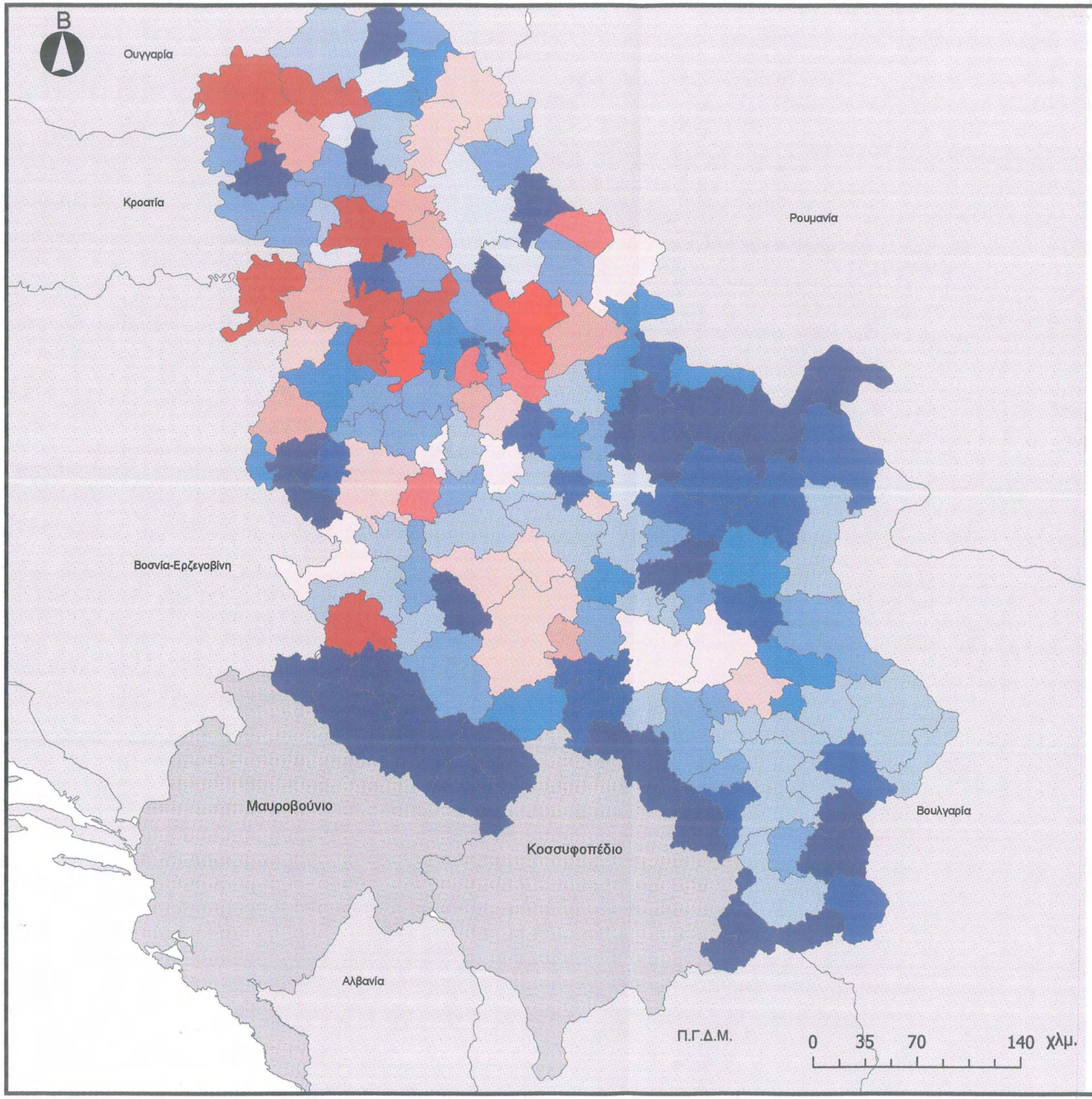

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΠΟΛΥΤΕΧΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ, ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ & ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΕΔΚΑ **ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΝΑΛΥΣΕΩΝ** **ΕΔΚΑ**

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ:
ΟΙ ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΕΣ ΑΝΑΚΑΤΑΤΑΞΕΙΣ – ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΣΕΡΒΙΑ ΚΑΙ ΒΟΪΒΟΔΙΝΑ ΑΠΟ ΤΟ 1991 ΜΕΧΡΙ ΤΟ 2002
ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΚΟΤΖΑΜΑΝΗΣ ΒΥΡΩΝ
ΕΚΠΟΝΗΤΡΙΕΣ: *Ελένη Βαγγέλη, Όλγα Γενετζάκη*

ΑΡΙΘΜΟΣ ΧΑΡΤΗ:

4.β

ΘΕΜΑ ΧΑΡΤΗ:

Φαινόμενη μετανάστευση (‰) χωρίς τον πληθυσμό των προσφύγων, την περίοδο 1991-2002

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

- < -7,5
- -7,49 - -5
- -4,99 - -3,5
- -3,49 - -2
- -1,99 - -0,5
- -0,49 - 0
- 0,01 - 0,5
- 0,51 - 2
- 2,01 - 3,5
- 3,51 - 5
- 5,01 - 7,5
- > 7,51

ΒΟΛΟΣ, ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2003

4.1. Η κατανομή του πληθυσμού των προσφύγων στους Δήμους της Κεντρικής Σερβίας και της Βοϊβοδίνας

Οι πρόσφυγες αποτελούν, όπως ειπώθηκε και στην εισαγωγή, μια ιδιαίτερη ομάδα του πληθυσμού της Σερβίας. Πρόκειται για Σέρβους από την Κροατία και τη Βοσνία Ερζεγοβίνη που λόγω της κρίσης επέστρεψαν στη Νέα Γιουγκοσλαβία. Αυτοί επηρέασαν σημαντικά την εξέλιξη του πληθυσμού της Σερβίας αυξάνοντας την δυναμική του πληθυσμού σε ένα μεγάλο αριθμό opstina. Για την ερμηνεία αυτής της επιρροής γίνεται παρακάτω μια ανάλυση του ποσοστού συμμετοχής τους στο συνολικό πληθυσμό και στον πληθυσμό κάθε opstina. Μελετάται επίσης η κατανομή τους στα opstina της χώρας.

Πίνακας: 4.1.1: Πρόσφυγες 2001

	Πληθυσμός 2002	**Πληθυσμός Προσφύγων 2001**	**Ποσοστό προσφύγων στο συνολικό πληθυσμό (%)**
Σερβία	7.498.001	376.710	5,02
Κεντρική Σερβία	5.466.009	192.989	3,53
Βοϊβοδίνα	2.031.992	183.721	9,04

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Όπως φαίνεται στον παραπάνω πίνακα ο πληθυσμός των προσφύγων στη Σερβία είναι 376.710 άτομα και αποτελεί το 5,02% του συνολικού πληθυσμού. Στην Κεντρική Σερβία οι πρόσφυγες συμμετέχουν στο σύνολο του πληθυσμού με ποσοστό 3,53%. Στη Βοϊβοδίνα βλέπουμε ότι οι πρόσφυγες αποτελούν το 9,04%, δηλαδή σχεδόν το 1/10 του πληθυσμού και συγκεντρώνονται στην ευρύτερη περιοχή του Novi-Sad, αλλά και στα σύνορα της με την Ουγγαρία και την Κροατία.

Στον χάρτη 4.1.α., φαίνεται ότι οι περισσότεροι πρόσφυγες που προσέφυγαν στη Σερβία λόγω της κρίσης εγκαταστάθηκαν στους δήμους γύρω από το Βελιγράδι και το Novi Sad. Η ευρύτερη περιοχή του διπόλου Βελιγράδι-Novi Sad είναι ο κύριος αποδέκτης προσφύγων, λόγω του ότι αποτελεί τον βασικό αναπτυξιακό/οικονομικό άξονα της χώρας. Στους δήμους αυτούς (16 σε αριθμό), το ποσοστό των προσφύγων στον συνολικό πληθυσμό του 2002 κυμαίνεται από το 10 έως το 30%. Τα opstina είναι: το Irig, το Sid, , το Sombor, το Apatin, η Backa Palanka, το Temerin, το Novi Sad, το

Sremski Karlovci, η Sremska Mitrovica, η Indjija, η Ruma και το Pecinci που ανήκουν στην ανεξάρτητη επαρχία της Βοϊβοδίνας και το Beograd-Zemun, το Beograd-Barajevo και η Loznica και το Mali Zvornik που ανήκουν στην Κεντρική Σερβία.

Οι πρόσφυγες στο Irig αποτελούν όπως φαίνεται στον πίνακα 4.1.2 το 22,16% του συνολικού ποσοστού του δήμου και έχουν αυξήσει τον πληθυσμό του κατά 2.732 άτομα. Χωρίς την προσθήκη των προσφύγων στο opstina αυτό, ο πληθυσμός του θα μειωνόταν κατά 1947 άτομα αφού το φυσικό ισοζύγιο θανάτων-γεννήσεων μας δίνει μείωση κατά 997 άτομα και η φαινόμενη μετανάστευση χωρίς τους πρόσφυγες κατά 950 (πίνακας 4.1.2). ***Στο Sid οι πρόσφυγες αποτελούν το 20,26% (7.896 άτομα στα 38.973) του πληθυσμού του opstina***. Το φυσικό ισοζύγιο και η φαινόμενη μετανάστευση χωρίς τον υπολογισμό των προσφύγων για το opstina Sid όπως φαίνεται στον πίνακα 6.2 είναι -4.435 άτομα, πράγμα που σημαίνει ότι το opstina θα έχανε πληθυσμό χωρίς την εγκατάσταση των προσφύγων.

Στην πρωτεύουσα της Βοϊβοδίνας, το Novi Sad, συγκεντρώνεται όπως φαίνεται και στον πίνακα 4.1.2 το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού των προσφύγων της Βοϊβοδίνας (30.011 άτομα) με ποσοστό συμμετοχής στο συνολικό πληθυσμό 10,03%. Το Novi Sad σαν πρωτεύουσα της επαρχίας θα παρουσίαζε, χωρίς την εγκατάσταση των προσφύγων σε αυτό, ούτως ή άλλως αύξηση του πληθυσμού από το 1991 μέχρι το 2002 και αυτή ενισχύθηκε με την εγκατάσταση των προσφύγων.

Το Mali Zvornik έχει το μεγαλύτερο ποσοστό προσφύγων, σε σύγκριση με τα υπόλοιπα opstina της Κεντρικής Σερβίας, της τάξης του 27,42%, δηλαδή περίπου το 1/3 του πληθυσμού του αποτελείται από πρόσφυγες. Η μείωση που θα παρουσίαζε χωρίς τους πρόσφυγες είναι 3.497 άτομα και λόγω του πληθυσμού των προσφύγων τελικά παρουσιάζει αύξηση κατά 363 άτομα.

Τέλος οι πρόσφυγες στο Beograd-Barajevo παρουσιάζουν σημαντικό ποσοστό της τάξης του 17,00%. Ο πληθυσμός τους έπαιξε σημαντικό ρόλο στην δυναμική του opstina, εφόσον χωρίς αυτούς το opstina θα είχε χάσει 342 άτομα, ενώ με την εγκατάσταση τους στο Beograd-Barajevo παρουσιάζουν αύξηση της τάξης των 3.846 ατόμων ανάμεσα στο 1991 και το 2002.

4.1.1 Συμπεράσματα

Από τα παραπάνω μπορούμε να συμπεράνουμε ότι οι πρόσφυγες ήταν αυτοί που ουσιαστικά ενίσχυσαν το δίπολο Βελιγράδι-Novi Sad, εφόσον στις συγκεκριμένες περιοχές εγκαταστάθηκε το μεγαλύτερο μέρος τους. Στα opstina γύρω από αυτά τα δύο μεγάλα αστικά κέντρα ο πληθυσμός των προσφύγων αποτελεί το 10 έως 30% του συνολικού πληθυσμού του 2002. Οι πρόσφυγες έπαιξαν επομένως καθοριστικό ρόλο στην δημογραφική δυναμική των προαναφερθεισών περιοχών, στο βαθμό που, χωρίς αυτούς, οι δήμοι αυτοί θα είχαν μείωση του πληθυσμού τους.

Συγκρίνοντας τους χάρτες 4.α και 4.β. που παρουσιάζουν την φαινόμενη μετανάστευση (‰) με και χωρίς τον πληθυσμό των προσφύγων αντίστοιχα, παρατηρούμε ότι οι θετικές τιμές του δείκτη της φαινόμενης μετανάστευσης στη Βοϊβοδίνα οφείλονται κατά κύριο λόγο στην εγκατάσταση των προσφύγων. Η Βοϊβοδίνα προσέλκυσε σημαντικό ποσοστό προσφύγων λόγο της γεωγραφικής της θέσης, αφού συνορεύει με τις χώρες προέλευσης των προσφύγων (Ουγγαρία, Κροατία, Βοσνία-Ερζεγοβίνη). Ένας άλλος λόγος που αποτελεί πόλο έλξης των προσφύγων, είναι η ανομοιογένεια που την διακρίνει. Όπως θα δούμε στο 6^{ο} κεφάλαιο, έχει τα μικρότερα ποσοστά Σέρβων και Μαυροβουνίων στο σύνολο της χώρας και ανέκαθεν αποτελούσε τον κύριο χώρο συγκέντρωσης διαφορετικών εθνικών ομάδων.

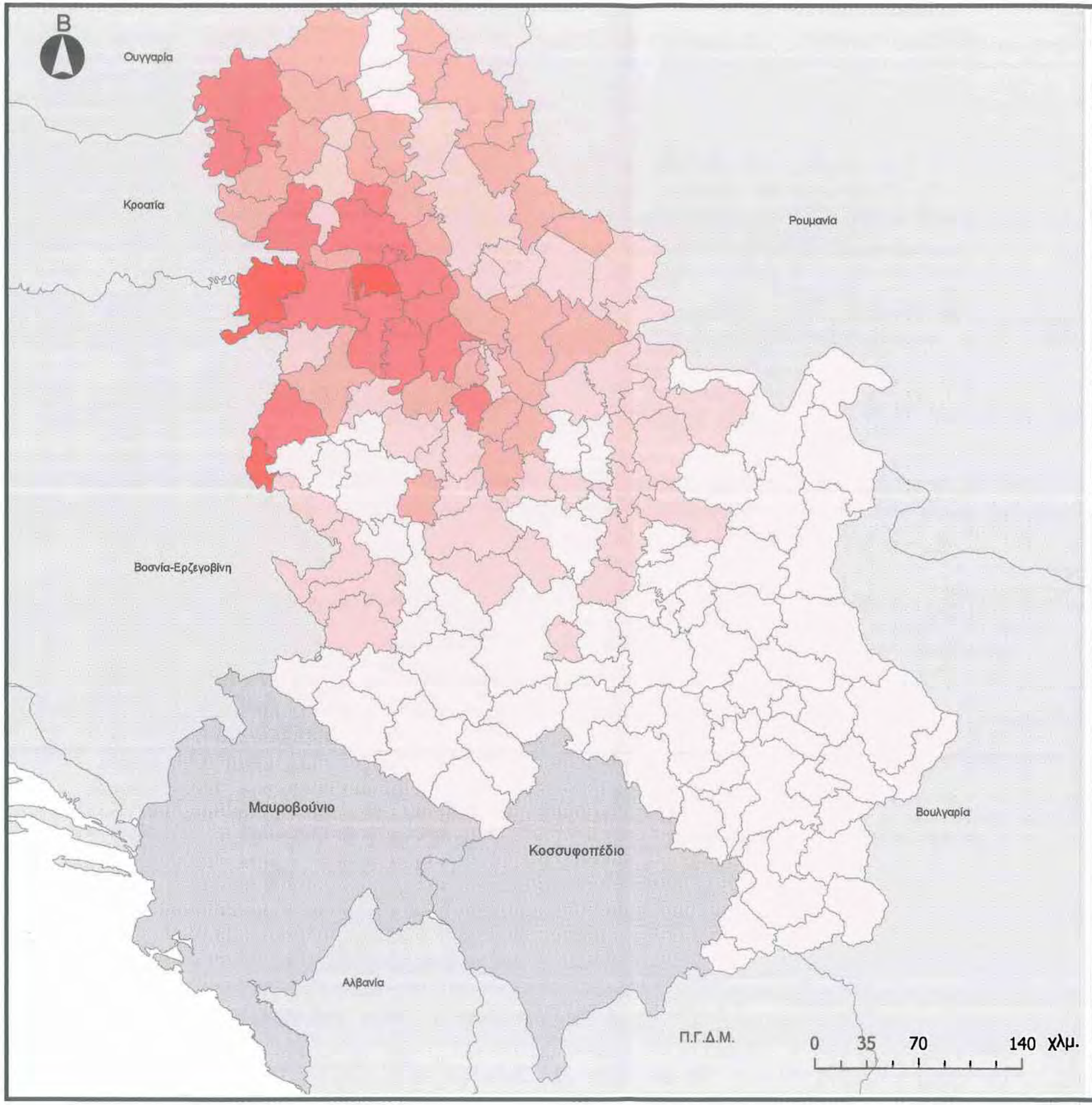

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΠΟΛΥΤΕΧΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ, ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ & ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΕΔΚΑ **ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΝΑΛΥΣΕΩΝ** **ΕΔΚΑ**

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ:
ΟΙ ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΕΣ ΑΝΑΚΑΤΑΤΑΞΕΙΣ – ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΣΕΡΒΙΑ ΚΑΙ ΒΟΪΒΟΔΙΝΑ ΑΠΟ ΤΟ 1991 ΜΕΧΡΙ ΤΟ 2002
ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΚΟΤΖΑΜΑΝΗΣ ΒΥΡΩΝ
ΕΚΠΟΝΗΤΡΙΕΣ: *Ελένη Βαγγέλη, Όλγα Γενετζάκη*

ΑΡΙΘΜΟΣ ΧΑΡΤΗ:
4.1α

ΘΕΜΑ ΧΑΡΤΗ:
Ποσοστό προσφύγων στο σύνολο του πληθυσμού το 2002

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

Ποσοστό %

- 0 - 2
- 2,01 - 5
- 5,01 - 10
- 10,01 - 20
- > 20,01

ΒΟΛΟΣ, ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ.2003

5. Οι συνιστώσες των πληθυσμιακών μεταβολών στην Κεντρική Σερβία και Βοϊβοδίνα στην περίοδο 1991-2002.

Σε αυτό το κεφάλαιο θα παρουσιασθούν οι επιδράσεις των γεννήσεων-θανάτων (Φυσικού ισοζυγίου) και των εισροών-εκροών (Φαινόμενης μετανάστευσης) στην αλλαγή της εικόνας του πληθυσμού της Σερβίας ανάμεσα στο 1991 και το 2001. Τα παραπάνω φαινόμενα είναι αλληλοσυμπληρούμενα, εφόσον το άθροισμα του φυσικού ισοζυγίου και της μετανάστευσης ισούται με την μεταβολή του πληθυσμού στην συγκεκριμένη περίοδο. Επιπλέον είναι τα μόνα που επηρεάζουν τον πληθυσμό μιας

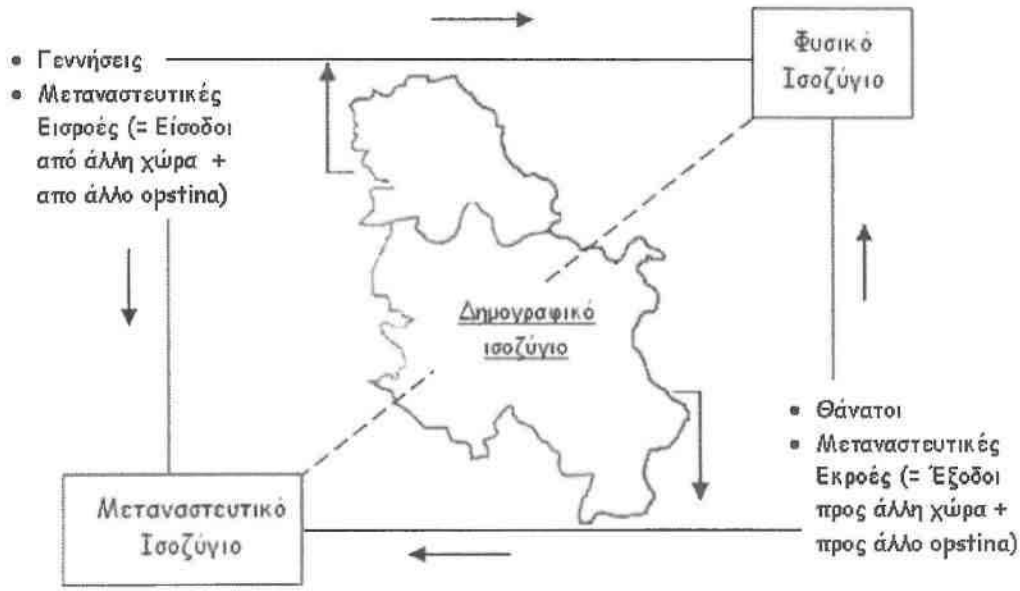

χώρα υπό κανονικές συνθήκες.

Πηγή:Ιδία επεξεργασία

Στα προηγούμενα κεφάλαια οι συνιστώσες της δημογραφικής μεταβολής μελετήθηκαν ανεξάρτητα οι μεν από τις δε, ενώ στο κεφάλαιο αυτό θα εξετάσουμε την αλληλεπίδραση τους και τα συνολικά αθροιστικά αποτελέσματα τους. Στις παρακάτω παραγράφους θα μελετηθεί το δημογραφικό ισοζύγιο, το φυσικό ισοζύγιο και η φαινόμενη μετανάστευση την περίοδο 1991-2002 για την Κεντρική Σερβία και Βοϊβοδίνα, για να απαντηθούν τα εξής ερωτήματα: α. ποια είναι η συμμετοχή της κάθε συνιστώσας (ανάλογα με το πρόσημο) στην συνολική μεταβολή του πληθυσμού, και ειδικότερα β). ποιο το ειδικό βάρος της κάθε συνιστώσας στην συνολική μεταβολή, δηλαδή σε τι ποσοστό η φαινόμενη μετανάστευση και το φυσικό ισοζύγιο «ερμηνεύουν» την συνολικό δημογραφικό της περιόδου 1991-2002.

5.1. Το μέσο ετήσιο δημογραφικό ισοζύγιο 1991-2002

Το μέσο ετήσιο δημογραφικό ισοζύγιο αποτελεί την λογιστική ταυτότητα που συνδέει τις δύο χρονιές (1991 και 2002, ‰) και η οποία αποσυντίθεται, εξ ορισμού, σε τέσσερις σειρές στοιχείων, τις γεννήσεις, τους θανάτους, τις εισροές μεταναστών και τις εκροές μεταναστών. (Ταπεινός, 2002)

Στο χάρτη 5.α. φαίνεται η αύξηση ή η μείωση του πληθυσμού με βάση το δημογραφικό ισοζύγιο. Το πλήθος των δήμων που χαρακτηρίζονται από θετικά δημογραφικά ισοζύγια είναι μικρό (42 στους 161, ήτοι 26% του συνόλου). Διακρίνουμε 2 ομάδες δήμων με θετικές μεταβολές. Η μία από αυτές βρίσκεται στα βόρεια της Βοϊβοδίνας. Η δεύτερη ομάδα βρίσκεται κεντροδυτικά στη Σερβία, στα σύνορα Κεντρικής Σερβίας και Βοϊβοδίνας. Είναι το γνωστό πλέον δίπολο Βελιγραδίου- Novi Sad που λόγω της έλξης που ασκεί στους πληθυσμούς άλλων opstina αλλά και στους πληθυσμούς που έρχονται στη Σερβία από άλλες χώρες, αυξάνει τον πληθυσμό του.

Διαπιστώνουμε παράλληλα ότι τα opstina της Βοϊβοδίνας που βρίσκονται στο κεντροανατολικά τμήμα της, αλλά και η πλειοψηφία των opstina του κεντρικού και ανατολικού τμήματος της Σερβίας (με εξαίρεση τις παραπάνω ομάδες) έχουν αρνητικά δημογραφικά ισοζύγια. Οι δήμοι αυτοί αποτελούν το 74% του συνόλου (119 στα 161). Τέλος ελάχιστα opstina (με άσπρο χρώμα στον χάρτη) έχουν σχεδόν μηδενικά δημογραφικά ισοζύγια (αμετάβλητο πληθυσμό ανάμεσα στο 1991 και το 2002).

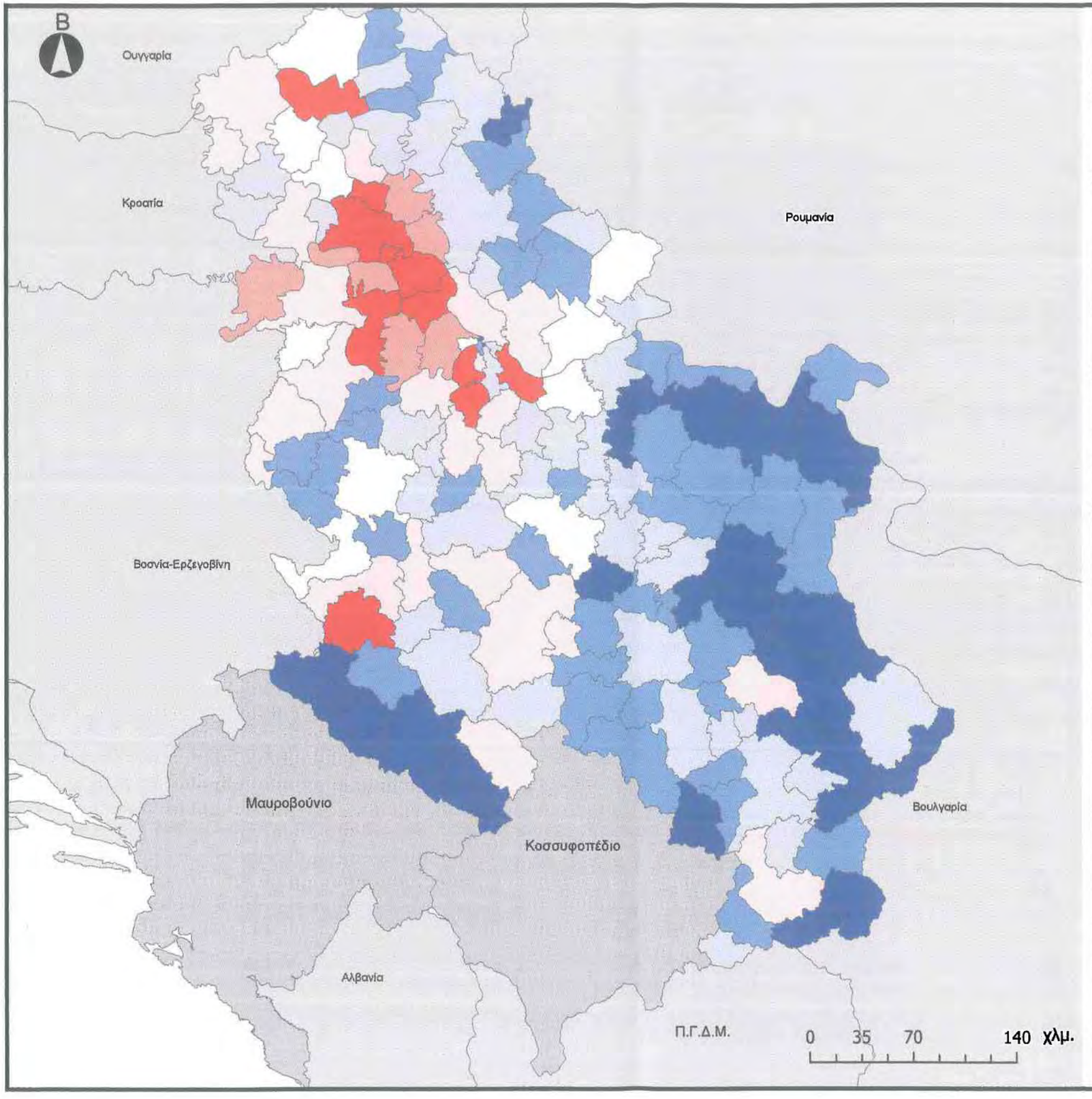

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΠΟΛΥΤΕΧΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ, ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ & ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΝΑΛΥΣΕΩΝ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ:
ΟΙ ΠΑΘΗΥΣΜΙΑΚΕΣ ΑΝΑΚΑΤΑΤΑΞΕΙΣ – ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΣΕΡΒΙΑ ΚΑΙ ΒΟΪΒΟΔΙΝΑ ΑΠΟ ΤΟ 1991 ΜΕΧΡΙ ΤΟ 2002
ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΚΟΤΖΑΜΑΝΗΣ Β.ΥΡΩΝ
ΕΚΠΟΝΗΤΡΙΕΣ: *Ελένη Βαγγέλη, Όλγα Γενετζάκη*

ΑΡΙΘΜΟΣ ΧΑΡΤΗ:
5.α

ΘΕΜΑ ΧΑΡΤΗ:
Μέσο ετήσιο δημογραφικό ισοζύγιο (‰), 1991-2002

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

- -9.99 <
- -4.99 - -10
- -1 - -5
- -1<ΔΙ <1
- 1 - 5
- 5.01 - 10
- >10.01

ΔΙ: Δημογραφικό Ισοζύγιο

ΒΟΛΟΣ, ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2003

5.2. Ταξινόμηση των διοικητικών ενοτήτων (opstina) με βάση το Μέσο Δημογραφικό Ισοζύγιο, το Φυσικό Ισοζύγιο και τη Φαινόμενη Μετανάστευση

Σύμφωνα με την μεταβολή του μέσου ετήσιου δημογραφικού ισοζυγίου, αν δηλαδή παρατηρείται αύξηση ή μείωση του πληθυσμού την περίοδο 1991-2001, μπορούμε να προχωρήσουμε σε μια ανάλυση της ποιοτικής επίδρασης των δύο συνιστωσών του (φυσικού ισοζυγίου και φαινόμενης μετανάστευσης).

Ο χάρτης 5.β., απεικονίζει τις περιοχές στις οποίες έχουμε θετικές τιμές του δημογραφικού ισοζυγίου, δηλώνοντας θετική ή αρνητική συνεισφορά στο αποτέλεσμα αυτό, του φυσικού ισοζυγίου και της φαινόμενης μετανάστευσης. Υπάρχει η κατηγορία των opstina με ασήμαντες μεταβολές στον πληθυσμό τους (σημαντικές (-1‰<Δ.Ι<1‰), που είναι αδιάφορη μελέτης, και από την άλλη έχουμε τις αρνητικές τιμές του δείκτη με την ποιοτική επίδραση των δύο συνιστωσών. Θα πρέπει να αναφέρουμε ότι ο χάρτης και η ανάλυση που ακολουθεί δεν μας δίνει τη δυνατότητα να υπολογίσουμε την ένταση των φαινομένων αλλά μόνο την κατεύθυνση τους μέσω της χρήσης των πρόσημων (+ και -) που εξηγούν το είδος της μεταβολής (αύξηση και απώλεια πληθυσμού).

Διακρίνουμε δύο ακραίες περιπτώσεις α) την περίπτωση που έχουμε θετικές τιμές φυσικού ισοζυγίου και φαινόμενης μετανάστευσης και β)αντίθετα, την περίπτωση που μειώνονται τόσο το φυσικό ισοζύγιο όσο και η φαινόμενη μετανάστευση.

Στην πρώτη κατηγορία εντάσσονται 11 opstina που βρίσκονται όλα στην Κεντρική Σερβία εκτός από δύο, το Beocin και το Novi Sad που ανήκουν στη Βοϊβοδίνα. Τα opstina αυτά χαρακτηρίζονται ως περιοχές πληθυσμιακά δυναμικές αφού εκτός από θετική φυσική αύξηση του πληθυσμού τους έχουμε και θετική φαινόμενη μετανάστευση. Τα τέσσερα από αυτά βρίσκονται στην ευρύτερη περιοχή του Βελιγραδίου, ενώ τα εφτά είναι πόλεις με πληθυσμό πάνω από 50.000 κατοίκους.

Στην άλλη ακραία περίπτωση, η εικόνα είναι διαφορετική. Οι δήμοι αυτοί (64 συνολικά) καλύπτουν ένα μεγάλο μέρος της περιοχής μελέτης μας (τα 2/5). Συγκεντρώνονται στην Κεντρική Σερβία (μόνο 3 opstina ανήκουν στην Βοϊβοδίνα:- Kanjiza, Ada και Nova Crnja-.

Τα opstina που, όπως προαναφέρθηκε, εμφανίζουν αμελητέα μεταβολή του πληθυσμού τους είναι 10 και βρίσκονται στο κεντρικό και βόρειο τμήμα της Σερβίας. Κάποια από αυτά (Subotica, Kragulevac και Smederevo) είναι σχετικά μεγάλοι αστικοί δήμοι.

Όλες οι άλλες περιπτώσεις, εκτός των δύο ανωτέρω, περιλαμβάνουν δήμους με θετικά η αρνητικά δημογραφικά ισοζύγια, ισοζύγια που προκύπτουν από μεταβολές αντίθετης φοράς (ή προσήμου) των δύο συνιστωσών τους (φυσικό ισοζύγιο και φαινόμενη μετανάστευση). Στις περιπτώσεις αυτές, εάν η μία εκ των δύο συνιστωσών παρουσιάζει θετική μεταβολή η δεύτερη έχει αρνητικές τιμές και αντίστροφα. Οι θετικές η αρνητικές τιμές του δημογραφικού ισοζυγίου προκύπτουν αναλόγως του κατά πόσον υπερτερούν οι θετικές τιμές των αρνητικών.

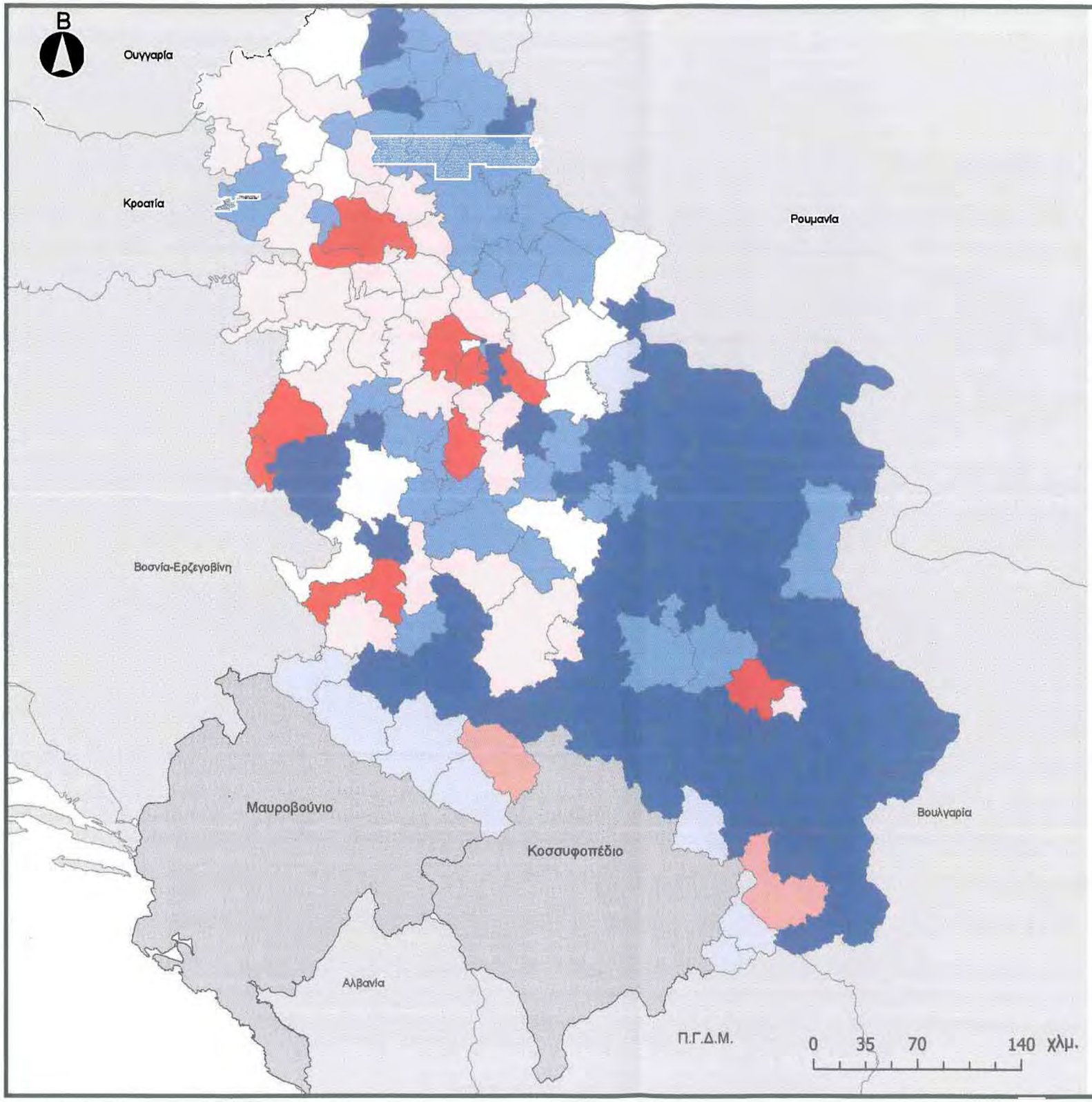

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΠΟΛΥΤΕΧΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ, ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ & ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΕΔΚΑ **ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΝΑΛΥΣΕΩΝ** **ΕΔΚΑ**

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ:
ΟΙ ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΕΣ ΑΝΑΚΑΤΑΤΑΞΕΙΣ – ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΣΕΡΒΙΑ ΚΑΙ ΒΟΪΒΟΔΙΝΑ ΑΠΟ ΤΟ 1991 ΜΕΧΡΙ ΤΟ 2002
'ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ'

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΚΟΤΖΑΜΑΝΗΣ Β.
ΕΚΠΟΝΗΤΡΙΕΣ: *Ελένη Βαγγέλη, Όλγα Γενετζάκη*

ΑΡΙΘΜΟΣ ΧΑΡΤΗ:
5.β

ΘΕΜΑ ΧΑΡΤΗ:
Ταξινόμηση των διοικητικών ενοτήτων (opstina) βάσει του ΔΙ, ΦΙ και ΦΜ, 1991-2002

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

- ΔΙ(-), ΦΙ(-), ΦΜ(-)
- ΔΙ(-), ΦΙ(-), ΦΜ(+)
- ΔΙ(-), ΦΙ(+), ΦΜ(-)
- -1<ΔΙ (της χιλίοις)<1
- Δ(+), ΦΙ(-), ΦΜ(+)
- Δ(+), ΦΙ(+), ΦΜ(-)
- Δ(+), ΦΙ(+), ΦΜ(+)

ΔΙ: Δημογραφικό Ισοζύγιο
ΦΙ: Φυσικό Ισοζύγιο
ΦΜ: Φαινόμενη Μετανάστευση

ΒΟΛΟΣ, ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2003

5.3. Το ειδικό βάρος του φυσικού ισοζυγίου και της φαινόμενης μετανάστευσης στο δημογραφικό ισοζύγιο της περιόδου 1991-2002

Έχοντας ήδη αναλύσει την χωρική κατανομή του μέσου δημογραφικού ισοζυγίου και στην συνέχεια την συμμετοχή σε αυτήν των δύο συνιστωσών του, (του φυσικού ισοζυγίου και της φαινόμενης μετανάστευσης), στο σημείο αυτό θα πρέπει να εξηγήσουμε τις εντάσεις των δύο τελευταίων στην μεταβολή του πληθυσμού. Έτσι ο χάρτης 5.γ. μας επιτρέπει να ποσοτικοποιήσουμε τα συμπεράσματα που προκύπτουν από την ανάλυση του χάρτη 5.β. Δείχνοντας το ποσοστό συμμετοχής του φυσικού ισοζυγίου και του αντίστοιχου μεταναστευτικού στην εικόνα των πληθυσμιακών εξελίξεων και ανακατατάξεων, στα έντεκα χρόνια που μελετάμε την Σερβία (πλην Κοσσυφοπεδίου), μπορούμε να δούμε ποια από τις δύο συνιστώσες επηρεάζουν, και σε ποιο βαθμό, την μεταβολή του δημογραφικού ισοζυγίου (θετική ή αρνητική).

Στο σύνολο της χώρας, παρατηρούμε από τον πίνακα 5.2 ότι τα opstina στα οποία οι πληθυσμιακές τους μεταβολές οφείλονται κυρίως στις αυξομειώσεις της διαφοράς των γεννήσεων και των θανάτων, είναι 85 (στα 161, δηλαδή το 53% των opstina). Από αυτά 4 μόνο παρουσιάζουν θετική μεταβολή στον πληθυσμό τους τα οποία και βρίσκονται στην Κεντρική Σερβία, ενώ στα υπόλοιπα το μεγάλο ποσοστό του φυσικού ισοζυγίου επιδρά αντίθετα. Αυτά τα opstina παρουσιάζονται συγκεντρωμένα στο ανατολικό τμήμα της Βοϊβοδίνας και αντίστοιχα στο νοτιοανατολικό κομμάτι της Κεντρικής Σερβίας.

Πίνακας 5.2: Ειδικό βάρος Φυσικού Ισοζυγίου (ΦΙ) και Φαινόμενης Μετανάστευσης (ΦΜ) στο Μέσο Δημογραφικό Ισοζύγιο (ΔΙ)

Ποσοστό συμμετοχής	Αριθμός opstina
75%< ΦΙ	66
55%<ΦΙ<75%	19
45%<ΦΙ,ΦΜ<55%	5
55%<ΦΜ<75%	8
ΦΜ>75%	61

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Ενώ όσον αφορά την φαινόμενη μετανάστευση, ο αριθμός των opstina είναι 69 (με ποσοστό επίδρασης πάνω από 55%), από τα οποία στα 27 έχουμε μείωση του

πληθυσμού και στα υπόλοιπα 52 η φαινόμενη μετανάστευση συντελεί στην ενίσχυση του πληθυσμού τους. Η αύξηση του πληθυσμού που έχουμε δει στα προηγούμενα κεφάλαια στην ευρύτερη περιοχή του διπόλου Βελιγράδι-Novi Sad, οφείλεται κατά κόρον στη εισροή μεταναστών από άλλο opstina ή από άλλη χώρα. Από την άλλη, η μετανάστευση ήταν αυτή που επηρέασε αρνητικά την εξέλιξη του πληθυσμού σε κάποια opstina που συγκεντρώνονται κυρίως στην Κεντρική Σερβία. Πιο συγκεκριμένα τα opstina αυτά βρίσκονται στα νοτιοδυτικά, στα σύνορα με το Μαυροβούνιο, στα νότια, στα σύνορα με την Π.Γ.Δ.Μ και στα ανατολικά, στα σύνορα με την Βουλγαρία και την Ρουμανία.

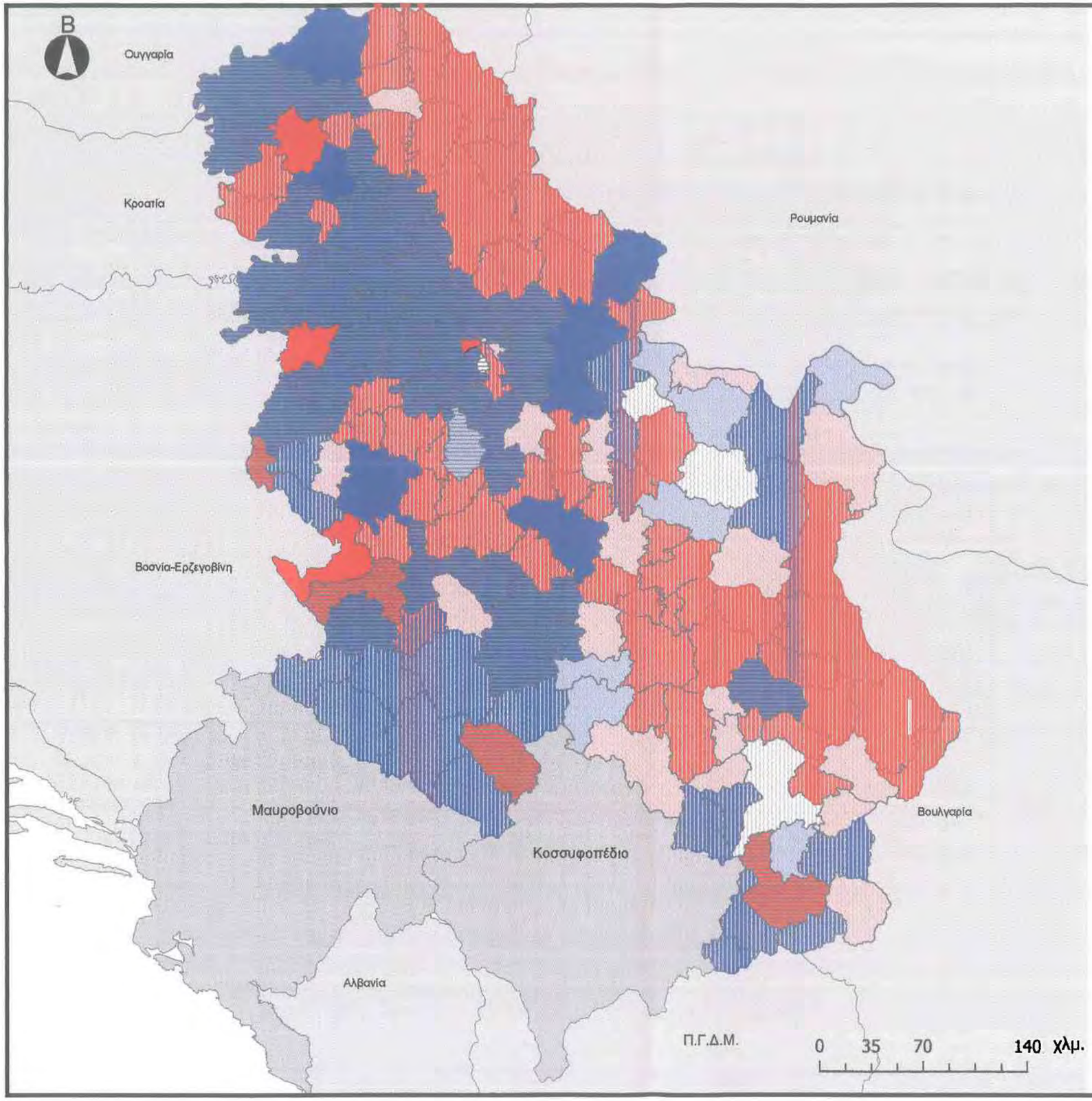

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΠΟΛΥΤΕΧΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ, ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ & ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΕΔΚΑ **ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΝΑΛΥΣΕΩΝ** **ΕΔΚΑ**

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ:
ΟΙ ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΕΣ ΑΝΑΚΑΤΑΤΑΞΕΙΣ – ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΣΕΡΒΙΑ ΚΑΙ ΒΟΪΒΟΔΙΝΑ ΑΠΟ ΤΟ 1991 ΜΕΧΡΙ ΤΟ 2002
ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΚΟΤΖΑΜΑΝΗΣ ΒΥΡΩΝ
ΕΚΠΟΝΗΤΡΙΕΣ: *Ελένη Βαγγέλη, Όλγα Γενετζάκη*

ΑΡΙΘΜΟΣ ΧΑΡΤΗ:
5.γ

ΘΕΜΑ ΧΑΡΤΗ:
Το ειδικό βάρος των συνιστωσών του δημογραφικού ισοζυγίου (φυσικό ισοζύγιο και φαινόμενη μετανάστευση), 1991-2002

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

- 75% < ΦΙ
- 55% < ΦΙ < 75%
- 55% < ΦΙ, ΦΜ < 45%
- 55% < ΦΜ < 75%
- ΦΜ >75%
- θετικό ΔΙ
- αρνητικό ΔΙ

ΔΙ: Δημογραφικό Ισοζύγιο
ΦΙ: Φυσικό Ισοζύγιο
ΦΜ: Φαινόμενη Μετανάστευση

ΒΟΛΟΣ, ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ.2003

6. Η συμβολή του πληθυσμού των μειονοτήτων στις εξελίξεις- ανακατατάξεις του πληθυσμού της Κεντρικής Σερβίας και Βοϊβοδίνας την περίοδο 1991-2002

Για την κατανόηση των παραγόντων που συντέλεσαν στις προαναφερθείσες μεταβολές του πληθυσμού της Σερβίας, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη και η μεταβολή του πληθυσμού των μειονοτήτων, στο βαθμό που οι συγκρούσεις της προηγούμενης δεκαετίας οδήγησαν σε σημαντικές μετακίνησες μη σερβικών πληθυσμών από την περιοχή μελέτης προς τις όμορες χώρες που αποτελούσαν προ του 1991 την ενιαία Γιουγκοσλαβία.

Η ιδανική προσέγγιση για την εκτίμηση των δημογραφικών επιπτώσεων των μετακινήσεων αυτών θα ήταν η συγκριτική ανάλυση των πληθυσμιακών μεγεθών των μειονοτικών ομάδων ανά δήμο ανάμεσα στο 1991 και 2002. Η σύγκριση όμως αυτή προσκρούει σε ένα σημαντικό εμπόδιο, στο βαθμό που τα δεδομένα των δύο απογραφών δεν είναι συγκρίσιμα. Το 1991 η απογραφή, όπως αναφέρθηκε και στην εισαγωγή, συμπεριλαμβάνει και όσα άτομα έλειπαν πάνω από 1 χρόνο στο εξωτερικό (πληθυσμός de jure) σε αντίθεση με την απογραφή του 2002 που συνυπολογίζει στο συνολικό πληθυσμό μόνο αυτούς που έλειπαν μέχρι 1 χρόνο στο εξωτερικό (πληθυσμός de facto). Η ανόρθωση απαιτεί αφενός μεν την ύπαρξη για το 1991 του πληθυσμού των εθνικών ομάδων-μειονοτήτων ανά δήμο, κατανεμημένου με το διπλό κριτήριο (de jure/de facto), αφετέρου δε στοιχεία για την φυσική αύξηση του πληθυσμού ανά δήμο/μειονότητα, δεδομένα που δεν έχουμε στην διάθεσή μας

Η έλλειψη αυτών των δεδομένων, δεν επιτρέπει κατ' επέκταση την αδρή ποσοτική εκτίμηση των πληθυσμιακών μεταβολών ανά μειονότητα/δήμο ανάμεσα στο 1991 και το 2002. Επομένως τα συμπεράσματά μας θα στηριχθούν σε μια πρώτη ποιοτική ερμηνεία των διαθέσιμων δεδομένων για το 1991. Οι πληθυσμοί των μειονοτήτων, όπως θα φανεί και παρακάτω, έπαιξαν καθοριστικό ρόλο στην στις πληθυσμιακές εξελίξεις , αφού εξαιτίας της κρίσης και του πολέμου, μειονότητες όπως οι Σλοβένοι, οι Κροάτες, οι Μουσουλμάνοι και οι Αλβανοί εγκατέλειψαν τις περιοχές κατοικίας τους και την «μικρή» Σερβία.

Σε αυτό το κεφάλαιο θα εξετάσουμε καταρχάς τα ποσοστά των Σέρβων και Μαυροβουνίων ανά opstina στον συνολικό πληθυσμό του opstina το 1991.Οι δύο αυτές ομάδες προφανώς ελάχιστα θίχθηκαν από τις συγκρούσεις της προηγούμενης

δεκαετίας.. Οι εθνικότητες αυτές αποτελούν κατ' αρχήν την πλειοψηφία του πληθυσμού στη χώρα και κατά δεύτερον οι μετακινήσεις τους δεν επηρεάστηκαν σημαντικά από την κρίση, άρα δεν επηρεάζουν όπως οι υπόλοιποι την φαινόμενη μετανάστευση. Εν συνεχεία θα εξετάσουμε την κατανομή των Σλοβένων, Κροατών, Μουσουλμάνων και Αλβανών (% σε κάθε δήμο), ομάδων που θίχθηκαν τα μαλλα από την διάσπαση της πρώην Γιουγκοσλαβίας.

Θα μελετηθούν ακόμα τα ποσοστά των Γιουγκοσλάβων που αποτελούν μία ξεχωριστή περίπτωση αφού τα άτομα αυτά που αυτοπροσδιορίζονται ως τέτοια προερχόμενα από κάποια από τις ήδη υπάρχουσες μειονότητες, μετά την κρίση και την άνοδο του εθνικισμού «επιστρέφουν» στις εθνικές ομάδες προέλευσής τους. Όταν χάνουν πληθυσμό (βλέπε απογραφή του 2002), αυτό δεν οφείλεται στο ισοζύγιο γεννήσεων-θανάτων, αλλά αφενός μεν στο ότι ένα τμήμα τους έπαψε πλέον να αυτοπροσδιορίζεται ως Γιουγκοσλάβοι μετά την κατάρρευση της ιδέας της Μεγάλης Γιουγκοσλαβίας, αφετέρου δε στο ότι ένα άλλο τμήμα τους (κυρίως οι μη Σέρβοι-Μαυροβούνιοι) εγκατέλειψε την Σερβία. Τέλος εξετάζουμε και όλες τις υπόλοιπες μειονότητες σαν μια ομάδα που χαρακτηρίζουμε ως «λοιποί». Η ομάδα αυτή θίχθηκε λιγότερο από την κρίση και οι μετακινήσεις της λόγω των συγκρούσεων είναι σχετικά περιορισμένης έντασης.

Όπως φαίνεται στο χάρτη 6.α οι Σέρβοι και οι Μαυροβούνιοι συγκεντρώνονται στο κεντρικό και νότιο τμήμα της Σερβίας, στις περιοχές που χαρακτηρίζονται από σημαντική μείωση του πληθυσμού ανάμεσα στο 1991 και το 2002. Η μείωση αυτή οφείλεται στα περισσότερα opstina στο φυσικό ισοζύγιο όπως βλέπουμε στο χάρτη 5.γ.

Ο χάρτης 6.β αποτυπώνει τα ποσοστά των Αλβανών, των Κροατών, των Σλοβένων και των Μουσουλμάνων ανά opstina. Οι μειονότητες αυτές συγκεντρώνεται αφενός μεν στο βόρειο-δυτικό τμήμα της Σερβίας, στα σύνορα με την Κροατία, την Βοσνία Ερζεγοβίνη και την Ουγγαρία αφετέρου δε στο νοτιοδυτικό κομμάτι της Κεντρικής Σερβίας (στα σύνορα με το Μαυροβούνιο και το Κοσσυφοπέδιο) Η μεγάλη πλειοψηφία των μειονοτικών αυτών πληθυσμών εγκατέλειψαν την Σερβία προσφεύγοντας στις όμορες χώρες. Στο βόρειο τμήμα το κενό τους αναπληρώθηκε σε πολλούς δήμους της περιοχής από τους πρόσφυγες (Χάρτης 4.1.α) και τους εσωτερικούς μετανάστες, με αποτέλεσμα, παρά την έξοδο των μειονοτικών αυτών ομάδων, η φαινόμενη μετανάστευση να είναι θετική στο σύνολο των δήμων της περιοχής (Χάρτης 4.α). Το

αυτό όμως δεν συνέβη στο νότιο τμήμα της Σερβίας.Οι μειονοτικοί πληθυσμοί σε αυτό αποτελούνται βασικά από Αλβανούς. Η μειονότητα αυτή θίχθηκε σημαντικά από την κρίση και ένα σημαντικό τμήμα της εγκατέλειψε τους δήμους κατοικία ς του το 1991. Δεν είναι άλλωστε τυχαίο ότι υπάρχει στην περιοχή αυτή σύμπτωση των δήμων με υψηλά αρνητικά ποσοστά φαινόμενης μετανάστευσης (βλ. χάρτη 4.α), και υψηλά ποσοστά (> 10% στον συνολικό πληθυσμό) μειονοτικών ομάδων (Χάρτης 6β)

Από το χάρτη 5.α παρατηρούμε ότι σε αυτά τα opstina υπάρχει συνταρακτική μείωση του πληθυσμού. Παρόλο που λοιπόν στο χάρτη 3.α φαίνεται ότι το φυσικό ισοζύγιο έχει σημαντικά μεγάλες τιμές, αυτό δεν ήταν αρκετό για να καλύψει τις μεταναστευτικές τους εκροές.

Αντίστοιχα στο χάρτη 6.γ βλέπουμε την κατανομή των Γιουγκοσλάβων, που κατά κύριο λόγο συγκεντρώνονται στη δυτική Βοϊβοδίνα εκτός από κάποιες εξαιρέσεις στο νοτιοανατολικό τμήμα της Κεντρικής Σερβίας. Γνωρίζουμε ότι μετά την κρίση, η εθνική αυτή ομάδα αποσυντέθηκε στα εξ ων συνεστήθη και στο σύνολο τους (εκτός από αυτούς που ήταν Σέρβοι, Μαυροβούνιοι η Ούγγροι) εγκατέλειψαν την Σερβία. Από την σύγκριση των χαρτών 4.β και 6.γ προκύπτει ότι οι δήμοι εκείνοι που συγκεντρώνουν το 1991 ένα σχετικά υψηλό ποσοστό ατόμων που αυτοπροσδιορίζονται ως «Γιουγκοσλάβοι», ατόμων που η καταγωγή τους ήταν σερβική η ουγγρική (και επομένως δεν εγκατέλειψαν τις περιοχές κατοικίας τους), δεν έχουν υψηλά ποσοστά αρνητικής φαινόμενης μετανάστευσης. Αντιθέτως, οι δήμοι εκείνοι με σχετικά υψηλό ποσοστό ατόμων αυτοπροσδιοριζόμενων ως «Γιουγκοσλάβοι», ατόμα που η καταγωγή τους δεν ήταν σερβική η ουγγρική (και επομένως εγκατέλειψαν τις περιοχές κατοικίας τους), χαρακτηρίζονται από υψηλά ποσοστά αρνητικής φαινόμενης μετανάστευσης εν απουσία προσφύγων

Ο χάρτης 6.δ παρουσιάζει την κατανομή των υπόλοιπων εθνικών ομάδων στο σύνολο της χώρας. Αυτοί όπως βλέπουμε συγκεντρώνονται στη Βοϊβοδίνα (και σε μερικούς δήμους της νοτιοανατολικής Σερβίας, στα σύνορα με την Βουλγαρία). Η μεγάλη πλειοψηφία των μειονοτικών πληθυσμών στα βόρεια σύνορα της Βοϊβοδίνας αποτελείται από Ούγγρους που στην διάρκεια της εξεταζόμενης περιόδου, στο μεγαλύτερο ποσοστό, παρέμειναν στον τόπο κατοικίας τους. Το ίδιο δεν ισχύει για τους υπόλοιπους δήμους της ανατολικής Σερβίας που έχουν απώλεια πληθυσμού τόσο από

τη φυσική μείωση του πληθυσμού, όσο και από τις μεταναστευτικές εκροές. (βλέπε χάρτη 3.α και 4.α)

Σχηματικά μπορούμε να πούμε ότι οι πληθυσμοί των μειονοτήτων που «εκδιώχθηκαν» από τα opstina της Βοϊβοδίνας και της ευρύτερης περιοχής του Βελιγραδίου αντικαταστάθηκαν από την είσοδο μεγάλου αριθμού προσφύγων στις περιοχές αυτές (και δευτερευόντως εσωτερικών μεταναστών προερχομένων από άλλους δήμους). Συγκεκριμένα στο ανατολικό κομμάτι της Βοϊβοδίνας παρατηρούμε μείωση του πληθυσμού (χάρτης 5.β) η οποία οφείλεται κυρίως στο αρνητικό φυσικό ισοζύγιο και στο γεγονός ότι οι έξοδοι δεν μπόρεσαν να αντισταθμιστούν από τους πρόσφυγες και την εσωτερική μετανάστευση. Αντίθετα στην δυτική Βοϊβοδίνα και ιδιαίτερα στο δίπολο Βελιγράδι- Novi Sad, παρά το αρνητικό φυσικό ισοζύγιο και την έξοδο των μειονοτήτων, η μεταβολή του πληθυσμού εμφανίζεται θετική λόγω της συγκέντρωσης ς των προσφύγων (και δευτερευόντως της εσωτερικής μετανάστευσης).

Τέλος, τα παραπάνω συμπεράσματα ενισχύονται από την σύγκριση των χαρτών 6.α. και 6.ε. που μας δείχνουν την χωρική κατανομή των Σέρβων και των Μαυροβούνιων μαζί το 1991 και το 2002. Η εικόνα του πληθυσμού των Σέρβων και των Μαυροβούνιων τις δύο χρονιές, δεν άλλαξε, εκτός από κάποιες ελάχιστες περιπτώσεις. Από την άλλη οι υπόλοιπες μειονότητες που απεικονίζονται στους χάρτες 6.στ. για το 1991 και 6.ζ. για το 2002, παρουσιάζουν μείωση του ειδικού τους βάρους σε αρκετές περιοχές που βρίσκονται κυρίως στην Βοϊβοδίνα, αλλά και σε κάποια opstina στο νοτιότερο τμήμα της Κεντρικής Σερβίας. Η μείωση τους οφείλεται στις εξόδους τους και όχι τόσο στο φυσικό τους ισοζύγιο για τους λόγους που αναλύθηκαν παραπάνω.

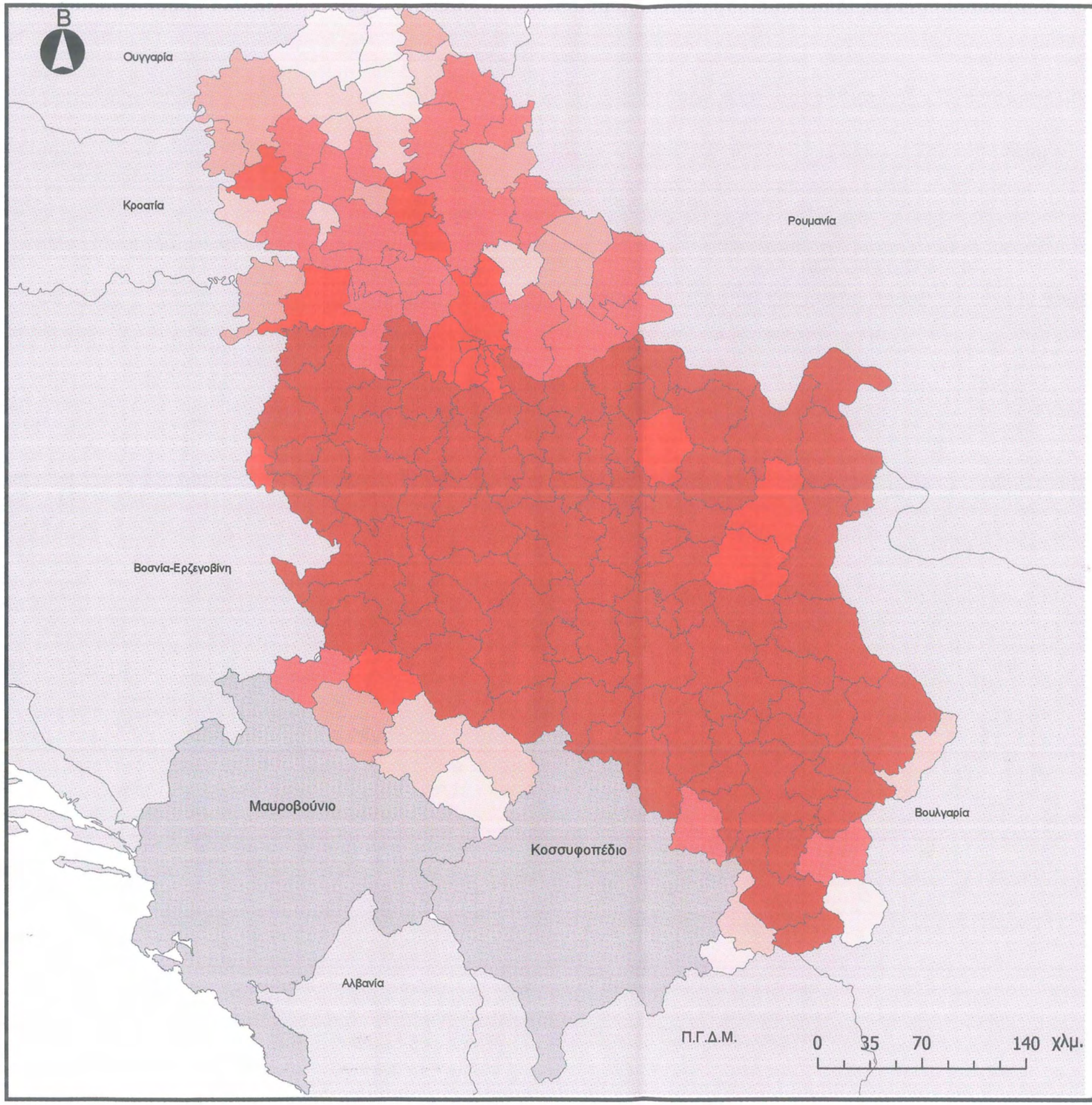

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΠΟΛΥΤΕΧΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ, ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ & ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΕΔΚΑ **ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΝΑΛΥΣΕΩΝ** **ΕΔΚΑ**

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ:
ΟΙ ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΕΣ ΑΝΑΚΑΤΑΤΑΞΕΙΣ – ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΣΕΡΒΙΑ ΚΑΙ ΒΟΪΒΟΔΙΝΑ ΑΠΟ ΤΟ 1991 ΜΕΧΡΙ ΤΟ 2002
ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΚΟΤΖΑΜΑΝΗΣ ΒΥΡΩΝ
ΕΚΠΟΝΗΤΡΙΕΣ: *Ελένη Βαγγέλη, Όλγα Γενετζάκη*

ΑΡΙΘΜΟΣ ΧΑΡΤΗ:

6.α

ΘΕΜΑ ΧΑΡΤΗ:

Ποσοστό Σέρβων και Μαυροβουνίων στο σύνολο του πληθυσμού, 1991

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

Ποσοστό %

- 0 - 20
- 20,01 - 40
- 40,01 - 60
- 60,01 - 80
- 80,01 - 90
- > 90,01

ΒΟΛΟΣ, ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2003

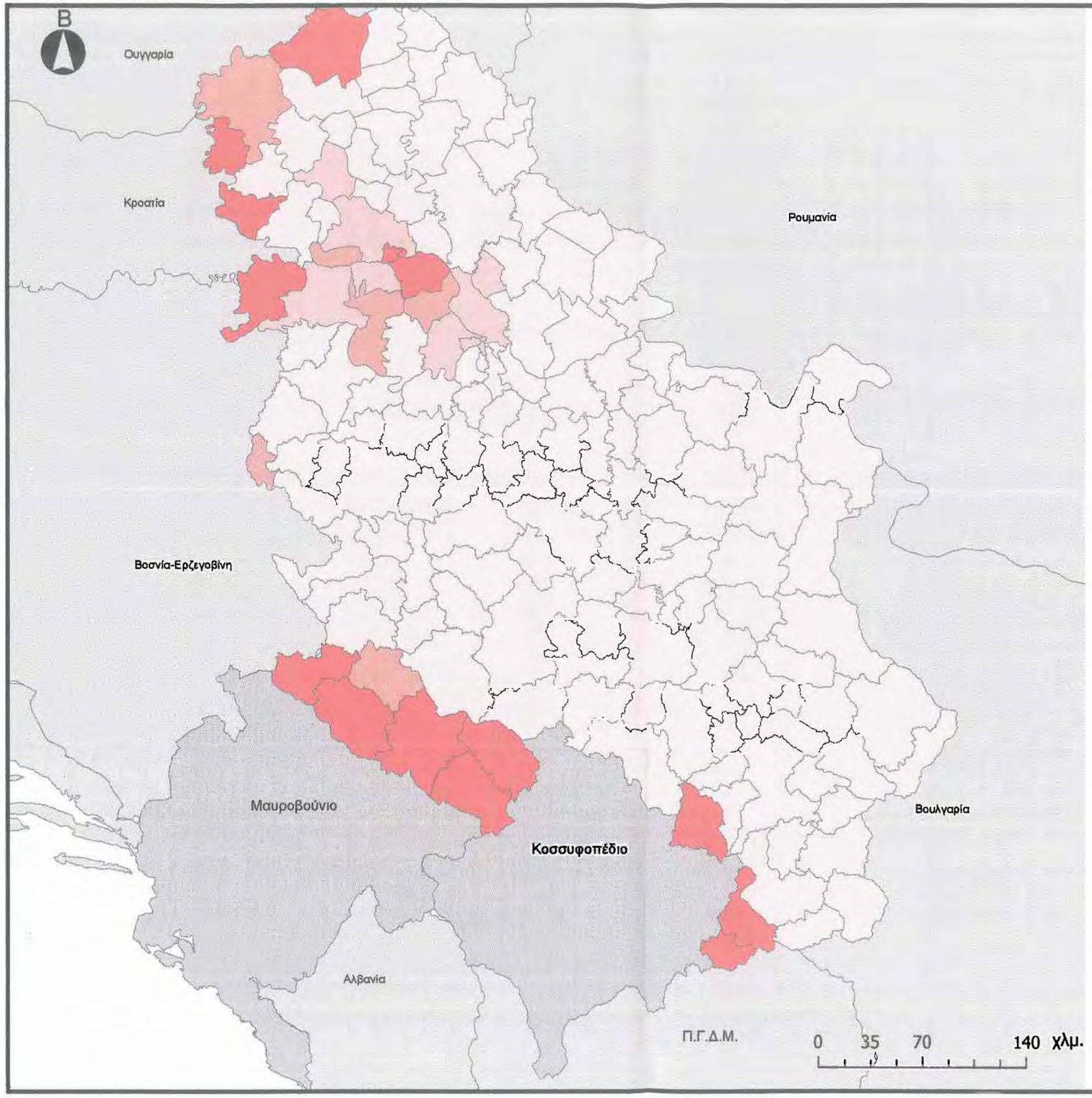

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΠΟΛΥΤΕΧΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ, ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ & ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΕΔΚΑ **ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΝΑΛΥΣΕΩΝ** **ΕΔΚΑ**

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ:
ΟΙ ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΕΣ ΑΝΑΚΑΤΑΤΑΞΕΙΣ – ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΣΕΡΒΙΑ ΚΑΙ ΒΟΪΒΟΔΙΝΑ ΑΠΟ ΤΟ 1991 ΜΕΧΡΙ ΤΟ 2002
ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΚΟΤΖΑΜΑΝΗΣ ΒΥΡΩΝ
ΕΚΠΟΝΗΤΡΙΕΣ: *Ελένη Βαγγέλη, Όλγα Γενετζάκη*

ΑΡΙΘΜΟΣ ΧΑΡΤΗ:
6.β

ΘΕΜΑ ΧΑΡΤΗ:
Ποσοστό Αλβανών, Κροατών, Σλοβένων και Μουσουλμάνων στο σύνολο του πληθυσμού, 1991

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

Ποσοστό %

- 0 - 2,5
- 2,51 - 5
- 5,01- 10
- >10,01

ΒΟΛΟΣ, ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ.2003

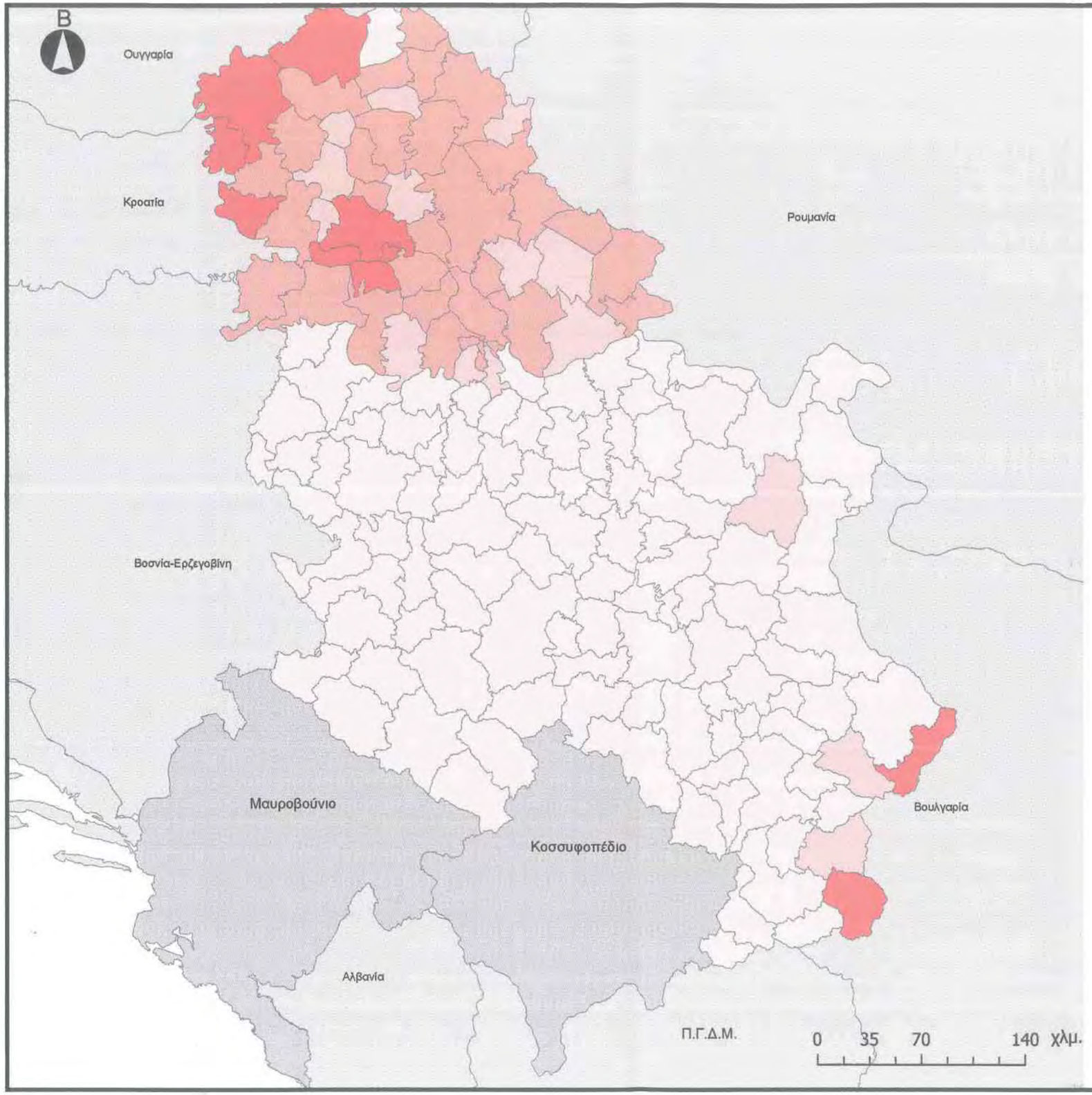

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΠΟΛΥΤΕΧΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ, ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ & ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΕΔΚΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΝΑΛΥΣΕΩΝ ΕΔΚΑ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ:
ΟΙ ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΕΣ ΑΝΑΚΑΤΑΤΑΞΕΙΣ – ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΣΕΡΒΙΑ ΚΑΙ ΒΟΪΒΟΔΙΝΑ ΑΠΟ ΤΟ 1991 ΜΕΧΡΙ ΤΟ 2002
ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΚΟΤΖΑΜΑΝΗΣ ΒΥΡΩΝ
ΕΚΠΟΝΗΤΡΙΕΣ: *Ελένη Βαγγέλη, Όλγα Γενετζάκη*

ΑΡΙΘΜΟΣ ΧΑΡΤΗ:
6.γ

ΘΕΜΑ ΧΑΡΤΗ:
Ποσοστό Γιουγκοσλάβων στο σύνολο του πληθυσμού, 1991

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

Ποσοστό %

- 0 - 2,5
- 2,51 - 5
- 5,01- 10
- > 10,01

ΒΟΛΟΣ, ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2003

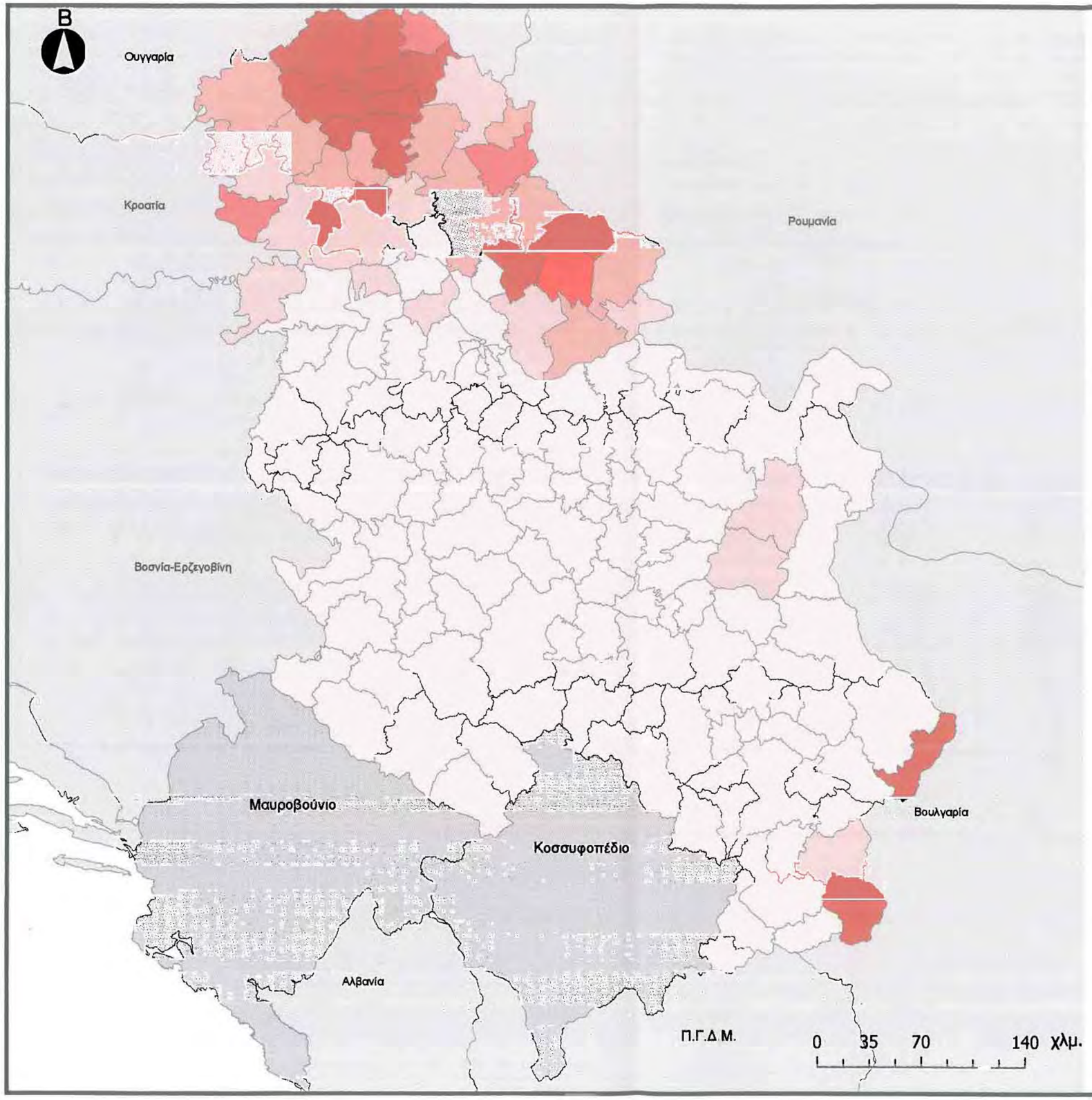

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΠΟΛΥΤΕΧΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ, ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ & ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΝΑΛΥΣΕΩΝ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ:
ΟΙ ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΕΣ ΑΝΑΚΑΤΑΤΑΞΕΙΣ – ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΣΕΡΒΙΑ ΚΑΙ ΒΟΪΒΟΔΙΝΑ ΑΠΟ ΤΟ 1991 ΜΕΧΡΙ ΤΟ 2002
ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΚΟΤΖΑΜΑΝΗΣ ΒΥΡΩΝ
ΕΚΠΟΝΗΤΡΙΕΣ: *Ελένη Βαγγέλη, Όλγα Γενετζάκη*

ΑΡΙΘΜΟΣ ΧΑΡΤΗ:

6.δ

ΘΕΜΑ ΧΑΡΤΗ:

Ποσοστό μειονοτήτων πλην Σέρβων, Μαυροβουνίων, Αλβανών, Κροατών, Σλοβένων, Μουσουλμάνων και Γιουγκοσλάβων στο σύνολο του πληθυσμού, 1991

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

Ποσοστό %

- 0- 10
- 10,01 - 20
- 20,01 - 30
- 30,01 - 40
- 40,01 - 50
- > 50,01

ΒΟΛΟΣ, ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ.2003

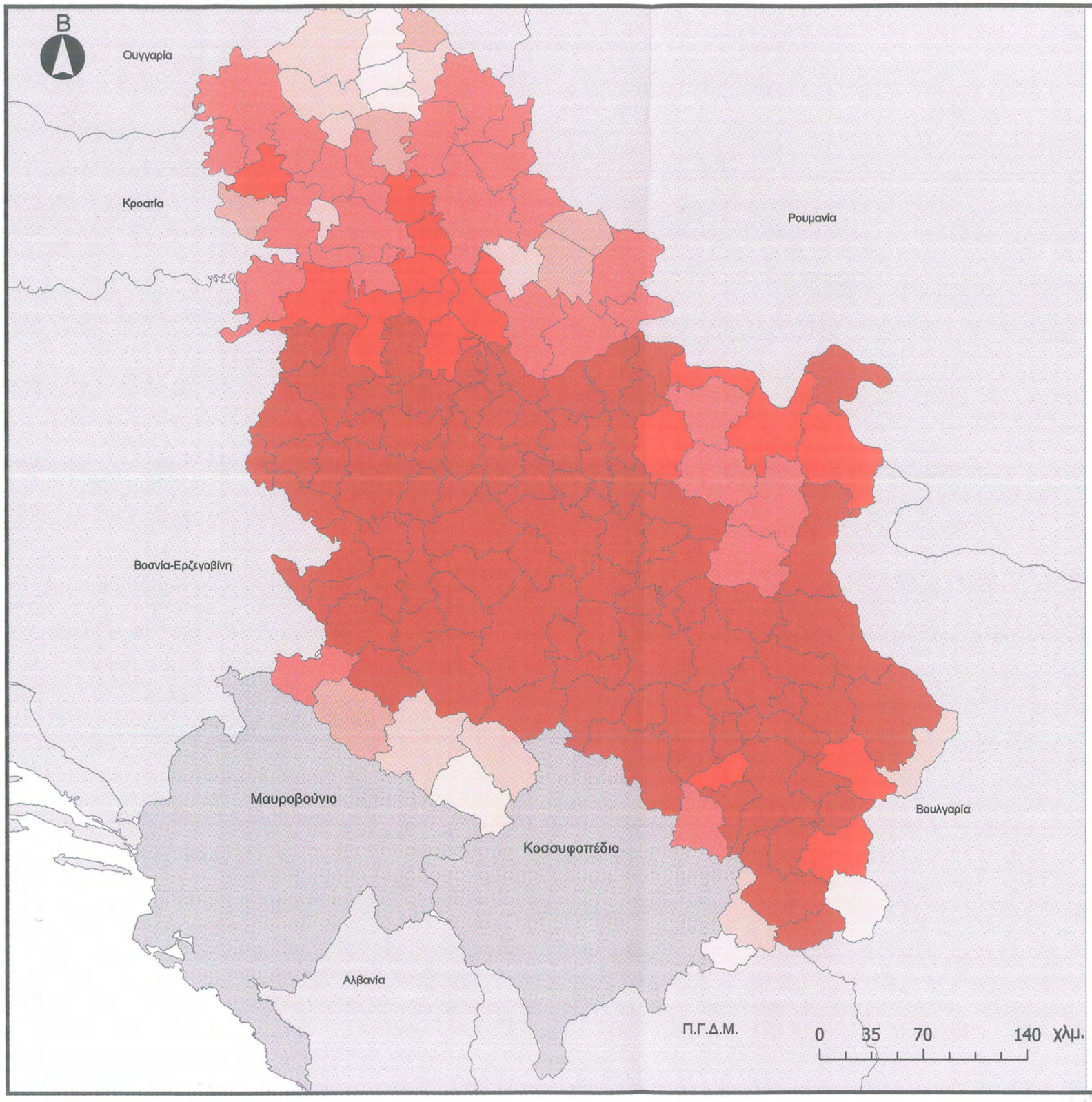

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΠΟΛΥΤΕΧΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ, ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ & ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΝΑΛΥΣΕΩΝ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ:
ΟΙ ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΕΣ ΑΝΑΚΑΤΑΤΑΞΕΙΣ – ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΣΕΡΒΙΑ ΚΑΙ ΒΟΪΒΟΔΙΝΑ ΑΠΟ ΤΟ 1991 ΜΕΧΡΙ ΤΟ 2002
ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΚΟΤΖΑΜΑΝΗΣ ΒΥΡΩΝ
ΕΚΠΟΝΗΤΡΙΕΣ: *Ελένη Βαγγέλη, Όλγα Γενετζάκη*

ΑΡΙΘΜΟΣ ΧΑΡΤΗ:

6.ε

ΘΕΜΑ ΧΑΡΤΗ:

Ποσοστό Σέρβων και Μαυροβουνίων στο σύνολο του πληθυσμού , 2002

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

Ποσοστό %

- 0 - 20
- 20,01 - 40
- 40,01 - 60
- 60,01 - 80
- 80,01 - 90
- > 90,01

ΒΟΛΟΣ, ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2003

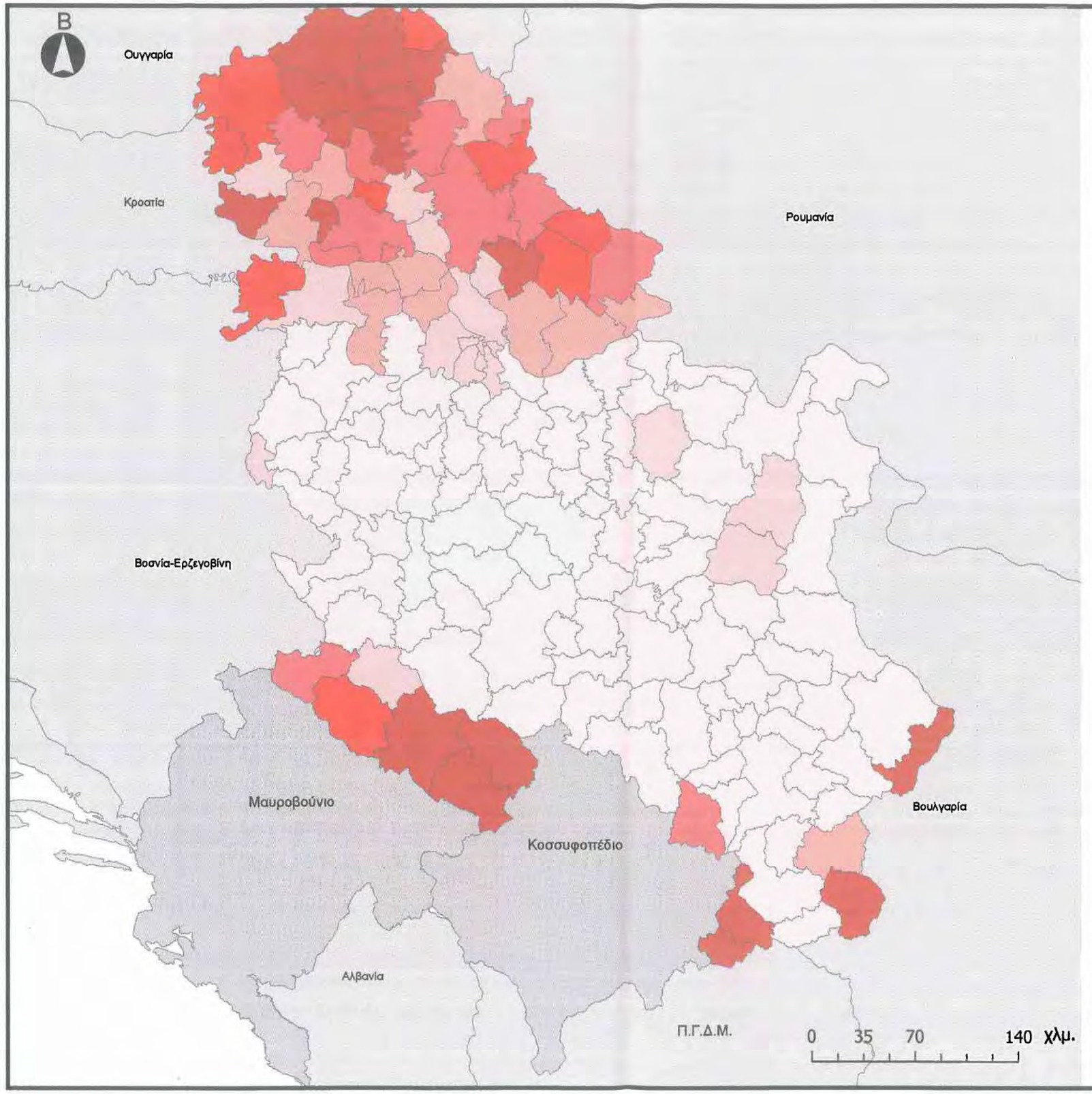

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΠΟΛΥΤΕΧΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ, ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ & ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΕΔΚΑ **ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΝΑΛΥΣΕΩΝ** **ΕΔΚΑ**

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ:
ΟΙ ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΕΣ ΑΝΑΚΑΤΑΤΑΞΕΙΣ – ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΣΕΡΒΙΑ ΚΑΙ ΒΟΪΒΟΔΙΝΑ ΑΠΟ ΤΟ 1991 ΜΕΧΡΙ ΤΟ 2002
ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΚΟΤΖΑΜΑΝΗΣ ΒΥΡΩΝ
ΕΚΠΟΝΗΤΡΙΕΣ: *Ελένη Βαγγέλη, Όλγα Γενετζάκη*

ΑΡΙΘΜΟΣ ΧΑΡΤΗ:
6.στ

ΘΕΜΑ ΧΑΡΤΗ:
Ποσοστό μειονοτήτων πλην Σέρβων και Μαυροβουνίων το 1991

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

Ποσοστό %
- 0 - 10
- 10,01 - 20
- 20,01 - 30
- 30,01 - 40
- 40,01 - 50
- > 50,01

ΒΟΛΟΣ, ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2003

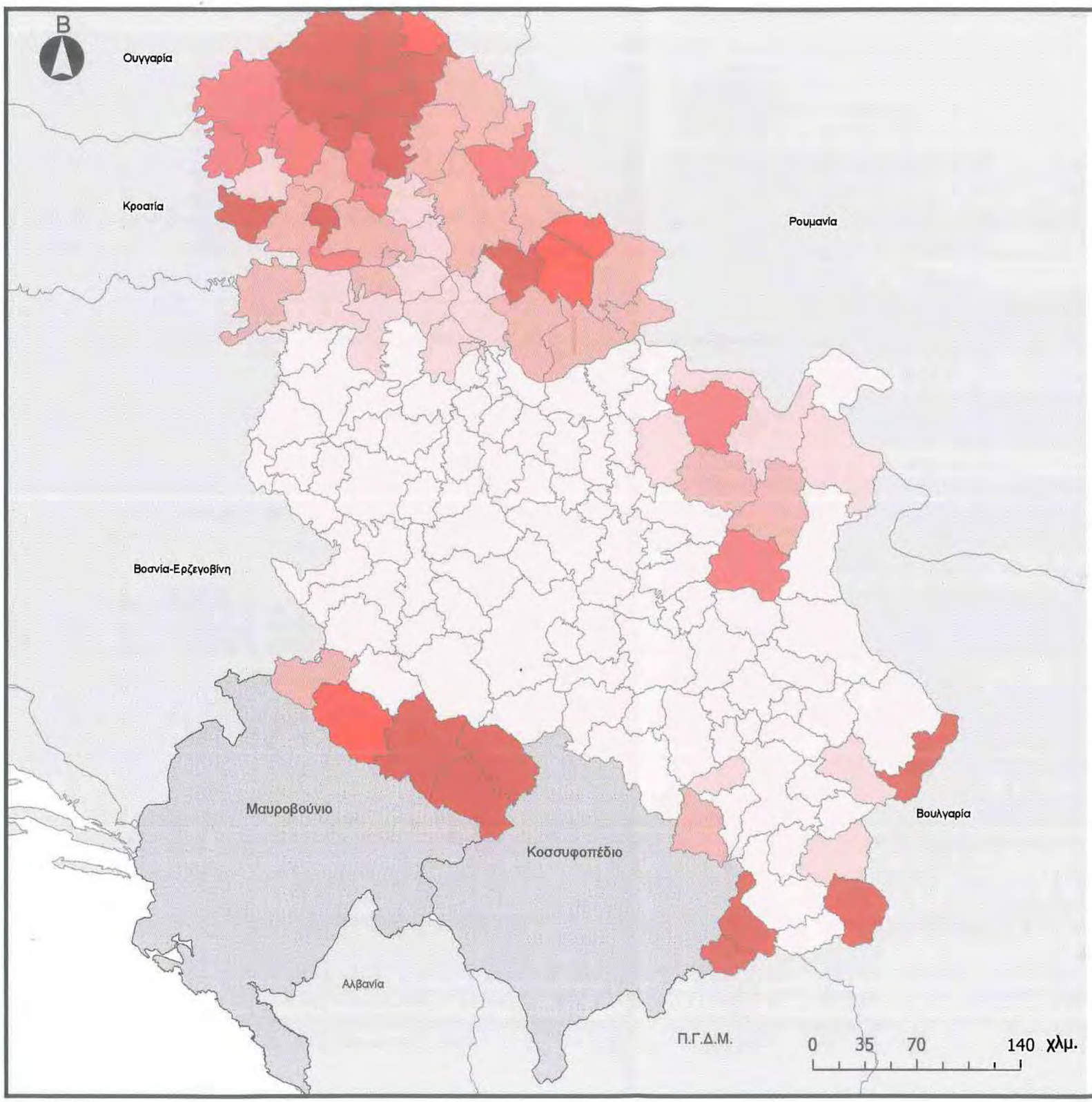

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΠΟΛΥΤΕΧΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ, ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ & ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΝΑΛΥΣΕΩΝ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ:
ΟΙ ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΕΣ ΑΝΑΚΑΤΑΤΑΞΕΙΣ – ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΣΕΡΒΙΑ ΚΑΙ ΒΟΪΒΟΔΙΝΑ ΑΠΟ ΤΟ 1991 ΜΕΧΡΙ ΤΟ 2002
ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΚΟΤΖΑΜΑΝΗΣ ΒΥΡΩΝ
ΕΚΠΟΝΗΤΡΙΕΣ: *Ελένη Βαγγέλη, Όλγα Γενετζάκη*

ΑΡΙΘΜΟΣ ΧΑΡΤΗ:
6.ζ

ΘΕΜΑ ΧΑΡΤΗ:
Ποσοστό μειονοτήτων πλην Σέρβων και Μαυροβουνίων στο συνολικό πληθυσμό το 2002

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

Ποσοστό %

- 0 - 10
- 10,01 - 20
- 20,01 - 30
- 30,01 - 40
- 40,01 - 50
- > 50,01

ΒΟΛΟΣ, ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ.2003

7. Συμπεράσματα

Οι αλλαγές που έχουν συντελεστεί την τελευταία εντεκαετία (1991-2002) στο γιουγκοσλαβικό χώρο έχουν αλλάξει όλη τον πληθυσμιακό χάρτη της χώρας. Οι δημογραφικές εξελίξεις και η κατανομή του πληθυσμού στον χώρο είναι σημαντικές για την εξέλιξη κάθε χώρας, ιδιαίτερα όμως σε περιπτώσεις όπως αυτή της Σερβίας, που είχε έναν αξιοσημείωτα μεγάλο αριθμό διαφορετικών εθνικών ομάδων που κατοικούσαν στο έδαφός της και προσφύγων που εγκαταστάθηκαν εκεί λόγω της κρίσης του πολέμου (Σοφιανοπούλου, 2001).

Γενικά από την ανάλυση που προηγήθηκε φαίνεται ότι ο πληθυσμός της Κεντρικής Σερβίας μειώνεται την περίοδο 1991-2002, σε αντίθεση με αυτόν της Βοϊβοδίνας που παρουσιάζει θετική μεταβολή

Όσον αφορά το φυσικό τους ισοζύγιο και οι δύο περιοχές παρουσιάζουν αρνητικές τιμές, ενώ τις μεγαλύτερες απώλειες παρουσιάζει η Βοϊβοδίνα με συστηματική αύξηση των θανάτων της και μείωση των γεννήσεων της. Χωρικά, θετικά φυσικά ισοζυγία καταγράφονται μόνο στις περιοχές στα νοτιοδυτικά και νότια της Κεντρικής Σερβίας, στα σύνορα με το Μαυροβούνιο και το Κοσσυφοπέδιο αντίστοιχα, σε δήμους με σχετικά υψηλά ποσοστά μουσουλμανικών πληθυσμών.

Αντίθετη εικόνα διαμορφώνεται για την φαινόμενη μετανάστευση. Το μεγαλύτερο τμήμα της Κεντρικής Σερβίας «χάνει» πληθυσμό λόγω των μεταναστευτικών εκροών ενώ η Βοϊβοδίνα «κερδίζει». Οι μεγαλύτερες μεταναστευτικές εισροές εντοπίζονται στο δίπολο Βελιγράδι-Novi Sad και στην ευρύτερή τους περιοχή, με αποτέλεσμα την σημαντική αύξηση του πληθυσμού ανάμεσα στις δύο απογραφές. Το γεγονός αυτό οφείλεται τόσο στην εγκατάσταση προσφύγων όσο και στην έλξη που ασκεί η καρδία της «μικρής» Σερβίας στους πληθυσμούς άλλων δήμων, προσφέροντας τα πλεονεκτήματα που μπορεί να προσφέρει κάθε μητροπολιτική περιοχή (καλύτερες ευκαιρίες για απασχόληση, κατάρτιση, υπηρεσίες υγείας και πρόνοιας και γενικά καλύτερη ποιότητα ζωής).

Στην περίπτωση της Σερβίας, συγκεκριμένα, η φαινόμενη μετανάστευση προκύπτει βασικά από δύο συνιστώσες, τους πρόσφυγες (θετικό πρόσημο) και την έξοδο κάποιων εθνικοτήτων (αρνητικό πρόσημο). Οι δύο αυτές παράμετροι είναι αλληλένδετες στο

βαθμό που η μία αντισταθμίζει την άλλη. Λόγω της κρίσης ένα σημαντικό ποσοστό μειονοτήτων εκδιώχθηκε από τη χώρα. Οι μειονότητες αυτές είναι κυρίως οι Αλβανοί, οι Μουσουλμάνοι, οι Σλοβένοι και οι Κροάτες αλλά και μικρότερα ποσοστά από τις υπόλοιπες μειονότητες..

Το κενό που άφησαν οι μειονότητες στην Βοϊβοδίνα καλύφθηκε και ενισχύθηκε τελικά από τον πληθυσμό των προσφύγων λόγω της κρίσης. Αυτό όμως συνέβη μόνο στο δυτικό τμήμα της Βοϊβοδίνας, γύρω από το Novi Sad, σε αντίθεση με το ανατολικό τμήμα της, το οποίο παρόλα αυτά δεν παρουσιάζει πολύ μεγάλες μειώσεις στην ποσοστιαία μεταβολή του πληθυσμού του, την περίοδο 1991-2002. Μπορούμε να πούμε λοιπόν ότι λόγω της κρίσης και του πολέμου ο πληθυσμός της Σερβίας το 2002 είναι περισσότερο ομοιογενής από ότι το 1991.

Συγκρίνοντας τελικά την μεταβολή του πληθυσμού της χώρας σε επίπεδο opstina, καθώς και τις ανακατατάξεις του, σε σχέση με το φυσικό ισοζύγιο και την φαινόμενη μετανάστευση παρατηρούμε ότι και τα δυο έπαιξαν εξίσου σημαντικό ρόλο σε αυτό. Ελάχιστα μεγαλύτερο ρόλο έπαιξε το φυσικό ισοζύγιο, κυρίως όμως στα ανατολικά της Βοϊβοδίνας και της Κεντρικής Σερβίας.

Ωστόσο όπως παρατηρήσαμε στο δεύτερο κεφάλαιο υπάρχει ένα τμήμα του πραγματικού πληθυσμού που δεν λήφθηκε υπ' όψιν κατά την απογραφή του 2002. Το τμήμα αυτό είναι ο πληθυσμός των IDP's. Δηλαδή ο πληθυσμός ατόμων από το Κοσσυφοπέδιο που οι βομβαρδισμοί του 2001 και οι επελθούσες αλλαγές στην περιοχή τους ανάγκασαν να μετακινηθούν προς τη Σερβία. Ο συγκεκριμένος πληθυσμός όπως φαίνεται εγκαταστάθηκε ως επί το πλείστον σε opstina της Σερβίας που βρίσκονται κοντά στο Κοσσυφοπέδιο, όπως επίσης και στα opstina του Βελιγραδίου και του Novi Sad.

Ως αποτέλεσμα η Σερβία παρουσιάζει μια σειρά ιδιαιτεροτήτων όσον αφορά της πληθυσμιακές δομές και αλλαγές, διαφοροποιούμενη σημαντικά από τις άλλες βαλκανικές χώρες. Παράλληλα παρουσιάζει αστάθεια τόσο στα κοινωνικά όσο και στα οικονομικά δεδομένα της λόγω των συνταρακτικών γεγονότων της τελευταίας δεκαετίας. Όπως προβλέπεται η επιρροή των συγκεκριμένων γεγονότων θα συνεχίσει να επηρεάζει όλους τους παραπάνω τομείς για αρκετό ακόμα χρονικό διάστημα. Συνεπώς δε θα ήταν βάσιμό να κάνουμε οποιαδήποτε πρόβλεψη για το μέλλον του

πληθυσμού και των πληθυσμιακών δεικτών της χώρας σε μια περίοδο που ακόμα χαρακτηρίζεται από έντονη ρευστότητα.

Βιβλιογραφία

Ελληνική

Βουλέλης Ν., (1999), «*Ο πόλεμος του ΝΑΤΟ*», στην Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία, φύλλο 28 Μαρτίου 1999, σελ 4.

Castellan G. (1991), « *Ιστορία των Βαλκανίων*», Εκδόσεις Γκοβότση, Αθήνα

Gottwalt M. (1998), «*Η τυπολογία των προσφύγων*», στο Balkan Review, τεύχος XII, Φεβρουάριος, Βαλκανικό Κέντρο Τύπου, Θεσσαλονίκη

Γκρόβνορ Ε. Α., (2003), «*Οι λαοί των Βαλκανίων -μέρος β΄*», στο National Geographic, τεύχος Αυγούστου 2003

Κοτζαμάνης Β., Ανδρουλάκη Ε., (2000-2001), «*Οι χωρικές διαστάσεις των δημογραφικών εξελίξεων της Ελλάδος 1981-1991, μια πρώτη προσέγγιση*», Working Paper, Πανεπιστημιακές εκδόσεις Θεσσαλίας, Βόλος.

Κοτζαμάνης Β., Ανδρουλάκη Ε., (1999), «*Στοιχεία Δημογραφίας*» Διδακτικές Σημειώσεις, Πανεπιστημιακές εκδόσεις Θεσσαλίας, Βόλος.

Κοτζαμάνης Β., (2000), «*Οι δημογραφικές εξελίξεις κατά τη μεταπολεμική περίοδο στις χώρες της ανατολικής Ευρώπης και στην Ελλάδα, μια πρώτη προσέγγιση*», εκδόσεις ΕΚΚΕ, Αθήνα.

Κοκκάλη Ι., Νούτσου Β., Σοφιανοπούλου Κ., (2000), «*Η κατάσταση των μειονοτήτων στα Βαλκάνια κατά τη διάρκεια του 20ου αιώνα*», Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, τμήμα ΜΧΠΑ, Βόλος.

Κουμαρίδης Γ., (2002), «*Γιουγκοσλαβία: από τη συγκρότηση στη διάλυση*», Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Τμήμα Ιστορίας, Αρχαιολογίας, Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, Βόλος

Κρομυδάκης Ν., Μπόζης Α., (1996), «*Ανάλυση των απογραφικών δεδομένων* (1994) *για τις εθνότητες της Π.Γ.Δ.Μ.*», Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, τμήμα ΜΧΠΑ, Βόλος.

Σοφιανοπούλου Κ., (2001), «*Οι περιφερειακές ανισότητες στην Πρώην Γιουγκοσλαβία και η αντιμετώπιση τους*», Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, τμήμα ΜΧΠΑ, Βόλος.

Σοφιανοπούλου Κ., (2003), «*Οι χωρικές διαστάσεις των δημογραφικών φαινομένων στα Βαλκάνια*», Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, τμήμα ΜΧΠΑ, Βόλος.

Ταπεινός Γ. Φ., (2002), «*Δημογραφία*», Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας, Βόλος.

Χοϊδάς Φ. Γ., (1999), «*Κερδισμένοι και χαμένοι*», στην Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία, φύλλο 6 Ιουνίου 1999, σελ 6.

«*Το χρονικό της κρίσης*», στην Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία, φύλλο 28 Μαρτίου 1999, σελ 10.

Ξενόγλωσση

Derens J. A., Samary C., (2000), "*Les Conflits Yougoslaves de A a Z*", Les Editions de l' Atelier, Paris.

Gianaris N., (1996), " *Geopolitical and Economic Changes in the Balkan Countries*", Praeger, USA.

Gossiaux J. F., (2002), "*Pouvoirs ethniques dans les Balkans*", Presses Universitataires de France, Paris.

Goufoudakis V., Psomiades H.J., Gerolymatos A., (1999) "*Greece and the new Balkans, Challenges and Opportunities*", Pella Publishing Company, New York.

Morton B., (1993), "Srpsko Hrvatsko Engleski Recnik", Prosveta, Beograd.

Penev G., (2002), "*2002, Population Census*", Yugoslav Survey, No.2, Jugoslonenski Pregled, Belgrade

Penev G., (2001), "*Natural Movement of Population, 1991-99/2000*", Yugoslav Survey, No.1, Jugoslonenski Pregled, Belgrade

Penev G., (1998), "*Natural Population Movement*", Yugoslav Survey, No.1, Jugoslonenski Pregled, Belgrade

Penev G., (2002), "*Population by sex and age, 2002*", Yugoslav Survey, No.4, Jugoslonenski Pregled, Belgrade

Poulton H., (1993), "The Balkans, Minorities and States in Conflict", Minorities Rights Publications, London.

Prevelakis G., (1994), "*Geographie D'Aujourd'Hui – Les Balkans, Cultures et geopolitique*", Nathan Universite, Paris.

Raduski N., (2003), "*Ethnic Composition of the Population of Serbia, 1991-2002*", στο SURVEY – Servia & Montenegro, (2003), Quarterly 1, Vol. XLIV 2003, DRCSSI, Pregled, Belgrade.

Stark H., (1993), "*Les Balkans le retour la guerre an Europe*", Dunod- Infri, Paris.

"*Statistical Yearbook of Yugoslavia 1999*", Federal Statistical Office, Beograd.

Yerasimos S., (2002), "*Le retour des Balkans 1991-2001*", Autrement, Paris.

Републички завод за статистику, (2003), «Стиоьиштьо», CIP, Beograd.

Ιστογώροι

www.focus.co.yu/ kosovoeng3.htm

www.geocities.com/world_greek_geografia/Europe/Giougoslavia/Giougoslavia.htm

http://www.geocities.com/world_greek_geografia/Europe/Giougoslavia/Gioygoslavia

http://www.reliefweb.int/w/rwb.nsf/

http://www.htmh.hu/reports2003/voivodina2003.htm

http://see.oneworld.net/article/view/33722/1/

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΙΝΑΚΑΣ 1. 2					
A/A	Όνομα opstina	Πληθυσμοί		Μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής (r, ‰)	Ποσοστιαία μεταβολή (‰)
		1991	2002		
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΣΕΡΒΙΑ					
1	ALEKSANDROVAC	31674	29389	-6,78	-72,14
2	ALEKSINAC	61968	57749	-6,39	-68,08
3	ARANDJELOVAC	46324	48129	3,48	38,96
4	ARILJE	20090	19784	-1,39	-15,23
5	BABUSNICA	19145	15734	-17,68	-178,17
6	BAJINA BASTA	29162	29151	-0,03	-0,38
7	BATOCINA	12580	12220	-2,64	-28,62
8	BELA PALANKA	16343	14381	-11,56	-120,05
9	BEOGRAD-BARAJEVO	20795	24641	15,55	184,95
10	BEOGRAD-VOZDOVAC	155922	151768	-2,45	-26,64
11	BEOGRAD-VRACAR	67199	58386	-12,70	-131,15
12	BEOGRAD-GROCKA	65516	75466	12,94	151,87
13	BEOGRAD-ZVEZDARA	135334	132621	-1,84	-20,05
14	BEOGRAD-ZEMUN	175816	191645	7,87	90,03
15	BEOGRAD-LAZAREVAC	57770	58511	1,16	12,83
16	BEOGRAD-MLADENOVAC	54393	52490	-3,23	-34,99
17	BEOGRAD-NOVI BEOGRAD	218105	217773	-0,14	-1,52
18	BEOGRAD-OBRENOVAC	67420	70975	4,68	52,73
19	BEOGRAD-PALILULA	149899	155902	3,58	40,05
20	BEOGRAD-RAKOVICA	96128	99000	2,68	29,88
21	BEOGRAD-SAVSKI VENAC	45835	42505	-6,83	-72,65
22	BEOGRAD-SOPOT	19933	20390	2,06	22,93
23	BEOGRAD-STARI GRAD	68297	55543	-18,62	-186,74
24	BEOGRAD-CUKARICA	149913	168508	10,69	124,04
25	BLACE	15179	13759	-8,89	-93,55
26	BOGATIC	33294	32990	-0,83	-9,13
27	BOJNIK	14309	13118	-7,87	-83,23
28	BOLJEVAC	18282	15849	-12,90	-133,08
29	BOR	59330	55817	-5,53	-59,21
30	BOSILEGRAD	11593	9931	-13,97	-143,36
31	BRUS	20654	18764	-8,69	-91,51
32	BUJANOVAC	46742	43302	-6,93	-73,60
33	VALJEVO	96361	96761	0,38	4,15
34	VARVARIN	21681	20122	-6,76	-71,91
35	VELIKA PLANA	46880	44470	-4,79	-51,41
36	VELIKO GRADISTE	22431	20659	-7,45	-79,00
37	VLADIMIRCI	21806	20373	-6,16	-65,72
38	VLADICIN HAN	24985	23703	-4,78	-51,31
39	VLASOTINCE	33985	33312	-1,82	-19,80
40	VRANJE	85423	87288	1,97	21,83
41	VRNJACKA BANJA	25203	26492	4,54	51,14
42	GADZIN HAN	12632	10464	-16,97	-171,63
43	GOLUBAC	10614	9913	-6,19	-66,04

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.2					
A/A	Όνομα opstina	Πληθυσμοί 1991	2002	Μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής (r, ‰)	Ποσοστιαία μεταβολή (‰)
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΣΕΡΒΙΑ					
44	GORNJI MILANOVAC	49340	47641	-3,18	-34,43
45	DESPOTOVAC	27649	25611	-6,94	-73,71
46	DIMITROVGRAD	13320	11748	-11,35	-118,02
47	DOLJEVAC	20211	19561	-2,97	-32,16
48	ZABARI	14975	13034	-12,54	-129,62
49	ZAGUBICA	16473	14823	-9,55	-100,16
50	ZITORADJA	19132	18207	-4,49	-48,35
51	ZAJECAR	70862	65969	-6,48	-69,05
52	IVANJICA	36349	35445	-2,29	-24,87
53	KLADOVO	25835	23613	-8,14	-86,01
54	KNIC	17948	16148	-9,56	-100,29
55	KNJAZEVAC	43497	37172	-14,18	-145,41
56	KOSJERIC	15213	14001	-7,52	-79,67
57	KOCELJEVA	16532	15636	-5,05	-54,20
58	KRAGUJEVAC	176354	175802	-0,28	-3,13
59	KRALJEVO	119966	121707	1,31	14,51
60	KRUPANJ	21563	20192	-5,95	-63,58
61	KRUSEVAC	133069	131368	-1,17	-12,78
62	KURSUMLIJA	23265	21608	-6,69	-71,22
63	KUCEVO	21168	18808	-10,69	-111,49
64	LAJKOVAC	17422	17062	-1,90	-20,66
65	LEBANE	26682	24918	-6,20	-66,11
66	LESKOVAC	158677	156252	-1,40	-15,28
67	LOZNICA	83024	86413	3,64	40,82
68	LUCANI	26911	24614	-8,08	-85,36
69	LJIG	15646	14629	-6,09	-65,00
70	LJUBOVIJA	18197	17052	-5,89	-62,92
71	MAJDANPEK	26868	23703	-11,33	-117,80
72	MALI ZVORNIK	13713	14076	2,38	26,47
73	MALO CRNICE	15477	13853	-10,03	-104,93
74	MEDVEDJA	12893	10760	-16,31	-165,44
75	MEROSINA	16156	14812	-7,86	-83,19
76	MIONICA	17031	16513	-2,80	-30,42
77	NEGOTIN	48906	43418	-10,76	-112,22
78	NIS	229730	235159	2,13	23,63
79	NOVA VAROS	21746	19982	-7,66	-81,12
80	NOVI PAZAR	82381	85996	3,91	43,88
81	OSECINA	16535	15135	-8,01	-84,67
82	PARACIN	59985	58301	-2,59	-28,07
83	PETROVAC	36926	34511	-6,13	-65,40
84	PIROT	67048	63791	-4,52	-48,58
85	POZAREVAC	77234	74902	-2,78	-30,19
86	POZEGA	31751	32293	1,54	17,07

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.2					
A/A	Όνομα opstina	Πληθυσμοί 1991	Πληθυσμοί 2002	Μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής (r, ‰)	Ποσοστιαία μεταβολή (‰)
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΣΕΡΒΙΑ					
87	PRESEVO	36087	34904	-3,03	-32,78
88	PRIBOJ	35394	30377	-13,80	-141,75
89	PRIJEPOLJE	46031	41188	-10,06	-105,21
90	PROKUPLJE	50950	48501	-4,47	-48,07
91	RAZANJ	13127	11369	-12,99	-133,92
92	RACA	14289	12959	-8,84	-93,08
93	RASKA	28220	26981	-4,07	-43,91
94	REKOVAC	15909	13551	-14,48	-148,22
95	JAGODINA (SVETOZAREVO)	73110	70894	-2,79	-30,31
96	SVILAJNAC	26119	25511	-2,14	-23,28
97	SVRLJIG	20450	17284	-15,17	-154,82
98	SJENICA	32863	27970	-14,55	-148,89
99	SMEDEREVO	110094	109809	-0,24	-2,59
100	SMEDEREVSKA PALANKA	57740	56011	-2,76	-29,94
101	SOKOBANJA	21019	18571	-11,19	-116,47
102	SURDULICA	24422	22190	-8,68	-91,39
103	TOPOLA	26379	25292	-3,82	-41,21
104	TRGOVISTE	7114	6372	-9,96	-104,30
105	TRSTENIK	52561	49043	-6,28	-66,93
106	TUTIN	33838	30054	-10,72	-111,83
107	CICEVAC	11508	10755	-6,13	-65,43
108	CUPRIJA	34771	33567	-3,20	-34,63
109	UB	33165	32104	-2,95	-31,99
110	UZICE	81905	83022	1,23	13,64
111	CRNA TRAVA	3775	2563	-34,59	-321,06
112	CAJETINA	13321	15628	14,63	173,19
113	CACAK	115278	117072	1,40	15,56
114	SABAC	120025	122893	2,15	23,90
115	LAPOVO	8566	8228	-3,65	-39,46
116	NISKA BANJA	14680	15359	4,12	46,25
ΒΟΪΒΟΔΙΝΑ					
117	ADA	21083	18994	-9,44	-99,08
118	ALIBUNAR	24781	22954	-6,94	-73,73
119	APATIN	31784	32813	2,90	32,37
120	BAC	16520	16268	-1,40	-15,25
121	BACKA PALANKA	58005	60966	4,54	51,05
122	BACKA TOPOLA	23414	38245	45,62	633,42
123	BACKI PETROVAC	15268	14681	-3,56	-38,45
124	BELA CRKVA	21518	20367	-4,99	-53,49
125	BEOCIN	14677	16086	8,37	96,00
126	BECEJ	42080	40987	-2,39	-25,97
127	VRBAS	45766	45852	0,17	1,88
128	VRSAC	54256	54369	0,19	2,08

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

ΠΙΝΑΚΑΣ 1. 2					
A/A	Όνομα opstina	Πληθυσμοί		Μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής (r, ‰)	Ποσοστιαία μεταβολή (‰)
		1991	2002		
ΒΟΙΒΟΔΙΝΑ					
129	ZABALJ	25371	27513	7,40	84,43
130	ZITISTE	21873	20399	-6,32	-67,39
131	ZRENJANIN	133964	132051	-1,31	-14,28
132	INDJIJA	42768	49609	13,58	159,96
133	IRIG	11544	12329	6,00	68,00
134	KANJIZA	30090	27510	-8,12	-85,74
135	KIKINDA	69049	67002	-2,73	-29,65
136	KOVACICA	29687	27890	-5,66	-60,53
137	KOVIN	36775	36802	0,07	0,73
138	KULA	48512	48353	-0,30	-3,28
139	MALI IDJOS	14118	13494	-4,10	-44,20
140	NOVA CRNJA	14230	12705	-10,25	-107,17
141	NOVI BECEJ	28375	26924	-4,76	-51,14
142	NOVI KNEZEVAC	13575	12975	-4,10	-44,20
143	NOVI SAD	260711	299294	12,63	147,99
144	OPOVO	11270	11016	-2,07	-22,54
145	ODZACI	36137	35582	-1,41	-15,36
146	PANCEVO	122287	127162	3,56	39,87
147	PECINCI	19847	21506	7,32	83,59
148	PLANDISTE	13747	13377	-2,48	-26,91
149	RUMA	53711	60006	10,13	117,20
150	SENTA	26285	25568	-2,51	-27,28
151	SECANJ	17809	16377	-7,59	-80,41
152	SOMBOR	93939	97263	3,17	35,38
153	SRBOBRAN	17162	17855	3,61	40,38
154	SREMSKA MITROVICA	83465	85902	2,62	29,20
155	SREMSKI KARLOVCI	7397	8839	16,32	194,94
156	STARA PAZOVA	55753	67576	17,64	212,06
157	SUBOTICA	147604	148401	0,49	5,40
158	TEMERIN	24363	28275	13,63	160,57
159	TITEL	15865	17050	6,57	74,69
160	COKA	15107	13832	-7,98	-84,40
161	SID	35512	38973	8,49	97,46

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

A/A	Πίνακας 2.1: Πληθυσμός IDP's το 2002						
	Opstina	Πληθυσμός των IDPs το 2001	Πληθυσμός 1991	Πληθυσμός 2002	Συνολικός πληθυσμός 2002 (και IDPs)	Μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής (r, ‰)	Ποσοστιαία μεταβολή (‰)
1	ALEKSANDROVAC	312	31674	29389	29701	-5,83	-62,29
2	ALEKSINAC	1.050	61968	57749	58799	-4,76	-51,14
3	ARANDJELOVAC	2.271	46324	48129	50400	7,70	87,99
4	ARILJE	63	20090	19784	19847	-1,11	-12,10
5	BABUSNICA	34	19145	15734	15768	-17,49	-176,39
6	BAJINA BASTA	88	29162	29151	29239	0,24	2,64
7	BATOCINA	746	12580	12220	12966	2,75	30,68
8	BELA PALANKA	117	16343	14381	14498	-10,83	-112,89
9	BEOGRAD-BARAJEVO	1.221	20795	24641	25862	20,02	243,66
10	BEOGRAD-CUKARICA	5.355	149913	168508	173863	13,57	159,76
11	BEOGRAD-GROCKA	4.744	65516	75466	80210	18,57	224,28
12	BEOGRAD-LAZAREVAC	2.273	57770	58511	60784	4,63	52,17
13	BEOGRAD-MLADENOVAC	4.923	54393	52490	57413	4,92	55,52
14	BEOGRAD-NOVI BEOGRAD	4.521	218105	217773	222294	1,73	19,21
15	BEOGRAD-OBRENOVAC	4.137	67420	70975	75112	9,87	114,09
16	BEOGRAD-PALILULA	4.299	149899	155902	160201	6,06	68,73
17	BEOGRAD-RAKOVICA	2.709	96128	99000	101709	5,14	58,06
18	BEOGRAD-SAVSKI VENAC	1.680	45835	42505	44185	-3,33	-36,00
19	BEOGRAD-SOPOT	770	19933	20390	21160	5,45	61,56
20	BEOGRAD-STARI GRAD	1.228	68297	55543	56771	-16,66	-168,76
21	BEOGRAD-VOZDOVAC	6.640	155922	151768	158408	1,44	15,94
22	BEOGRAD-VRACAR	599	67199	58386	58985	-11,78	-122,23
23	BEOGRAD-ZEMUN	6.880	175816	191645	198525	11,10	129,16
24	BEOGRAD-ZVEZDARA	4.265	135334	132621	136886	1,04	11,47
25	BLACE	1.083	15179	13759	14842	-2,04	-22,20
26	BOGATIC	44	33294	32990	33034	-0,71	-7,81
27	BOJNIK	231	14309	13118	13349	-6,29	-67,09
28	BOLJEVAC	84	18282	15849	15933	-12,42	-128,49
29	BOR	604	59330	55817	56421	-4,56	-49,03
30	BOSILEGRAD	73	11593	9931	10004	-13,31	-137,07
31	BRUS	180	20654	18764	18944	-7,83	-82,79
32	BUJANOVAC	4.835	46742	43302	48137	2,68	29,84
33	CACAK	2.612	115278	117072	119684	3,42	38,22

A/A	Πίνακας 2.1: Πληθυσμός IDP's το 2002						
	Opstina	Πληθυσμός των IDPs το 2001	Πληθυσμός 1991	Πληθυσμός 2002	Συνολικός πληθυσμός 2002 (και IDPs)	Μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής (r, ‰)	Ποσοστιαία μεταβολή (‰)
34	CAJETINA	96	13321	15628	15724	15,19	180,39
35	CICEVAC	369	11508	10755	11124	-3,08	-33,37
36	CRNA TRAVA	5	3775	2563	2568	-34,42	-319,74
37	CUPRIJA	841	34771	33567	34408	-0,95	-10,44
38	DESPOTOVAC	242	27649	25611	25853	-6,09	-64,96
39	DIMITROVGRAD	82	13320	11748	11830	-10,73	-111,86
40	DOLJEVAC	188	20211	19561	19749	-2,10	-22,86
41	GADZIN HAN	30	12632	10464	10494	-16,72	-169,25
42	GOLUBAC	31	10614	9913	9944	-5,91	-63,12
43	GORNJI MILANOVAC	1.304	49340	47641	48945	-0,73	-8,01
44	IVANJICA	31	36349	35445	35476	-2,21	-24,02
45	JAGODINA	5.717	73110	70894	76611	4,26	47,89
46	KLADOVO	94	25835	23613	23707	-7,78	-82,37
47	KNIC	405	17948	16148	16553	-7,33	-77,72
48	KNJAZEVAC	295	43497	37172	37467	-13,47	-138,63
49	KOCELJEVA	4	16532	15636	15640	-5,03	-53,96
50	KOSJERIC	48	15213	14001	14049	-7,21	-76,51
51	KRAGUJEVAC	12.577	176354	175802	188379	6,01	68,19
52	KRALJEVO	19.130	119966	121707	140837	14,69	173,97
53	KRUPANJ	17	21563	20192	20209	-5,88	-62,79
54	KRUSEVAC	8.377	133069	131368	139745	4,46	50,17
55	KUCEVO	50	21168	18808	18858	-10,45	-109,13
56	KURSUMLIJA	6.110	23265	21608	27718	16,05	191,40
57	LAJKOVAC	87	17422	17062	17149	-1,43	-15,67
58	LAPOVO	671	8566	8228	8899	3,47	38,87
59	LEBANE	306	26682	24918	25224	-5,10	-54,64
60	LESKOVAC	5.202	158677	156252	161454	1,58	17,50
61	LJIG	131	15646	14629	14760	-5,29	-56,63
62	LJUBOVIJA	20	18197	17052	17072	-5,78	-61,82
63	LOZNICA	423	83024	86413	86836	4,09	45,91
64	LUCANI	66	26911	24614	24680	-7,84	-82,90
65	MAJDANPEK	114	26868	23703	23817	-10,90	-113,56
66	MALI ZVORNIK	22	13713	14076	14098	2,52	28,08

A/A	Πίνακας 2.1: Πληθυσμός IDP's το 2002						
	Opstina	Πληθυσμός των IDPs το 2001	Πληθυσμός 1991	Πληθυσμός 2002	Συνολικός πληθυσμός 2002 (και IDPs)	Μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής (r, ‰)	Ποσοστιαία μεταβολή (‰)
67	MALO CRNICE	26	15477	13853	13879	-9,86	-103,25
68	MEDVEDJA	730	12893	10760	11490	-10,42	-108,82
69	MEROSINA	258	16156	14812	15070	-6,31	-67,22
70	MIONICA	86	17031	16513	16599	-2,33	-25,37
71	NEGOTIN	530	48906	43418	43948	-9,67	-101,38
72	NIS	10.443	229730	235159	245602	6,09	69,09
73	NOVA VAROS	39	21746	19982	20021	-7,49	-79,32
74	NOVI PAZAR	4.845	82381	85996	90841	8,93	102,69
75	OSECINA	2	16535	15135	15137	-8,00	-84,55
76	PARACIN	930	59985	58301	59231	-1,15	-12,57
77	PETROVAC	95	36926	34511	34606	-5,88	-62,83
78	PIROT	370	67048	63791	64161	-3,99	-43,06
79	POZAREVAC	1.887	77234	74902	76789	-0,53	-5,76
80	POZEGA	348	31751	32293	32641	2,52	28,03
81	PRESEVO	33	36087	34904	34937	-2,94	-31,87
82	PRIBOJ	84	35394	30377	30461	-13,55	-139,37
83	PRIJEPOLJE	355	46031	41188	41543	-9,28	-97,50
84	PROKUPLJE	4.707	50950	48501	53208	3,95	44,32
85	RACA	639	14289	12959	13598	-4,50	-48,36
86	RASKA	1.887	28220	26981	28868	2,07	22,96
87	RAZANJ	39	13127	11369	11408	-12,68	-130,95
88	REKOVAC	72	15909	13551	13623	-14,00	-143,69
89	SABAC	358	120025	122893	123251	2,41	26,88
90	SJENICA	151	32863	27970	28121	-14,07	-144,30
91	SMEDEREVO	7.634	110094	109809	117443	5,89	66,75
92	SMEDEREVSKA PALANKA	1.100	57740	56011	57111	-1,00	-10,89
93	SOKO BANJA	433	21019	18571	19004	-9,12	-95,87
94	SURDULICA	339	24422	22190	22529	-7,31	-77,51
95	SVILAJNAC	479	26119	25511	25990	-0,45	-4,94
96	SVRLJIG	70	20450	17284	17354	-14,81	-151,39
97	TOPOLA	414	26379	25292	25706	-2,35	-25,51
98	TRGOVISTE	86	7114	6372	6458	-8,76	-92,21
99	TRSTENIK	959	52561	49043	50002	-4,53	-48,69

A/A	Πίνακας 2.1: Πληθυσμός IDP's το 2002						
	Opstina	Πληθυσμός των IDPs το 2001	Πληθυσμός 1991	Πληθυσμός 2002	Συνολικός πληθυσμός 2002 (και IDPs)	Μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής (r, ‰)	Ποσοστιαία μεταβολή (‰)
100	TUTIN	573	33838	30054	30627	-9,02	-94,89
101	UB	103	33165	32104	32207	-2,66	-28,89
102	UZICE	500	81905	83022	83522	1,78	19,74
103	VALJEVO	480	96361	96761	97241	0,83	9,13
104	VARVARIN	171	21681	20122	20293	-6,00	-64,02
105	VELIKA PLANA	1.877	46880	44470	46347	-1,04	-11,37
106	VELIKO GRADISTE	87	22431	20659	20746	-7,07	-75,12
107	VLADICIN HAN	268	24985	23703	23971	-3,76	-40,58
108	VLADIMIRCI	115	21806	20373	20488	-5,65	-60,44
109	VLASOTINCE	196	33985	33312	33508	-1,28	-14,04
110	VRANJE	5.995	85423	87288	93283	8,03	92,01
111	VRNJACKA BANJA	3.601	25203	26492	30093	16,25	194,02
112	ZABARI	46	14975	13034	13080	-12,22	-126,54
113	ZAGUBICA	8	16473	14823	14831	-9,50	-99,68
114	ZAJECAR	734	70862	65969	66703	-5,48	-58,69
115	ZITORADJA	356	19132	18207	18563	-2,74	-29,74
116	NISKA BANJA	0	14680	15359	15359	4,12	46,25
117	ADA	24	21083	18994	19018	-9,33	-97,95
118	ALIBUNAR	106	24781	22954	23060	-6,52	-69,45
119	APATIN	99	31784	32813	32912	3,18	35,49
120	BAC	6	16520	16268	16274	-1,36	-14,89
121	BACKA PALANKA	141	58005	60966	61107	4,75	53,48
122	BACKA TOPOLA	112	23414	38245	38357	45,90	638,21
123	BACKI PETROVAC	6	15268	14681	14687	-3,52	-38,05
124	BECEJ	211	42080	40987	41198	-1,92	-20,96
125	BELA CRKVA	39	21518	20367	20406	-4,81	-51,68
126	BEOCIN	298	14677	16086	16384	10,05	116,30
127	COKA	24	15107	13832	13856	-7,83	-82,81
128	INDJIJA	213	42768	49609	49822	13,98	164,94
129	IRIG	67	11544	12329	12396	6,49	73,80
130	KANJIZA	41	30090	27510	27551	-7,98	-84,38
131	KIKINDA	96	69049	67002	67098	-2,60	-28,26
132	KOVACICA	100	29687	27890	27990	-5,34	-57,16

A/A	Πίνακας 2.1: Πληθυσμός IDP's το 2002						
	Opstina	Πληθυσμός των IDPs το 2001	Πληθυσμός 1991	Πληθυσμός 2002	Συνολικός πληθυσμός 2002 (και IDPs)	Μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής (r, ‰)	Ποσοστιαία μεταβολή (‰)
133	KOVIN	326	36775	36802	37128	0,87	9,60
134	KULA	236	48512	48353	48589	0,14	1,59
135	MALI IDJOS	80	14118	13494	13574	-3,57	-38,53
136	NOVA CRNJA	58	14230	12705	12763	-9,84	-103,09
137	NOVI BECEJ	31	28375	26924	26955	-4,66	-50,04
138	NOVI KNEZEVAC	35	13575	12975	13010	-3,86	-41,62
139	NOVI SAD	3.738	260711	299294	303032	13,77	162,33
140	ODZACI	92	36137	35582	35674	-1,17	-12,81
141	OPOVO	46	11270	11016	11062	-1,69	-18,46
142	PANCEVO	1.159	122287	127162	128321	4,39	49,34
143	PECINCI	108	19847	21506	21614	7,78	89,03
144	PLANDISTE	8	13747	13377	13385	-2,42	-26,33
145	RUMA	188	53711	60006	60194	10,41	120,70
146	SECANJ	62	17809	16377	16439	-7,25	-76,93
147	SENTA	22	26285	25568	25590	-2,43	-26,44
148	SID	60	35512	38973	39033	8,63	99,15
149	SOMBOR	264	93939	97263	97527	3,41	38,19
150	SRBOBRAN	49	17162	17855	17904	3,86	43,24
151	SREMSKA MITROVICA	277	83465	85902	86179	2,91	32,52
152	SREMSKI KARLOVCI	107	7397	8839	8946	17,43	209,41
153	STARA PAZOVA	254	55753	67576	67830	17,98	216,62
154	SUBOTICA	2.142	147604	148401	150543	1,79	19,91
155	TEMERIN	64	24363	28275	28339	13,84	163,20
156	TITEL	27	15865	17050	17077	6,71	76,39
157	VRBAS	216	45766	45852	46068	0,60	6,60
158	VRSAC	235	54256	54369	54604	0,58	6,41
159	ZABALJ	25	25371	27513	27538	7,48	85,41
160	ZITISTE	22	21873	20399	20421	-6,23	-66,38
161	ZRENJANIN	833	133964	132051	132884	-0,74	-8,06

	Πίνακας 3.1: Φυσικό Ισοζύγιο 1991-2002											
A/A		Πληθυσμός 1991	Πληθυσμός 2002	Μέσος πληθυσμός	Δημογραφικό Ισοζύγιο 1991 2001	Δημογραφικό Ισοζύγιο 1991 2001 (‰)	Γεννήσεις 1991-2001	Θάνατοι 1991-2001	Φυσικό Ισοζύγιο 1991-2001	Αδρός δείκτης γεννητικότητας 1991-2001 (‰)	Αδρός δείκτης θνησιμότητας 1991-2001 (‰)	Φυσικό Ισοζύγιο 1991-2001 (‰)
	Σερβία	**7520369**	**7498001**	**7509185**	**-22368**	**-0,27**	**896783**	**1067443**	**-170660**	**10,86**	**12,92**	**-2,07**
	Κεντρική Σερβία	**5573315**	**5466009**	**5519662**	**-107306**	**-1,77**	**666588**	**754889**	**-88301**	**10,98**	**12,43**	**-1,45**
1	ALEKSANDROVAC	31674	29389	30532	-2285	-6,80	3478	4146	-668	10,36	12,34	-1,99
2	ALEKSINAC	61968	57749	59859	-4219	-6,41	6438	11666	-5228	9,78	17,72	-7,94
3	ARANDJELOVAC	46324	48129	47227	1805	3,47	5696	6544	-848	10,96	12,60	-1,63
4	ARILJE	20090	19784	19937	-306	-1,40	2343	2698	-355	10,68	12,30	-1,62
5	BABUSNICA	19145	15734	17440	-3411	-17,78	1215	3665	-2450	6,33	19,11	-12,77
6	BAJINA BASTA	29162	29151	29157	-11	-0,03	3175	3933	-758	9,90	12,26	-2,36
7	BATOCINA	12580	12220	12400	-360	-2,64	1460	2062	-602	10,70	15,12	-4,41
8	BELA PALANKA	16343	14381	15362	-1962	-11,61	1344	3196	-1852	7,95	18,91	-10,96
9	BEOGRAD-BARAJEVO	20795	24641	22718	3846	15,39	2506	3607	-1101	10,03	14,43	-4,41
10	BEOGRAD-VOZDOVAC	155922	151768	153845	-4154	-2,45	16262	20152	-3890	9,61	11,91	-2,30
11	BEOGRAD-VRACAR	67199	58386	62793	-8813	-12,76	6038	12090	-6052	8,74	17,50	-8,76
12	BEOGRAD-GROCKA	65516	75466	70491	9950	12,83	8406	7269	1137	10,84	9,37	1,47
13	BEOGRAD-ZVEZDARA	135334	132621	133978	-2713	-1,84	14971	16891	-1920	10,16	11,46	-1,30
14	BEOGRAD-ZEMUN	175816	191645	183731	15829	7,83	21628	20951	677	10,70	10,37	0,33
15	BEOGRAD-LAZAREVAC	57770	58511	58141	741	1,16	7520	7269	251	11,76	11,37	0,39
16	BEOGRAD-MLADENOVAC	54393	52490	53442	-1903	-3,24	6357	7686	-1329	10,81	13,07	-2,26
17	BEOGRAD-NOVI BEOGRAD	218105	217773	217939	-332	-0,14	21465	22647	-1182	8,95	9,45	-0,49
18	BEOGRAD-OBRENOVAC	67420	70975	69198	3555	4,67	8597	9164	-567	11,29	12,04	-0,74
19	BEOGRAD-PALILULA	149899	155902	152901	6003	3,57	17910	19103	-1193	10,65	11,36	-0,71
20	BEOGRAD-RAKOVICA	96128	99000	97564	2872	2,68	11123	9840	1283	10,36	9,17	1,20
21	BEOGRAD-SAVSKI VENAC	45835	42505	44170	-3330	-6,85	4648	8278	-3630	9,57	17,04	-7,47
22	BEOGRAD-SOPOT	19933	20390	20162	457	2,06	2176	3562	-1386	9,81	16,06	-6,25
23	BEOGRAD-STARI GRAD	68297	55543	61920	-12754	-18,73	6010	11940	-5930	8,82	17,53	-8,71
24	BEOGRAD-CUKARICA	149913	168508	159211	18595	10,62	18007	16389	1618	10,28	9,36	0,92
25	BLACE	15179	13759	14469	-1420	-8,92	1404	2776	-1372	8,82	17,44	-8,62
26	BOGATIC	33294	32990	33142	-304	-0,83	3702	5450	-1748	10,15	14,95	-4,79

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

	Πίνακας 3.1: Φυσικό Ισοζύγιο 1991-2002											
A/A		Πληθυσμός 1991	Πληθυσμός 2002	Μέσος πληθυσμός	Δημογραφικό Ισοζύγιο 1991 2001	Δημογραφικό Ισοζύγιο 1991 2001 (‰)	Γεννήσεις 1991-2001	Θάνατοι 1991-2001	Φυσικό Ισοζύγιο 1991-2001	Αδρός δείκτης γεννητικότητας 1991-2001 (‰)	Αδρός δείκτης θνησιμότητας 1991-2001 (‰)	Φυσικό Ισοζύγιο 1991-2001 (‰)
27	BOJNIK	14309	13118	13714	-1191	-7,90	1770	2590	-820	11,73	17,17	-5,44
28	BOLJEVAC	18282	15849	17066	-2433	-12,96	1731	3418	-1687	9,22	18,21	-8,99
29	BOR	59330	55817	57574	-3513	-5,55	7100	7492	-392	11,21	11,83	-0,62
30	BOSILEGRAD	11593	9931	10762	-1662	-14,04	1088	2022	-934	9,19	17,08	-7,89
31	BRUS	20654	18764	19709	-1890	-8,72	2166	2812	-646	9,99	12,97	-2,98
32	BUJANOVAC	46742	43302	45022	-3440	-6,95	11266	4480	6786	22,75	9,05	13,70
33	VALJEVO	96361	96761	96561	400	0,38	10573	12857	-2284	9,95	12,10	-2,15
34	VARVARIN	21681	20122	20902	-1559	-6,78	2415	3929	-1514	10,50	17,09	-6,58
35	VELIKA PLANA	46880	44470	45675	-2410	-4,80	5630	7152	-1522	11,21	14,23	-3,03
36	VELIKO GRADISTE	22431	20659	21545	-1772	-7,48	2900	3494	-594	12,24	14,74	-2,51
37	VLADIMIRCI	21806	20373	21090	-1433	-6,18	2233	4001	-1768	9,63	17,25	-7,62
38	VLADICIN HAN	24985	23703	24344	-1282	-4,79	2635	3145	-510	9,84	11,74	-1,90
39	VLASOTINCE	33985	33312	33649	-673	-1,82	3988	4562	-574	10,77	12,33	-1,55
40	VRANJE	85423	87288	86356	1865	1,96	12534	9901	2633	13,19	10,42	2,77
41	VRNJACKA BANJA	25203	26492	25848	1289	4,53	3092	3503	-411	10,87	12,32	-1,45
42	GADZIN HAN	12632	10464	11548	-2168	-17,07	736	2827	-2091	5,79	22,25	-16,46
43	GOLUBAC	10614	9913	10264	-701	-6,21	1395	1786	-391	12,36	15,82	-3,46
44	GORNJI MILANOVAC	49340	47641	48491	-1699	-3,19	4885	7022	-2137	9,16	13,16	-4,01
45	DESPOTOVAC	27649	25611	26630	-2038	-6,96	3810	4681	-871	13,01	15,98	-2,97
46	DIMITROVGRAD	13320	11748	12534	-1572	-11,40	1115	2524	-1409	8,09	18,31	-10,22
47	DOLJEVAC	20211	19561	19886	-650	-2,97	2409	2928	-519	11,01	13,39	-2,37
48	ZABARI	14975	13034	14005	-1941	-12,60	1795	2265	-470	11,65	14,70	-3,05
49	ZAGUBICA	16473	14823	15648	-1650	-9,59	1749	2570	-821	10,16	14,93	-4,77
50	ZITORADJA	19132	18207	18670	-925	-4,50	2250	2930	-680	10,96	14,27	-3,31
51	ZAJECAR	70862	65969	68416	-4893	-6,50	7014	12210	-5196	9,32	16,22	-6,90
52	IVANJICA	36349	35445	35897	-904	-2,29	3968	4065	-97	10,05	10,29	-0,25
53	JAGODINA (SVETOZAREVO)	73110	70894	72002	-2216	-2,80	9183	10527	-1344	11,59	13,29	-1,70
54	KLADOVO	25835	23613	24724	-2222	-8,17	3445	4005	-560	12,67	14,73	-2,06

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

	Πίνακας 3.1: Φυσικό Ισοζύγιο 1991-2002											
A/A		Πληθυσμός 1991	Πληθυσμός 2002	Μέσος πληθυσμός	Δημογραφικό Ισοζύγιο 1991 2001	Δημογραφικό Ισοζύγιο 1991 2001 (‰)	Γεννήσεις 1991-2001	Θάνατοι 1991-2001	Φυσικό Ισοζύγιο 1991-2001	Αδρός δείκτης γεννητικότητας 1991-2001 (‰)	Αδρός δείκτης θνησιμότητας 1991-2001 (‰)	Φυσικό Ισοζύγιο 1991-2001 (‰)
55	KNIC	17948	16148	17048	-1800	-9,60	1473	3514	-2041	7,85	18,74	-10,88
56	KNJAZEVAC	43497	37172	40335	-6325	-14,26	3136	8814	-5678	7,07	19,87	-12,80
57	KOSJERIC	15213	14001	14607	-1212	-7,54	1344	2436	-1092	8,36	15,16	-6,80
58	KOCELJEVA	16532	15636	16084	-896	-5,06	1840	2549	-709	10,40	14,41	-4,01
59	KRAGUJEVAC	176354	175802	176078	-552	-0,28	20414	20364	50	10,54	10,51	0,03
60	KRALJEVO	119966	121707	120837	1741	1,31	14740	16212	-1472	11,09	12,20	-1,11
61	KRUPANJ	21563	20192	20878	-1371	-5,97	2425	2504	-79	10,56	10,90	-0,34
62	KRUSEVAC	133069	131368	132219	-1701	-1,17	15611	17641	-2030	10,73	12,13	-1,40
63	KURSUMLIJA	23265	21608	22437	-1657	-6,71	2817	3900	-1083	11,41	15,80	-4,39
64	KUCEVO	21168	18808	19988	-2360	-10,73	3116	3775	-659	14,17	17,17	-3,00
65	LAJKOVAC	17422	17062	17242	-360	-1,90	1936	2566	-630	10,21	13,53	-3,32
66	LAPOVO	8566	8228	8397	-338	-3,66	990	1467	-477	10,72	15,88	-5,16
67	LEBANE	26682	24918	25800	-1764	-6,22	3363	3667	-304	11,85	12,92	-1,07
68	LESKOVAC	158677	156252	157465	-2425	-1,40	19815	21006	-1191	11,44	12,13	-0,69
69	LOZNICA	83024	86413	84719	3389	3,64	10611	9863	748	11,39	10,58	0,80
70	LUCANI	26911	24614	25763	-2297	-8,11	2509	3981	-1472	8,85	14,05	-5,19
71	LJIG	15646	14629	15138	-1017	-6,11	1482	2815	-1333	8,90	16,91	-8,01
72	LJUBOVIJA	18197	17052	17625	-1145	-5,91	2046	2224	-178	10,55	11,47	-0,92
73	MAJDANPEK	26868	23703	25286	-3165	-11,38	3069	3092	-23	11,03	11,12	-0,08
74	MALI ZVORNIK	13713	14076	13895	363	2,38	1576	1261	315	10,31	8,25	2,06
75	MALO CRNICE	15477	13853	14665	-1624	-10,07	1851	2638	-787	11,47	16,35	-4,88
76	MEDVEDJA	12893	10760	11827	-2133	-16,40	1950	1819	131	14,99	13,98	1,01
77	MEROSINA	16156	14812	15484	-1344	-7,89	1752	2609	-857	10,29	15,32	-5,03
78	MIONICA	17031	16513	16772	-518	-2,81	1745	2961	-1216	9,46	16,05	-6,59
79	NEGOTIN	48906	43418	46162	-5488	-10,81	5835	9094	-3259	11,49	17,91	-6,42
80	NIS	229730	235159	232445	5429	2,12	28218	26872	1346	11,04	10,51	0,53
81	NISKA BANJA	14680	15359	15020	679	4,11	1299	1964	-665	7,86	11,89	-4,03
82	NOVA VAROS	21746	19982	20864	-1764	-7,69	2167	2421	-254	9,44	10,55	-1,11

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

	Πίνακας 3.1: Φυσικό Ισοζύγιο 1991-2002											
A/A		Πληθυσμός 1991	Πληθυσμός 2002	Μέσος πληθυσμός	Δημογραφικό Ισοζύγιο 1991 2001	Δημογραφικό Ισοζύγιο 1991 2001 (‰)	Γεννήσεις 1991-2001	Θάνατοι 1991-2001	Φυσικό Ισοζύγιο 1991-2001	Αδρός δείκτης γεννητικότητας 1991-2001 (‰)	Αδρός δείκτης θνησιμότητας 1991-2001 (‰)	Φυσικό Ισοζύγιο 1991-2001 (‰)
83	NOVI PAZAR	82381	85996	84189	3615	3,90	17116	6558	10558	18,48	7,08	11,40
84	OSECINA	16535	15135	15835	-1400	-8,04	1572	2501	-929	9,02	14,36	-5,33
85	PARACIN	59985	58301	59143	-1684	-2,59	7493	9175	-1682	11,52	14,10	-2,59
86	PETROVAC	36926	34511	35719	-2415	-6,15	4512	6322	-1810	11,48	16,09	-4,61
87	PIROT	67048	63791	65420	-3257	-4,53	6855	9742	-2887	9,53	13,54	-4,01
88	POZAREVAC	77234	74902	76068	-2332	-2,79	10970	10808	162	13,11	12,92	0,19
89	POZEGA	31751	32293	32022	542	1,54	3536	4664	-1128	10,04	13,24	-3,20
90	PRESEVO	36087	34904	35496	-1183	-3,03	12344	2701	9643	31,61	6,92	24,70
91	PRIBOJ	35394	30377	32886	-5017	-13,87	4106	3264	842	11,35	9,02	2,33
92	PRIJEPOLJE	46031	41188	43610	-4843	-10,10	6265	4522	1743	13,06	9,43	3,63
93	PROKUPLJE	50950	48501	49726	-2449	-4,48	6726	8654	-1928	12,30	15,82	-3,52
94	RAZANJ	13127	11369	12248	-1758	-13,05	1031	2713	-1682	7,65	20,14	-12,48
95	RACA	14289	12959	13624	-1330	-8,87	1321	2384	-1063	8,81	15,91	-7,09
96	RASKA	28220	26981	27601	-1239	-4,08	3116	3394	-278	10,26	11,18	-0,92
97	REKOVAC	15909	13551	14730	-2358	-14,55	1295	3077	-1782	7,99	18,99	-11,00
98	SVILAJNAC	26119	25511	25815	-608	-2,14	3941	5238	-1297	13,88	18,45	-4,57
99	SVRLJIG	20450	17284	18867	-3166	-15,26	1351	3948	-2597	6,51	19,02	-12,51
100	SJENICA	32863	27970	30417	-4893	-14,62	4985	2256	2729	14,90	6,74	8,16
101	SMEDEREVO	110094	109809	109952	-285	-0,24	15090	14160	930	12,48	11,71	0,77
102	SMEDEREVSKA PALANKA	57740	56011	56876	-1729	-2,76	6699	8616	-1917	10,71	13,77	-3,06
103	SOKOBANJA	21019	18571	19795	-2448	-11,24	1815	4073	-2258	8,34	18,71	-10,37
104	SURDULICA	24422	22190	23306	-2232	-8,71	3067	3502	-435	11,96	13,66	-1,70
105	TOPOLA	26379	25292	25836	-1087	-3,82	2696	4136	-1440	9,49	14,55	-5,07
106	TRGOVISTE	7114	6372	6743	-742	-10,00	846	942	-96	11,41	12,70	-1,29
107	TRSTENIK	52561	49043	50802	-3518	-6,30	5140	7389	-2249	9,20	13,22	-4,02
108	TUTIN	33838	30054	31946	-3784	-10,77	7018	1936	5082	19,97	5,51	14,46
109	CICEVAC	11508	10755	11132	-753	-6,15	1179	2010	-831	9,63	16,42	-6,79
110	CUPRIJA	34771	33567	34169	-1204	-3,20	4659	5635	-976	12,40	14,99	-2,60

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

	Πίνακας 3.1: Φυσικό Ισοζύγιο 1991-2002											
A/A		Πληθυσμός 1991	Πληθυσμός 2002	Μέσος πληθυσμός	Δημογραφικό Ισοζύγιο 1991 2001	Δημογραφικό Ισοζύγιο 1991 2001 (‰)	Γεννήσεις 1991-2001	Θάνατοι 1991-2001	Φυσικό Ισοζύγιο 1991-2001	Αδρός δείκτης γεννητικότητας 1991-2001 (‰)	Αδρός δείκτης θνησιμότητας 1991-2001 (‰)	Φυσικό Ισοζύγιο 1991-2001 (‰)
111	UB	33165	32104	32635	-1061	-2,96	3699	4843	-1144	10,30	13,49	-3,19
112	UZICE	81905	83022	82464	1117	1,23	9561	8619	942	10,54	9,50	1,04
113	CRNA TRAVA	3775	2563	3169	-1212	-34,77	190	853	-663	5,45	24,47	-19,02
114	CAJETINA	13321	15628	14475	2307	14,49	1589	2256	-667	9,98	14,17	-4,19
115	CACAK	115278	117072	116175	1794	1,40	12644	14876	-2232	9,89	11,64	-1,75
116	SABAC	120025	122893	121459	2868	2,15	14277	16421	-2144	10,69	12,29	-1,60
	Βοϊβοδίνα	**1947054**	**2031992**	**1989523**	**84938**	**3,88**	**230195**	**312554**	**-82359**	**10,52**	**14,28**	**-3,76**
117	ADA	21083	18994	20039	-2089	-9,48	2229	3783	-1554	10,11	17,16	-7,05
118	ALIBUNAR	24781	22954	23868	-1827	-6,96	2721	4627	-1906	10,36	17,62	-7,26
119	APATIN	31784	32813	32299	1029	2,90	3469	5325	-1856	9,76	14,99	-5,22
120	BAC	16520	16268	16394	-252	-1,40	1959	2799	-840	10,86	15,52	-4,66
121	BACKA PALANKA	58005	60966	59486	2961	4,53	6538	8791	-2253	9,99	13,43	-3,44
122	BACKA TOPOLA	23414	38245	30830	14831	43,73	4161	7129	-2968	12,27	21,02	-8,75
123	BACKI PETROVAC	15268	14681	14975	-587	-3,56	1620	2645	-1025	9,83	16,06	-6,22
124	BELA CRKVA	21518	20367	20943	-1151	-5,00	2691	3552	-861	11,68	15,42	-3,74
125	BEOCIN	14677	16086	15382	1409	8,33	2088	2010	78	12,34	11,88	0,46
126	BECEJ	42080	40987	41534	-1093	-2,39	5049	7792	-2743	11,05	17,06	-6,00
127	VRBAS	45766	45852	45809	86	0,17	5786	6229	-443	11,48	12,36	-0,88
128	VRSAC	54256	54369	54313	113	0,19	6777	9458	-2681	11,34	15,83	-4,49
129	ZABALJ	25371	27513	26442	2142	7,36	3738	4319	-581	12,85	14,85	-2,00
130	ZITISTE	21873	20399	21136	-1474	-6,34	2341	4548	-2207	10,07	19,56	-9,49
131	ZRENJANIN	133964	132051	133008	-1913	-1,31	14646	22020	-7374	10,01	15,05	-5,04
132	INDJIJA	42768	49609	46189	6841	13,46	5101	6531	-1430	10,04	12,85	-2,81
133	IRIG	11544	12329	11937	785	5,98	1208	2205	-997	9,20	16,79	-7,59
134	KANJIZA	30090	27510	28800	-2580	-8,14	3160	5318	-2158	9,97	16,79	-6,81
135	KIKINDA	69049	67002	68026	-2047	-2,74	7742	10675	-2933	10,35	14,27	-3,92
136	KOVACICA	29687	27890	28789	-1797	-5,67	3214	5053	-1839	10,15	15,96	-5,81
137	KOVIN	36775	36802	36789	27	0,07	4479	5998	-1519	11,07	14,82	-3,75

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

	Πίνακας 3.1: Φυσικό Ισοζύγιο 1991-2002											
A/A		Πληθυσμός 1991	Πληθυσμός 2002	Μέσος πληθυσμός	Δημογραφικό Ισοζύγιο 1991 2001	Δημογραφικό Ισοζύγιο 1991 2001 (‰)	Γεννήσεις 1991-2001	Θάνατοι 1991-2001	Φυσικό Ισοζύγιο 1991-2001	Αδρός δείκτης γεννητικότητας 1991-2001 (‰)	Αδρός δείκτης θνησιμότητας 1991-2001 (‰)	Φυσικό Ισοζύγιο 1991-2001 (‰)
138	KULA	48512	48353	48433	-159	-0,30	5417	7322	-1905	10,17	13,74	-3,58
139	MALI IDJOS	14118	13494	13806	-624	-4,11	1630	2479	-849	10,73	16,32	-5,59
140	NOVA CRNJA	14230	12705	13468	-1525	-10,29	1577	2888	-1311	10,65	19,49	-8,85
141	NOVI BECEJ	28375	26924	27650	-1451	-4,77	3143	5171	-2028	10,33	17,00	-6,67
142	NOVI KNEZEVAC	13575	12975	13275	-600	-4,11	1461	2707	-1246	10,01	18,54	-8,53
143	NOVI SAD	260711	299294	280003	38583	12,53	34056	33431	625	11,06	10,85	0,20
144	OPOVO	11270	11016	11143	-254	-2,07	1262	1886	-624	10,30	15,39	-5,09
145	ODZACI	36137	35582	35860	-555	-1,41	3737	5972	-2235	9,47	15,14	-5,67
146	PANCEVO	122287	127162	124725	4875	3,55	13922	16979	-3057	10,15	12,38	-2,23
147	PECINCI	19847	21506	20677	1659	7,29	2322	2948	-626	10,21	12,96	-2,75
148	PLANDISTE	13747	13377	13562	-370	-2,48	1491	2865	-1374	9,99	19,20	-9,21
149	RUMA	53711	60006	56859	6295	10,06	6532	8444	-1912	10,44	13,50	-3,06
150	SENTA	26285	25568	25927	-717	-2,51	3183	4957	-1774	11,16	17,38	-6,22
151	SECANJ	17809	16377	17093	-1432	-7,62	1887	3389	-1502	10,04	18,02	-7,99
152	SOMBOR	93939	97263	95601	3324	3,16	10331	16041	-5710	9,82	15,25	-5,43
153	SRBOBRAN	17162	17855	17509	693	3,60	2112	3267	-1155	10,97	16,96	-6,00
154	SREMSKA MITROVICA	83465	85902	84684	2437	2,62	10216	12201	-1985	10,97	13,10	-2,13
155	SREMSKI KARLOVCI	7397	8839	8118	1442	16,15	992	1139	-147	11,11	12,76	-1,65
156	STARA PAZOVA	55753	67576	61665	11823	17,43	7021	7538	-517	10,35	11,11	-0,76
157	SUBOTICA	147604	148401	148003	797	0,49	16169	25275	-9106	9,93	15,52	-5,59
158	TEMERIN	24363	28275	26319	3912	13,51	3287	3318	-31	11,35	11,46	-0,11
159	TITEL	15865	17050	16458	1185	6,55	2031	2674	-643	11,22	14,77	-3,55
160	COKA	15107	13832	14470	-1275	-8,01	1529	2939	-1410	9,61	18,47	-8,86
161	SID	35512	38973	37243	3461	8,45	4170	5917	-1747	10,18	14,44	-4,26

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Πίνακας 4.2: Φαινόμενη Μετανάστευση 1991-2002								
A/ A		Πληθυσμός 1991	Πληθυσμός 2002	Μέσος πληθυσμός 1991-2002	Δημογραφικό Ισοζύγιο 1991-2002	Δημογραφικό Ισοζύγιο 1991 2002 (‰)	Φαινόμενη μεταναστευση 1991-2002	Φαινόμενη μετανάστευση 1991-2002 (‰)
	Σερβία	**7520369**	**7498001**	**7509185**	**-22368**	**-0,27**	**148292**	**1,80**
	Κεντρική Σερβία	**5573315**	**5466009**	**5519662**	**-107306**	**-1,77**	**-19005**	**-0,31**
1	ALEKSANDROVAC	31674	29389	30532	-2285	-6,80	-1617	-4,81
2	ALEKSINAC	61968	57749	59859	-4219	-6,41	1009	1,53
3	ARANDJELOVAC	46324	48129	47227	1805	3,47	2653	5,11
4	ARILJE	20090	19784	19937	-306	-1,40	49	0,22
5	BABUSNICA	19145	15734	17440	-3411	-17,78	-961	-5,01
6	BAJINA BASTA	29162	29151	29157	-11	-0,03	747	2,33
7	BATOCINA	12580	12220	12400	-360	-2,64	242	1,77
8	BELA PALANKA	16343	14381	15362	-1962	-11,61	-110	-0,65
9	BEOGRAD-BARAJEVO	20795	24641	22718	3846	15,39	4947	19,80
10	BEOGRAD-VOZDOVAC	155922	151768	153845	-4154	-2,45	-264	-0,16
11	BEOGRAD-VRACAR	67199	58386	62793	-8813	-12,76	-2761	-4,00
12	BEOGRAD-GROCKA	65516	75466	70491	9950	12,83	8813	11,37
13	BEOGRAD-ZVEZDARA	135334	132621	133978	-2713	-1,84	-793	-0,54
14	BEOGRAD-ZEMUN	175816	191645	183731	15829	7,83	15152	7,50
15	BEOGRAD-LAZAREVAC	57770	58511	58141	741	1,16	490	0,77
16	BEOGRAD-MLADENOVAC	54393	52490	53442	-1903	-3,24	-574	-0,98
17	BEOGRAD-NOVI BEOGRAD	218105	217773	217939	-332	-0,14	850	0,35
18	BEOGRAD-OBRENOVAC	67420	70975	69198	3555	4,67	4122	5,42
19	BEOGRAD-PALILULA	149899	155902	152901	6003	3,57	7196	4,28
20	BEOGRAD-RAKOVICA	96128	99000	97564	2872	2,68	1589	1,48
21	BEOGRAD-SAVSKI VENAC	45835	42505	44170	-3330	-6,85	300	0,62
22	BEOGRAD-SOPOT	19933	20390	20162	457	2,06	1843	8,31
23	BEOGRAD-STARI GRAD	68297	55543	61920	-12754	-18,73	-6824	-10,02
24	BEOGRAD-CUKARICA	149913	168508	159211	18595	10,62	16977	9,69
25	BLACE	15179	13759	14469	-1420	-8,92	-48	-0,30
26	BOGATIC	33294	32990	33142	-304	-0,83	1444	3,96
27	BOJNIK	14309	13118	13714	-1191	-7,90	-371	-2,46
28	BOLJEVAC	18282	15849	17066	-2433	-12,96	-746	-3,97
29	BOR	59330	55817	57574	-3513	-5,55	-3121	-4,93

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Πίνακας 4.2: Φαινόμενη Μετανάστευση 1991-2002								
Α/ Α		Πληθυσμός 1991	Πληθυσμός 2002	Μέσος πληθυσμός 1991-2002	Δημογραφικό Ισοζύγιο 1991-2002	Δημογραφικό Ισοζύγιο 1991 2002 (‰)	Φαινόμενη μεταναστευση 1991-2002	Φαινόμενη μετανάστευση 1991-2002 (‰)
30	BOSILEGRAD	11593	9931	10762	-1662	-14,04	-728	-6,15
31	BRUS	20654	18764	19709	-1890	-8,72	-1244	-5,74
32	BUJANOVAC	46742	43302	45022	-3440	-6,95	-10226	-20,65
33	VALJEVO	96361	96761	96561	400	0,38	2684	2,53
34	VARVARIN	21681	20122	20902	-1559	-6,78	-45	-0,20
35	VELIKA PLANA	46880	44470	45675	-2410	-4,80	-888	-1,77
36	VELIKO GRADISTE	22431	20659	21545	-1772	-7,48	-1178	-4,97
37	VLADIMIRCI	21806	20373	21090	-1433	-6,18	335	1,44
38	VLADICIN HAN	24985	23703	24344	-1282	-4,79	-772	-2,88
39	VLASOTINCE	33985	33312	33649	-673	-1,82	-99	-0,27
40	VRANJE	85423	87288	86356	1865	1,96	-768	-0,81
41	VRNJACKA BANJA	25203	26492	25848	1289	4,53	1700	5,98
42	GADZIN HAN	12632	10464	11548	-2168	-17,07	-77	-0,61
43	GOLUBAC	10614	9913	10264	-701	-6,21	-310	-2,75
44	GORNJI MILANOVAC	49340	47641	48491	-1699	-3,19	438	0,82
45	DESPOTOVAC	27649	25611	26630	-2038	-6,96	-1167	-3,98
46	DIMITROVGRAD	13320	11748	12534	-1572	-11,40	-163	-1,18
47	DOLJEVAC	20211	19561	19886	-650	-2,97	-131	-0,60
48	ZABARI	14975	13034	14005	-1941	-12,60	-1471	-9,55
49	ZAGUBICA	16473	14823	15648	-1650	-9,59	-829	-4,82
50	ZITORADJA	19132	18207	18670	-925	-4,50	-245	-1,19
51	ZAJECAR	70862	65969	68416	-4893	-6,50	303	0,40
52	IVANJICA	36349	35445	35897	-904	-2,29	-807	-2,04
53	JAGODINA (SVETOZAREVO	73110	70894	72002	-2216	-2,80	-872	-1,10
54	KLADOVO	25835	23613	24724	-2222	-8,17	-1662	-6,11
55	KNIC	17948	16148	17048	-1800	-9,60	241	1,29
56	KNJAZEVAC	43497	37172	40335	-6325	-14,26	-647	-1,46
57	KOSJERIC	15213	14001	14607	-1212	-7,54	-120	-0,75
58	KOCELJEVA	16532	15636	16084	-896	-5,06	-187	-1,06
59	KRAGUJEVAC	176354	175802	176078	-552	-0,28	-602	-0,31
60	KRALJEVO	119966	121707	120837	1741	1,31	3213	2,42

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Πίνακας 4.2: Φαινόμενη Μετανάστευση 1991-2002								
Α/ Α		Πληθυσμός 1991	Πληθυσμός 2002	Μέσος πληθυσμός 1991-2002	Δημογραφικό Ισοζύγιο 1991-2002	Δημογραφικό Ισοζύγιο 1991 2002 (‰)	Φαινόμενη μεταναστευση 1991-2002	Φαινόμενη μετανάστευση 1991-2002 (‰)
61	KRUPANJ	21563	20192	20878	-1371	-5,97	-1292	-5,63
62	KRUSEVAC	133069	131368	132219	-1701	-1,17	329	0,23
63	KURSUMLIJA	23265	21608	22437	-1657	-6,71	-574	-2,33
64	KUCEVO	21168	18808	19988	-2360	-10,73	-1701	-7,74
65	LAJKOVAC	17422	17062	17242	-360	-1,90	270	1,42
66	LAPOVO	8566	8228	8397	-338	-3,66	139	1,50
67	LEBANE	26682	24918	25800	-1764	-6,22	-1460	-5,14
68	LESKOVAC	158677	156252	157465	-2425	-1,40	-1234	-0,71
69	LOZNICA	83024	86413	84719	3389	3,64	2641	2,83
70	LUCANI	26911	24614	25763	-2297	-8,11	-825	-2,91
71	LJIG	15646	14629	15138	-1017	-6,11	316	1,90
72	LJUBOVIJA	18197	17052	17625	-1145	-5,91	-967	-4,99
73	MAJDANPEK	26868	23703	25286	-3165	-11,38	-3142	-11,30
74	MALI ZVORNIK	13713	14076	13895	363	2,38	48	0,31
75	MALO CRNICE	15477	13853	14665	-1624	-10,07	-837	-5,19
76	MEDVEDJA	12893	10760	11827	-2133	-16,40	-2264	-17,40
77	MEROSINA	16156	14812	15484	-1344	-7,89	-487	-2,86
78	MIONICA	17031	16513	16772	-518	-2,81	698	3,78
79	NEGOTIN	48906	43418	46162	-5488	-10,81	-2229	-4,39
80	NIS	229730	235159	232445	5429	2,12	4083	1,60
81	NISKA BANJA	14680	15359	15020	679	4,11	1344	8,13
82	NOVA VAROS	21746	19982	20864	-1764	-7,69	-1510	-6,58
83	NOVI PAZAR	82381	85996	84189	3615	3,90	-6943	-7,50
84	OSECINA	16535	15135	15835	-1400	-8,04	-471	-2,70
85	PARACIN	59985	58301	59143	-1684	-2,59	-2	0,00
86	PETROVAC	36926	34511	35719	-2415	-6,15	-605	-1,54
87	PIROT	67048	63791	65420	-3257	-4,53	-370	-0,51
88	POZAREVAC	77234	74902	76068	-2332	-2,79	-2494	-2,98
89	POZEGA	31751	32293	32022	542	1,54	1670	4,74
90	PRESEVO	36087	34904	35496	-1183	-3,03	-10826	-27,73
91	PRIBOJ	35394	30377	32886	-5017	-13,87	-5859	-16,20

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Πίνακας 4.2: Φαινόμενη Μετανάστευση 1991-2002								
A/ A		Πληθυσμός 1991	Πληθυσμός 2002	Μέσος πληθυσμός 1991-2002	Δημογραφικό Ισοζύγιο 1991-2002	Δημογραφικό Ισοζύγιο 1991 2002 (‰)	Φαινόμενη μεταναστευση 1991-2002	Φαινόμενη μετανάστευση 1991-2002 (‰)
92	PRIJEPOLJE	46031	41188	43610	-4843	-10,10	-6586	-13,73
93	PROKUPLJE	50950	48501	49726	-2449	-4,48	-521	-0,95
94	RAZANJ	13127	11369	12248	-1758	-13,05	-76	-0,56
95	RACA	14289	12959	13624	-1330	-8,87	-267	-1,78
96	RASKA	28220	26981	27601	-1239	-4,08	-961	-3,17
97	REKOVAC	15909	13551	14730	-2358	-14,55	-576	-3,55
98	SVILAJNAC	26119	25511	25815	-608	-2,14	689	2,43
99	SVRLJIG	20450	17284	18867	-3166	-15,26	-569	-2,74
100	SJENICA	32863	27970	30417	-4893	-14,62	-7622	-22,78
101	SMEDEREVO	110094	109809	109952	-285	-0,24	-1215	-1,00
102	SMEDEREVSKA PALANKA	57740	56011	56876	-1729	-2,76	188	0,30
103	SOKOBANJA	21019	18571	19795	-2448	-11,24	-190	-0,87
104	SURDULICA	24422	22190	23306	-2232	-8,71	-1797	-7,01
105	TOPOLA	26379	25292	25836	-1087	-3,82	353	1,24
106	TRGOVISTE	7114	6372	6743	-742	-10,00	-646	-8,71
107	TRSTENIK	52561	49043	50802	-3518	-6,30	-1269	-2,27
108	TUTIN	33838	30054	31946	-3784	-10,77	-8866	-25,23
109	CICEVAC	11508	10755	11132	-753	-6,15	78	0,64
110	CUPRIJA	34771	33567	34169	-1204	-3,20	-228	-0,61
111	UB	33165	32104	32635	-1061	-2,96	83	0,23
112	UZICE	81905	83022	82464	1117	1,23	175	0,19
113	CRNA TRAVA	3775	2563	3169	-1212	-34,77	-549	-15,75
114	CAJETINA	13321	15628	14475	2307	14,49	2974	18,68
115	CACAK	115278	117072	116175	1794	1,40	4026	3,15
116	SABAC	120025	122893	121459	2868	2,15	5012	3,75
Βοϊβοδίνα		**1947054**	**2031992**	**1989523**	**84938**	**3,88**	**167297**	**7,64**
117	ADA	21083	18994	20039	-2089	-9,48	-535	-2,43
118	ALIBUNAR	24781	22954	23868	-1827	-6,96	79	0,30
119	APATIN	31784	32813	32299	1029	2,90	2885	8,12
120	BAC	16520	16268	16394	-252	-1,40	588	3,26
121	BACKA PALANKA	58005	60966	59486	2961	4,53	5214	7,97

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Πίνακας 4.2: Φαινόμενη Μετανάστευση 1991-2002								
A/ A		Πληθυσμός 1991	Πληθυσμός 2002	Μέσος πληθυσμός 1991-2002	Δημογραφικό Ισοζύγιο 1991-2002	Δημογραφικό Ισοζύγιο 1991 2002 (‰)	Φαινόμενη μεταναστευση 1991-2002	Φαινόμενη μετανάστευση 1991-2002 (‰)
122	BACKA TOPOLA	23414	38245	30830	14831	43,73	17799	52,49
123	BACKI PETROVAC	15268	14681	14975	-587	-3,56	438	2,66
124	BELA CRKVA	21518	20367	20943	-1151	-5,00	-290	-1,26
125	BEOCIN	14677	16086	15382	1409	8,33	1331	7,87
126	BECEJ	42080	40987	41534	-1093	-2,39	1650	3,61
127	VRBAS	45766	45852	45809	86	0,17	529	1,05
128	VRSAC	54256	54369	54313	113	0,19	2794	4,68
129	ZABALJ	25371	27513	26442	2142	7,36	2723	9,36
130	ZITISTE	21873	20399	21136	-1474	-6,34	733	3,15
131	ZRENJANIN	133964	132051	133008	-1913	-1,31	5461	3,73
132	INDJIJA	42768	49609	46189	6841	13,46	8271	16,28
133	IRIG	11544	12329	11937	785	5,98	1782	13,57
134	KANJIZA	30090	27510	28800	-2580	-8,14	-422	-1,33
135	KIKINDA	69049	67002	68026	-2047	-2,74	886	1,18
136	KOVACICA	29687	27890	28789	-1797	-5,67	42	0,13
137	KOVIN	36775	36802	36789	27	0,07	1546	3,82
138	KULA	48512	48353	48433	-159	-0,30	1746	3,28
139	MALI IDJOS	14118	13494	13806	-624	-4,11	225	1,48
140	NOVA CRNJA	14230	12705	13468	-1525	-10,29	-214	-1,44
141	NOVI BECEJ	28375	26924	27650	-1451	-4,77	577	1,90
142	NOVI KNEZEVAC	13575	12975	13275	-600	-4,11	646	4,42
143	NOVI SAD	260711	299294	280003	38583	12,53	37958	12,32
144	OPOVO	11270	11016	11143	-254	-2,07	370	3,02
145	ODZACI	36137	35582	35860	-555	-1,41	1680	4,26
146	PANCEVO	122287	127162	124725	4875	3,55	7932	5,78
147	PECINCI	19847	21506	20677	1659	7,29	2285	10,05
148	PLANDISTE	13747	13377	13562	-370	-2,48	1004	6,73
149	RUMA	53711	60006	56859	6295	10,06	8207	13,12
150	SENTA	26285	25568	25927	-717	-2,51	1057	3,71
151	SECANJ	17809	16377	17093	-1432	-7,62	70	0,37
152	SOMBOR	93939	97263	95601	3324	3,16	9034	8,59

Πηγή: Ιδία Ξπεξεργασία

Πίνακας 4.2: Φαινόμενη Μετανάστευση 1991-2002								
Α/ Α		Πληθυσμός 1991	Πληθυσμός 2002	Μέσος πληθυσμός 1991-2002	Δημογραφικό Ισοζύγιο 1991-2002	Δημογραφικό Ισοζύγιο 1991-2002 (‰)	Φαινόμενη μεταναστευση 1991-2002	Φαινόμενη μετανάστευση 1991-2002 (‰)
153	SRBOBRAN	17162	17855	17509	693	3,60	1848	9,60
154	SREMSKA MITROVICA	83465	85902	84684	2437	2,62	4422	4,75
155	SREMSKI KARLOVCI	7397	8839	8118	1442	16,15	1589	17,79
156	STARA PAZOVA	55753	67576	61665	11823	17,43	12340	18,19
157	SUBOTICA	147604	148401	148003	797	0,49	9903	6,08
158	TEMERIN	24363	28275	26319	3912	13,51	3943	13,62
159	TITEL	15865	17050	16458	1185	6,55	1828	10,10
160	COKA	15107	13832	14470	-1275	-8,01	135	0,85
161	SID	35512	38973	37243	3461	8,45	5208	12,71

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Πίνακας 4.1.2: Πληθυσμός και ποσοστά προσφύγων το 2002				
Α/Α	Όνομα opstina	Πληθυσμός 2002	Πληθυσμός των προσφύγων το 2002	Ποσοστά προσφύγων (%)
Κεντρική Σερβία				
1	ALEKSANDROVAC	29389	119	0,40
2	ALEKSINAC	57749	841	1,46
3	ARANDJELOVAC	48129	2615	5,43
4	ARILJE	19784	273	1,38
5	BABUSNICA	15734	91	0,58
6	BAJINA BASTA	29151	736	2,52
7	BATOCINA	12220	142	1,16
8	BELA PALANKA	14381	200	1,39
9	BEOGRAD-BARAJEVO	24641	4188	17,00
10	BEOGRAD-CUKARICA	168508	10303	6,11
11	BEOGRAD-GROCKA	75466	6072	8,05
12	BEOGRAD-LAZAREVAC	58511	1483	2,53
13	BEOGRAD-MLADENOVAC	52490	3014	5,74
14	BEOGRAD-NOVI BEOGRAD	217773	13249	6,08
15	BEOGRAD-OBRENOVAC	70975	5955	8,39
16	BEOGRAD-PALILULA	155902	11342	7,28
17	BEOGRAD-RAKOVICA	99000	6308	6,37
18	BEOGRAD-SAVSKI VENAC	42505	2115	4,98
19	BEOGRAD-SOPOT	20390	1526	7,48
20	BEOGRAD-STARI GRAD	55543	4568	8,22
21	BEOGRAD-VOZDOVAC	151768	5442	3,59
22	BEOGRAD-VRACAR	58386	2644	4,53
23	BEOGRAD-ZEMUN	191645	24847	12,97
24	BEOGRAD-ZVEZDARA	132621	10490	7,91
25	BLACE	13759	180	1,31
26	BOGATIC	32990	1249	3,79
27	BOJNIK	13118	72	0,55
28	BOLJEVAC	15849	118	0,74
29	BOR	55817	579	1,04
30	BOSILEGRAD	9931	32	0,32
31	BRUS	18764	125	0,67
32	BUJANOVAC	43302	152	0,35
33	CACAK	117072	3233	2,76
34	CAJETINA	15628	357	2,28
35	CICEVAC	10755	200	1,86
36	CRNA TRAVA	2563	35	1,37
37	CUPRIJA	33567	643	1,92
38	DESPOTOVAC	25611	569	2,22
39	DIMITROVGRAD	11748	52	0,44
40	DOLJEVAC	19561	156	0,80
41	GADZIN HAN	10464	116	1,11
42	GOLUBAC	9913	159	1,60
43	GORNJI MILANOVAC	47641	1146	2,41
44	IVANJICA	35445	369	1,04
45	JAGODINA	70894	2151	3,03
46	KLADOVO	23613	2	0,01
47	KNIC	16148	331	2,05
48	KNJAZEVAC	37172	415	1,12
49	KOCELJEVA	15636	200	1,28
50	KOSJERIC	14001	187	1,34

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Πίνακας 4.1.2: Πληθυσμός και ποσοστά προσφύγων το 2002				
Α/Α	Όνομα opstina	Πληθυσμός 2002	Πληθυσμός των προσφύγων το 2002	Ποσοστά προσφύγων (%)
51	KRAGUJEVAC	175802	2222	1,26
52	KRALJEVO	121707	2297	1,89
53	KRUPANJ	20192	123	0,61
54	KRUSEVAC	131368	1564	1,19
55	KUCEVO	18808	451	2,40
56	KURSUMLIJA	21608	241	1,12
57	LAJKOVAC	17062	532	3,12
58	LAPOVO	8228	176	2,14
59	LEBANE	24918	95	0,38
60	LESKOVAC	156252	868	0,56
61	LJIG	14629	510	3,49
62	LJUBOVIJA	17052	597	3,50
63	LOZNICA	86413	10813	12,51
64	LUCANI	24614	280	1,14
65	MAJDANPEK	23703	240	1,01
66	MALI ZVORNIK	14076	3860	27,42
67	MALO CRNICE	13853	369	2,66
68	MEDVEDJA	10760	71	0,66
69	MEROSINA	14812	36	0,24
70	MIONICA	16513	832	5,04
71	NEGOTIN	43418	520	1,20
72	NIS	235159	1962	0,83
73	NOVA VAROS	19982	157	0,79
74	NOVI PAZAR	85996	711	0,83
75	OSECINA	15135	157	1,04
76	PARACIN	58301	962	1,65
77	PETROVAC	34511	754	2,18
78	PIROT	63791	353	0,55
79	POZAREVAC	74902	2886	3,85
80	POZEGA	32293	584	1,81
81	PRESEVO	34904	20	0,06
82	PRIBOJ	30377	274	0,90
83	PRIJEPOLJE	41188	691	1,68
84	PROKUPLJE	48501	752	1,55
85	RACA	12959	313	2,42
86	RASKA	26981	224	0,83
87	RAZANJ	11369	172	1,51
88	REKOVAC	13551	322	2,38
89	SABAC	122893	6715	5,46
90	SJENICA	27970	142	0,51
91	SMEDEREVO	109809	2685	2,45
92	SMEDEREVSKA PALANKA	56011	1094	1,95
93	SOKO BANJA	18571	172	0,93
94	SURDULICA	22190	81	0,37
95	SVILAJNAC	25511	761	2,98
96	SVRLJIG	17284	192	1,11
97	TOPOLA	25292	733	2,90
98	TRGOVISTE	6372	26	0,41
99	TRSTENIK	49043	679	1,38
100	TUTIN	30054	74	0,25
101	UB	32104	816	2,54

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Πίνακας 4.1.2: Πληθυσμός και ποσοστά προσφύγων το 2002				
Α/Α	Όνομα opstina	Πληθυσμός 2002	Πληθυσμός των προσφύγων το 2002	Ποσοστά προσφύγων (%)
102	UZICE	83022	1739	2,09
103	VALJEVO	96761	1930	1,99
104	VARVARIN	20122	316	1,57
105	VELIKA PLANA	44470	774	1,74
106	VELIKO GRADISTE	20659	538	2,60
107	VLADICIN HAN	23703	161	0,68
108	VLADIMIRCI	20373	835	4,10
109	VLASOTINCE	33312	317	0,95
110	VRANJE	87288	562	0,64
111	VRNJACKA BANJA	26492	825	3,11
112	ZABARI	13034	382	2,93
113	ZAGUBICA	14823	89	0,60
114	ZAJECAR	65969	829	1,26
115	ZITORADJA	18207	140	0,77
116	NISKA BANJA	15359	0	0,00
Βοϊβοδίνα				
117	ADA	18994	258	1,36
118	ALIBUNAR	22954	905	3,94
119	APATIN	32813	3970	12,10
120	BAC	16268	1133	6,96
121	BACKA PALANKA	60966	7286	11,95
122	BACKA TOPOLA	38245	3071	8,03
123	BACKI PETROVAC	14681	608	4,14
124	BECEJ	40987	2176	5,31
125	BELA CRKVA	20367	519	2,55
126	BEOCIN	16086	1339	8,32
127	COKA	13832	734	5,31
128	INDJIJA	49609	9563	19,28
129	IRIG	12329	2732	22,16
130	KANJIZA	27510	203	0,74
131	KIKINDA	67002	4376	6,53
132	KOVACICA	27890	723	2,59
133	KOVIN	36802	2611	7,09
134	KULA	48353	3214	6,65
135	MALI IDJOS	13494	609	4,51
136	NOVA CRNJA	12705	679	5,34
137	NOVI BECEJ	26924	1049	3,90
138	NOVI KNEZEVAC	12975	862	6,64
139	NOVI SAD	299294	30011	10,03
140	ODZACI	35582	2847	8,00
141	OPOVO	11016	414	3,76
142	PANCEVO	127162	8775	6,90
143	PECINCI	21506	3201	14,88
144	PLANDISTE	13377	762	5,70
145	RUMA	60006	10425	17,37
146	SECANJ	16377	1138	6,95
147	SENTA	25568	144	0,56
148	SID	38973	7896	20,26
149	SOMBOR	97263	11529	11,85
150	SRBOBRAN	17855	1731	9,69
151	SREMSKA MITROVICA	85902	12543	14,60

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Πίνακας 4.1.2: Πληθυσμός και ποσοστά προσφύγων το 2002				
Α/Α	Όνομα opstina	Πληθυσμός 2002	Πληθυσμός των προσφύγων το 2002	Ποσοστά προσφύγων (%)
152	SREMSKI KARLOVCI	8839	1534	17,35
153	STARA PAZOVA	67576	12708	18,81
154	SUBOTICA	148401	9619	6,48
155	TEMERIN	28275	4690	16,59
156	TITEL	17050	1294	7,59
157	VRBAS	45852	2248	4,90
158	VRSAC	54369	2574	4,73
159	ZABALJ	27513	2032	7,39
160	ZITISTE	20399	1360	6,67
161	ZRENJANIN	132051	5626	4,26

Πίνακας 4.1.3: Φαινόμενη Μετανάστευση χωρίς τον πληθυσμό των προσφύγων				
Α/Α	Όνομα opstina	Πληθυσμός προσφύγων το 2002	Φαινόμενη μετανάστευση χωρίς τον πληθυσμό των προσφύγων (1991-2002)	Φαινόμενη μετανάστευση χωρίς τον πληθυσμό των προσφύγων (‰), (1991-2002)
Κεντρική Σερβία				
1	ALEKSANDROVAC	119	-1736	-5,17
2	ALEKSINAC	841	168	0,26
3	ARANDJELOVAC	2615	38	0,07
4	ARILJE	273	-224	-1,02
5	BABUSNICA	91	-1052	-5,48
6	BAJINA BASTA	736	11	0,03
7	BATOCINA	142	100	0,73
8	LAPOVO	176	-37	-0,40
9	BELA PALANKA	200	-310	-1,83
10	BEOGRAD-BARAJEVO	4188	759	3,04
11	BEOGRAD-VOZDOVAC	5442	-5706	-3,37
12	BEOGRAD-VRACAR	2644	-5405	-7,83
13	BEOGRAD-GROCKA	6072	2741	3,53
14	BEOGRAD-ZVEZDARA	10490	-11283	-7,66
15	BEOGRAD-ZEMUN	24847	-9695	-4,80
16	BEOGRAD-LAZAREVAC	1483	-993	-1,55
17	BEOGRAD-MLADENOVAC	3014	-3588	-6,10
18	BEOGRAD-NOVI BEOGRAD	13249	-12399	-5,17
19	BEOGRAD-OBRENOVAC	5955	-1833	-2,41
20	BEOGRAD-PALILULA	11342	-4146	-2,47
21	BEOGRAD-RAKOVICA	6308	-4719	-4,40
22	BEOGRAD-SAVSKI VENAC	2115	-1815	-3,74
23	BEOGRAD-SOPOT	1526	317	1,43
24	BEOGRAD-STARI GRAD	4568	-11392	-16,73
25	BEOGRAD-CUKARICA	10303	6674	3,81
26	BLACE	180	-228	-1,43
27	BOGATIC	1249	195	0,53
28	BOJNIK	72	-443	-2,94
29	BOLJEVAC	118	-864	-4,60
30	BOR	579	-3700	-5,84
31	BOSILEGRAD	32	-760	-6,42
32	BRUS	125	-1369	-6,31
33	BUJANOVAC	152	-10378	-20,96
34	VALJEVO	1930	754	0,71
35	VARVARIN	316	-361	-1,57
36	VELIKA PLANA	774	-1662	-3,31
37	VELIKO GRADISTE	538	-1716	-7,24
38	VLADIMIRCI	835	-500	-2,16
39	VLADICIN HAN	161	-933	-3,48
40	VLASOTINCE	317	-416	-1,12
41	VRANJE	562	-1330	-1,40
42	VRNJACKA BANJA	825	875	3,08
43	GADZIN HAN	116	-193	-1,52
44	GOLUBAC	159	-469	-4,15
45	GORNJI MILANOVAC	1146	-708	-1,33
46	DESPOTOVAC	569	-1736	-5,93

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Πίνακας 4.1.3: Φαινόμενη Μετανάστευση χωρίς τον πληθυσμό των προσφύγων				
A/A	Όνομα opstina	Πληθυσμός προσφύγων το 2002	Φαινόμενη μετανάστευση χωρίς τον πληθυσμό των προσφύγων (1991-2002)	Φαινόμενη μετανάστευση χωρίς τον πληθυσμό των προσφύγων (‰), (1991-2002)
47	DIMITROVGRAD	52	-215	-1,56
48	DOLJEVAC	156	-287	-1,31
49	ZABARI	382	-1853	-12,03
50	ZAGUBICA	89	-918	-5,33
51	ZITORADJA	140	-385	-1,87
52	ZAJECAR	829	-526	-0,70
53	IVANJICA	369	-1176	-2,98
54	KLADOVO	2	-1664	-6,12
55	KNIC	331	-90	-0,48
56	KNJAZEVAC	415	-1062	-2,39
57	KOSJERIC	187	-307	-1,91
58	KOCELJEVA	200	-387	-2,19
59	KRAGUJEVAC	2222	-2824	-1,46
60	KRALJEVO	2297	916	0,69
61	KRUPANJ	123	-1415	-6,16
62	KRUSEVAC	1564	-1235	-0,85
63	KURSUMLIJA	241	-815	-3,30
64	KUCEVO	451	-2152	-9,79
65	LAJKOVAC	532	-262	-1,38
66	LEBANE	95	-1555	-5,48
67	LESKOVAC	868	-2102	-1,21
68	LOZNICA	10813	-8172	-8,77
69	LUCANI	280	-1105	-3,90
70	LJIG	510	-194	-1,17
71	LJUBOVIJA	597	-1564	-8,07
72	MAJDANPEK	240	-3382	-12,16
73	MALI ZVORNIK	3860	-3812	-24,94
74	MALO CRNICE	369	-1206	-7,48
75	MEDVEDJA	71	-2335	-17,95
76	MEROSINA	36	-523	-3,07
77	MIONICA	832	-134	-0,73
78	NEGOTIN	520	-2749	-5,41
79	NIS	1962	2121	0,83
80	NISKA BANJA	0	1344	8,13
81	NOVA VAROS	157	-1667	-7,26
82	NOVI PAZAR	711	-7654	-8,27
83	OSECINA	157	-628	-3,61
84	PARACIN	962	-964	-1,48
85	PETROVAC	754	-1359	-3,46
86	PIROT	353	-723	-1,00
87	POZAREVAC	2886	-5380	-6,43
88	POZEGA	584	1086	3,08
89	PRESEVO	20	-10846	-27,78
90	PRIBOJ	274	-6133	-16,95
91	PRIJEPOLJE	691	-7277	-15,17
92	PROKUPLJE	752	-1273	-2,33
93	RAZANJ	172	-248	-1,84

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Πίνακας 4.1.3: Φαινόμενη Μετανάστευση χωρίς τον πληθυσμό των προσφύγων				
A/A	**Όνομα opstina**	**Πληθυσμός προσφύγων το 2002**	**Φαινόμενη μετανάστευση χωρίς τον πληθυσμό των προσφύγων (1991-2002)**	**Φαινόμενη μετανάστευση χωρίς τον πληθυσμό των προσφύγων (‰), (1991-2002)**
94	RACA	313	-580	-3,87
95	RASKA	224	-1185	-3,90
96	REKOVAC	322	-898	-5,54
97	JAGODINA (SVETOZAREVO)	2151	-3023	-3,82
98	SVILAJNAC	761	-72	-0,25
99	SVRLJIG	192	-761	-3,67
100	SJENICA	142	-7764	-23,21
101	SMEDEREVO	2685	-3900	-3,22
102	SMEDEREVSKA PALANKA	1094	-906	-1,45
103	SOKOBANJA	172	-362	-1,66
104	SURDULICA	81	-1878	-7,33
105	UZICE	1739	-1564	-1,72
106	TOPOLA	733	-380	-1,34
107	TRGOVISTE	26	-672	-9,06
108	TRSTENIK	679	-1948	-3,49
109	TUTIN	74	-8940	-25,44
110	CICEVAC	200	-122	-1,00
111	CUPRIJA	643	-871	-2,32
112	UB	816	-733	-2,04
113	CRNA TRAVA	35	-584	-16,75
114	CAJETINA	357	2617	16,44
115	CACAK	3233	793	0,62
116	SABAC	6715	-1703	-1,27
Βοϊβοδίνα				
117	ADA	258	-793	-3,60
118	ALIBUNAR	905	-826	-3,15
119	APATIN	3970	-1085	-3,05
120	BAC	1133	-545	-3,02
121	BACKA PALANKA	7286	-2072	-3,17
122	BACKA TOPOLA	3071	14728	43,43
123	BACKI PETROVAC	608	-170	-1,03
124	BELA CRKVA	519	-809	-3,51
125	BEOCIN	1339	-8	-0,05
126	BECEJ	2176	-526	-1,15
127	VRSAC	2574	220	0,37
128	ZABALJ	2032	691	2,38
129	ZITISTE	1360	-627	-2,70
130	ZRENJANIN	5626	-165	-0,11
131	INDJIJA	9563	-1292	-2,54
132	IRIG	2732	-950	-7,24
133	KANJIZA	203	-625	-1,97
134	KIKINDA	4376	-3490	-4,66
135	KOVACICA	723	-681	-2,15
136	KOVIN	2611	-1065	-2,63
137	KULA	3214	-1468	-2,76
138	MALI IDJOS	609	-384	-2,53
139	NOVA CRNJA	679	-893	-6,03

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Πίνακας 4.1.3: Φαινόμενη Μετανάστευση χωρίς τον πληθυσμό των προσφύγων				
Α/Α	Όνομα opstina	Πληθυσμός προσφύγων το 2002	Φαινόμενη μετανάστευση χωρίς τον πληθυσμό των προσφύγων (1991-2002)	Φαινόμενη μετανάστευση χωρίς τον πληθυσμό των προσφύγων (‰), (1991-2002)
140	NOVI BECEJ	1049	-472	-1,55
141	NOVI KNEZEVAC	862	-216	-1,48
142	NOVI SAD	30011	7947	2,58
143	OPOVO	414	-44	-0,36
144	ODZACI	2847	-1167	-2,96
145	PANCEVO	8775	-843	-0,61
146	PECINCI	3201	-916	-4,03
147	PLANDISTE	762	242	1,62
148	RUMA	10425	-2218	-3,55
149	SENTA	144	913	3,20
150	SECANJ	1138	-1068	-5,68
151	SOMBOR	11529	-2495	-2,37
152	SRBOBRAN	1731	117	0,61
153	SREMSKA MITROVICA	12543	-8121	-8,72
154	SREMSKI KARLOVCI	1534	55	0,62
155	STARA PAZOVA	12708	-368	-0,54
156	SUBOTICA	9619	284	0,17
157	TEMERIN	4690	-747	-2,58
158	TITEL	1294	534	2,95
159	VRBAS	2248	-1719	-3,41
160	COKA	734	-599	-3,76
161	SID	7896	-2688	-6,56

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

	Πίνακας 5.1.α: Δ(+), ΦΙ(+), ΦΜ(+)													
A/A	Όνομα opstina	πληθυσμός 1991	πληθυσμός 2002	Μέσος πληθυσμός	Δημογραφικό Ισοζύγιο	Δημογραφικό Ισοζύγιο (‰)	Γεννήσεις	Θάνατοι	Φυσικό Ισοζύγιο	Αδρός δείκτης γεννητικότητας (‰)	Αδρός δείκτης θνησιμότητας (‰)	Φυσικό Ισοζύγιο (‰)	Φαινόμενη μεταναστευση	Φαινόμενη μεταναστευση (‰)
1	NOVI SAD	260711	299294	280003	38583	12,53	34056	33431	625	11,06	10,85	0,20	37958	12,32
2	BEOGRAD-CUKARICA	149913	168508	159211	18595	10,62	18007	16389	1618	10,28	9,36	0,92	16977	9,69
3	BEOGRAD-ZEMUN	175816	191645	183731	15829	7,83	21628	20951	677	10,70	10,37	0,33	15152	7,50
4	BEOGRAD-GROCKA	65516	75466	70491	9950	12,83	8406	7269	1137	10,84	9,37	1,47	8813	11,37
5	NIS	229730	235159	232445	5429	2,12	28218	26872	1346	11,04	10,51	0,53	4083	1,60
6	LOZNICA	83024	86413	84719	3389	3,64	10611	9863	748	11,39	10,58	0,80	2641	2,83
7	BEOGRAD-RAKOVICA	96128	99000	97564	2872	2,68	11123	9840	1283	10,36	9,17	1,20	1589	1,48
8	BEOCIN	14677	16086	15382	1409	8,33	2088	2010	78	12,34	11,88	0,46	1331	7,87
9	UZICE	81905	83022	82464	1117	1,23	9561	8619	942	10,54	9,50	1,04	175	0,19
10	BEOGRAD-LAZAREVAC	57770	58511	58141	741	1,16	7520	7269	251	11,76	11,37	0,39	490	0,77
11	MALI ZVORNIK	13713	14076	13895	363	2,38	1576	1261	315	10,31	8,25	2,06	48	0,31

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

	Πίνακας 5.1.β: Δ(+), ΦΙ(+), ΦΜ(-)													
A/A	Όνομα opstina	πληθυσμός 1991	πληθυσμός 2002	Μέσος πληθυσμός	Δημογραφικό Ισοζύγιο	Δημογραφικό Ισοζύγιο (‰)	Γεννήσεις	Θάνατοι	Φυσικό Ισοζύγιο	Αδρός δείκτης γεννητικότητας (‰)	Αδρός δείκτης θνησιμότητας (‰)	Φυσικό Ισοζύγιο (‰)	Φαινόμενη μεταναστευση	Φαινόμενη μεταναστευση (‰)
1	NOVI PAZAR	82381	85996	84189	3615	3,90	17116	6558	10558	18,48	7,08	11,40	-6943	-7,50
2	VRANJE	85423	87288	86356	1865	1,96	12534	9901	2633	13,19	10,42	2,77	-768	-0,81

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

	Πίνακας 5.1.γ: Δ(+), ΦΙ(-), ΦΜ(+)													
A/A	Όνομα opstina	πληθυσμός 1991	πληθυσμός 2002	Μέσος πληθυσμός	Δημογραφικό Ισοζύγιο	Δημογραφικό Ισοζύγιο (‰)	Γεννήσεις	Θάνατοι	Φυσικό Ισοζύγιο	Αδρός δείκτης γεννητικότητας (‰)	Αδρός δείκτης θνησιμότητας (‰)	Φυσικό Ισοζύγιο (‰)	Φαινόμενη μεταναστευση	Φαινόμενη μεταναστευση (‰)
1	BACKA TOPOLA	23414	38245	30830	14831	43,73	4161	7129	-2968	12,27	21,02	-8,75	17799	52,49
2	STARA PAZOVA	55753	67576	61665	11823	17,43	7021	7538	-517	10,35	11,11	-0,76	12340	18,19
3	INDJIJA	42768	49609	46189	6841	13,46	5101	6531	-1430	10,04	12,85	-2,81	8271	16,28
4	RUMA	53711	60006	56859	6295	10,06	6532	8444	-1912	10,44	13,50	-3,06	8207	13,12
5	BEOGRAD-PALILULA	149899	155902	152901	6003	3,57	17910	19103	-1193	10,65	11,36	-0,71	7196	4,28
6	PANCEVO	122287	127162	124725	4875	3,55	13922	16979	-3057	10,15	12,38	-2,23	7932	5,78
7	TEMERIN	24363	28275	26319	3912	13,51	3287	3318	-31	11,35	11,46	-0,11	3943	13,62
8	BEOGRAD-BARAJEVO	20795	24641	22718	3846	15,39	2506	3607	-1101	10,03	14,43	-4,41	4947	19,80
9	BEOGRAD-OBRENOVAC	67420	70975	69198	3555	4,67	8597	9164	-567	11,29	12,04	-0,74	4122	5,42
10	SID	35512	38973	37243	3461	8,45	4170	5917	-1747	10,18	14,44	-4,26	5208	12,71
11	SOMBOR	93939	97263	95601	3324	3,16	10331	16041	-5710	9,82	15,25	-5,43	9034	8,59
12	BACKA PALANKA	58005	60966	59486	2961	4,53	6538	8791	-2253	9,99	13,43	-3,44	5214	7,97
13	SABAC	120025	122893	121459	2868	2,15	14277	16421	-2144	10,69	12,29	-1,60	5012	3,75
14	SREMSKA MITROVICA	83465	85902	84684	2437	2,62	10216	12201	-1985	10,97	13,10	-2,13	4422	4,75
15	CAJETINA	13321	15628	14475	2307	14,49	1589	2256	-667	9,98	14,17	-4,19	2974	18,68
16	ZABALJ	25371	27513	26442	2142	7,36	3738	4319	-581	12,85	14,85	-2,00	2723	9,36
17	ARANDJELOVAC	46324	48129	47227	1805	3,47	5696	6544	-848	10,96	12,60	-1,63	2653	5,11
18	CACAK	115278	117072	116175	1794	1,40	12644	14876	-2232	9,89	11,64	-1,75	4026	3,15
19	KRALJEVO	119966	121707	120837	1741	1,31	14740	16212	-1472	11,09	12,20	-1,11	3213	2,42
20	PECINCI	19847	21506	20677	1659	7,29	2322	2948	-626	10,21	12,96	-2,75	2285	10,05
21	SREMSKI KARLOVCI	7397	8839	8118	1442	16,15	992	1139	-147	11,11	12,76	-1,65	1589	17,79
22	VRNJACKA BANJA	25203	26492	25848	1289	4,53	3092	3503	-411	10,87	12,32	-1,45	1700	5,98
23	TITEL	15865	17050	16458	1185	6,55	2031	2674	-643	11,22	14,77	-3,55	1828	10,10
24	APATIN	31784	32813	32299	1029	2,90	3469	5325	-1856	9,76	14,99	-5,22	2885	8,12
25	IRIG	11544	12329	11937	785	5,98	1208	2205	-997	9,20	16,79	-7,59	1782	13,57
26	SRBOBRAN	17162	17855	17509	693	3,60	2112	3267	-1155	10,97	16,96	-6,00	1848	9,60
27	NISKA BANJA	14680	15359	15020	679	4,11	1299	1964	-665	7,86	11,89	-4,03	1344	8,13
28	POZEGA	31751	32293	32022	542	1,54	3536	4664	-1128	10,04	13,24	-3,20	1670	4,74
29	BEOGRAD-SOPOT	19933	20390	20162	457	2,06	2176	3562	-1386	9,81	16,06	-6,25	1843	8,31

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Πίνακας 5.1.δ: Δ(-), ΦΙ(+), ΦΜ(-)														
Α/Α	Όνομα opstina	πληθυσμός 1991	πληθυσμός 2002	Μέσος πληθυσμός	Δημογραφικό Ισοζύγιο	Δημογραφικό Ισοζύγιο (‰)	Γεννήσεις	Θάνατοι	Φυσικό Ισοζύγιο	Αδρός δείκτης γεννητικότητας (‰)	Αδρός δείκτης θνησιμότητας (‰)	Φυσικό Ισοζύγιο (‰)	Φαινόμενη μεταναστευση	Φαινόμενη μετανάστευση (‰)
1	PRESEVO	36087	34904	35496	-1183	-3,03	12344	2701	9643	31,61	6,92	24,70	-10826	-27,73
2	BUJANOVAC	46742	43302	45022	-3440	-6,95	11266	4480	6786	22,75	9,05	13,70	-10226	-20,65
3	TUTIN	33838	30054	31946	-3784	-10,77	7018	1936	5082	19,97	5,51	14,46	-8866	-25,23
4	SJENICA	32863	27970	30417	-4893	-14,62	4985	2256	2729	14,90	6,74	8,16	-7622	-22,78
5	PRIJEPOLJE	46031	41188	43610	-4843	-10,10	6265	4522	1743	13,06	9,43	3,63	-6586	-13,73
6	PRIBOJ	35394	30377	32886	-5017	-13,87	4106	3264	842	11,35	9,02	2,33	-5859	-16,20
7	POZAREVAC	77234	74902	76068	-2332	-2,79	10970	10808	162	13,11	12,92	0,19	-2494	-2,98
8	MEDVEDJA	12893	10760	11827	-2133	-16,40	1950	1819	131	14,99	13,98	1,01	-2264	-17,40

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Πίνακας 5.1.ε: Δ(-), ΦΙ(-), ΦΜ(+)														
Α/Α	Όνομα opstina	πληθυσμός 1991	πληθυσμός 2002	Μέσος πληθυσμός	Δημογραφικό Ισοζύγιο	Δημογραφικό Ισοζύγιο (‰)	Γεννήσεις	Θάνατοι	Φυσικό Ισοζύγιο	Αδρός δείκτης γεννητικότητας (‰)	Αδρός δείκτης θνησιμότητας (‰)	Φυσικό Ισοζύγιο (‰)	Φαινόμενη μεταναστευση	Φαινόμενη μετανάστευση (‰)
1	BAC	16520	16268	16394	-252	-1,40	1959	2799	-840	10,86	15,52	-4,66	588	3,26
2	OPOVO	11270	11016	11143	-254	-2,07	1262	1886	-624	10,30	15,39	-5,09	370	3,02
3	ARILJE	20090	19784	19937	-306	-1,40	2343	2698	-355	10,68	12,30	-1,62	49	0,22
4	LAPOVO	8566	8228	8397	-338	-3,66	990	1467	-477	10,72	15,88	-5,16	139	1,50
5	LAJKOVAC	17422	17062	17242	-360	-1,90	1936	2566	-630	10,21	13,53	-3,32	270	1,42
6	BATOCINA	12580	12220	12400	-360	-2,64	1460	2062	-602	10,70	15,12	-4,41	242	1,77
7	PLANDISTE	13747	13377	13562	-370	-2,48	1491	2865	-1374	9,99	19,20	-9,21	1004	6,73
8	MIONICA	17031	16513	16772	-518	-2,81	1745	2961	-1216	9,46	16,05	-6,59	698	3,78
9	ODZACI	36137	35582	35860	-555	-1,41	3737	5972	-2235	9,47	15,14	-5,67	1680	4,26
10	BACKI PETROVAC	15268	14681	14975	-587	-3,56	1620	2645	-1025	9,83	16,06	-6,22	438	2,66
11	NOVI KNEZEVAC	13575	12975	13275	-600	-4,11	1461	2707	-1246	10,01	18,54	-8,53	646	4,42
12	SVILAJNAC	26119	25511	25815	-608	-2,14	3941	5238	-1297	13,88	18,45	-4,57	689	2,43
13	MALI IDJOS	14118	13494	13806	-624	-4,11	1630	2479	-849	10,73	16,32	-5,59	225	1,48
14	SENTA	26285	25568	25927	-717	-2,51	3183	4957	-1774	11,16	17,38	-6,22	1057	3,71
15	CICEVAC	11508	10755	11132	-753	-6,15	1179	2010	-831	9,63	16,42	-6,79	78	0,64
16	LJIG	15646	14629	15138	-1017	-6,11	1482	2815	-1333	8,90	16,91	-8,01	316	1,90
17	UB	33165	32104	32635	-1061	-2,96	3699	4843	-1144	10,30	13,49	-3,19	83	0,23
18	TOPOLA	26379	25292	25836	-1087	-3,82	2696	4136	-1440	9,49	14,55	-5,07	353	1,24
19	BECEJ	42080	40987	41534	-1093	-2,39	5049	7792	-2743	11,05	17,06	-6,00	1650	3,61
20	COKA	15107	13832	14470	-1275	-8,01	1529	2939	-1410	9,61	18,47	-8,86	135	0,85
21	SECANJ	17809	16377	17093	-1432	-7,62	1887	3389	-1502	10,04	18,02	-7,99	70	0,37
22	VLADIMIRCI	21806	20373	21090	-1433	-6,18	2233	4001	-1768	9,63	17,25	-7,62	335	1,44
23	NOVI BECEJ	28375	26924	27650	-1451	-4,77	3143	5171	-2028	10,33	17,00	-6,67	577	1,90
24	ZITISTE	21873	20399	21136	-1474	-6,34	2341	4548	-2207	10,07	19,56	-9,49	733	3,15
25	GORNJI MILANOVAC	49340	47641	48491	-1699	-3,19	4885	7022	-2137	9,16	13,16	-4,01	438	0,82
26	KRUSEVAC	133069	131368	132219	-1701	-1,17	15611	17641	-2030	10,73	12,13	-1,40	329	0,23
27	SMEDEREVSKA PALANKA	57740	56011	56876	-1729	-2,76	6699	8616	-1917	10,71	13,77	-3,06	188	0,30
28	KOVACICA	29687	27890	28789	-1797	-5,67	3214	5053	-1839	10,15	15,96	-5,81	42	0,13
29	KNIC	17948	16148	17048	-1800	-9,60	1473	3514	-2041	7,85	18,74	-10,88	241	1,29
30	ALIBUNAR	24781	22954	23868	-1827	-6,96	2721	4627	-1906	10,36	17,62	-7,26	79	0,30
31	ZRENJANIN	133964	132051	133008	-1913	-1,31	14646	22020	-7374	10,01	15,05	-5,04	5461	3,73
32	KIKINDA	69049	67002	68026	-2047	-2,74	7742	10675	-2933	10,35	14,27	-3,92	886	1,18
33	BEOGRAD-SAVSKI VENAC	45835	42505	44170	-3330	-6,85	4648	8278	-3630	9,57	17,04	-7,47	300	0,62
34	ALEKSINAC	61968	57749	59859	-4219	-6,41	6438	11666	-5228	9,78	17,72	-7,94	1009	1,53
35	ZAJECAR	70862	65969	68416	-4893	-6,50	7014	12210	-5196	9,32	16,22	-6,90	303	0,40

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Πίνακας 5.1.στ: Δ(-), ΦΙ(-), ΦΜ(-)														
Α/Α	Όνομα opstina	πληθυσμός 1991	πληθυσμός 2002	Μέσος πληθυσμός	Δημογραφικό Ισοζύγιο	Δημογραφικό Ισοζύγιο (‰)	Γεννήσεις	Θάνατοι	Φυσικό Ισοζύγιο	Αδρός δείκτης γεννητικότητας (‰)	Αδρός δείκτης θνησιμότητας (‰)	Φυσικό Ισοζύγιο (‰)	Φαινόμενη μεταναστευση	Φαινόμενη μετανάστευση (‰)
1	DOLJEVAC	20211	19561	19886	-650	-2,97	2409	2928	-519	11,01	13,39	-2,37	-131	-0,60
2	VLASOTINCE	33985	33312	33649	-673	-1,82	3988	4562	-574	10,77	12,33	-1,55	-99	-0,27
3	GOLUBAC	10614	9913	10264	-701	-6,21	1395	1786	-391	12,36	15,82	-3,46	-310	-2,75
4	TRGOVISTE	7114	6372	6743	-742	-10,00	846	942	-96	11,41	12,70	-1,29	-646	-8,71
5	KOCELJEVA	16532	15636	16084	-896	-5,06	1840	2549	-709	10,40	14,41	-4,01	-187	-1,06
6	IVANJICA	36349	35445	35897	-904	-2,29	3968	4065	-97	10,05	10,29	-0,25	-807	-2,04
7	ZITORADJA	19132	18207	18670	-925	-4,50	2250	2930	-680	10,96	14,27	-3,31	-245	-1,19
8	LJUBOVIJA	18197	17052	17625	-1145	-5,91	2046	2224	-178	10,55	11,47	-0,92	-967	-4,99
9	BELA CRKVA	21518	20367	20943	-1151	-5,00	2691	3552	-861	11,68	15,42	-3,74	-290	-1,26
10	BOJNIK	14309	13118	13714	-1191	-7,90	1770	2590	-820	11,73	17,17	-5,44	-371	-2,46
11	CUPRIJA	34771	33567	34169	-1204	-3,20	4659	5635	-976	12,40	14,99	-2,60	-228	-0,61
12	KOSJERIC	15213	14001	14607	-1212	-7,54	1344	2436	-1092	8,36	15,16	-6,80	-120	-0,75
13	CRNA TRAVA	3775	2563	3169	-1212	-34,77	190	853	-663	5,45	24,47	-19,02	-549	-15,75
14	RASKA	28220	26981	27601	-1239	-4,08	3116	3394	-278	10,26	11,18	-0,92	-961	-3,17
15	VLADICIN HAN	24985	23703	24344	-1282	-4,79	2635	3145	-510	9,84	11,74	-1,90	-772	-2,88
16	RACA	14289	12959	13624	-1330	-8,87	1321	2384	-1063	8,81	15,91	-7,09	-267	-1,78
17	MEROSINA	16156	14812	15484	-1344	-7,89	1752	2609	-857	10,29	15,32	-5,03	-487	-2,86
18	KRUPANJ	21563	20192	20878	-1371	-5,97	2425	2504	-79	10,56	10,90	-0,34	-1292	-5,63
19	OSECINA	16535	15135	15835	-1400	-8,04	1572	2501	-929	9,02	14,36	-5,33	-471	-2,70
20	BLACE	15179	13759	14469	-1420	-8,92	1404	2776	-1372	8,82	17,44	-8,62	-48	-0,30
21	NOVA CRNJA	14230	12705	13468	-1525	-10,29	1577	2888	-1311	10,65	19,49	-8,85	-214	-1,44
22	VARVARIN	21681	20122	20902	-1559	-6,78	2415	3929	-1514	10,50	17,09	-6,58	-45	-0,20
23	DIMITROVGRAD	13320	11748	12534	-1572	-11,40	1115	2524	-1409	8,09	18,31	-10,22	-163	-1,18
24	MALO CRNICE	15477	13853	14665	-1624	-10,07	1851	2638	-787	11,47	16,35	-4,88	-837	-5,19
25	ZAGUBICA	16473	14823	15648	-1650	-9,59	1749	2570	-821	10,16	14,93	-4,77	-829	-4,82
26	KURSUMLIJA	23265	21608	22437	-1657	-6,71	2817	3900	-1083	11,41	15,80	-4,39	-574	-2,33
27	BOSILEGRAD	11593	9931	10762	-1662	-14,04	1088	2022	-934	9,19	17,08	-7,89	-728	-6,15
28	PARACIN	59985	58301	59143	-1684	-2,59	7493	9175	-1682	11,52	14,10	-2,59	-2	0,00
29	RAZANJ	13127	11369	12248	-1758	-13,05	1031	2713	-1682	7,65	20,14	-12,48	-76	-0,56
30	LEBANE	26682	24918	25800	-1764	-6,22	3363	3667	-304	11,85	12,92	-1,07	-1460	-5,14
31	NOVA VAROS	21746	19982	20864	-1764	-7,69	2167	2421	-254	9,44	10,55	-1,11	-1510	-6,58
32	VELIKO GRADISTE	22431	20659	21545	-1772	-7,48	2900	3494	-594	12,24	14,74	-2,51	-1178	-4,97
33	BRUS	20654	18764	19709	-1890	-8,72	2166	2812	-646	9,99	12,97	-2,98	-1244	-5,74

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Πίνακας 5.1.στ: Δ(-), ΦΙ(-), ΦΜ(-)														
Α/Α	Όνομα opstina	πληθυσμός 1991	πληθυσμός 2002	Μέσος πληθυσμός	Δημογραφικό Ισοζύγιο	Δημογραφικό Ισοζύγιο (‰)	Γεννήσεις	Θάνατοι	Φυσικό Ισοζύγιο	Αδρός δείκτης γεννητικότητας (‰)	Αδρός δείκτης θνησιμότητας (‰)	Φυσικό Ισοζύγιο (‰)	Φαινόμενη μεταναστευση	Φαινόμενη μεταναστευση (‰)
34	BEOGRAD-MLADENOVAC	54393	52490	53442	-1903	-3,24	6357	7686	-1329	10,81	13,07	-2,26	-574	-0,98
35	ZABARI	14975	13034	14005	-1941	-12,60	1795	2265	-470	11,65	14,70	-3,05	-1471	-9,55
36	BELA PALANKA	16343	14381	15362	-1962	-11,61	1344	3196	-1852	7,95	18,91	-10,96	-110	-0,65
37	DESPOTOVAC	27649	25611	26630	-2038	-6,96	3810	4681	-871	13,01	15,98	-2,97	-1167	-3,98
38	ADA	21083	18994	20039	-2089	-9,48	2229	3783	-1554	10,11	17,16	-7,05	-535	-2,43
39	GADZIN HAN	12632	10464	11548	-2168	-17,07	736	2827	-2091	5,79	22,25	-16,46	-77	-0,61
40	JAGODINA (SVETOZAREVO)	73110	70894	72002	-2216	-2,80	9183	10527	-1344	11,59	13,29	-1,70	-872	-1,10
41	KLADOVO	25835	23613	24724	-2222	-8,17	3445	4005	-560	12,67	14,73	-2,06	-1662	-6,11
42	SURDULICA	24422	22190	23306	-2232	-8,71	3067	3502	-435	11,96	13,66	-1,70	-1797	-7,01
43	ALEKSANDROVAC	31674	29389	30532	-2285	-6,80	3478	4146	-668	10,36	12,34	-1,99	-1617	-4,81
44	LUCANI	26911	24614	25763	-2297	-8,11	2509	3981	-1472	8,85	14,05	-5,19	-825	-2,91
45	REKOVAC	15909	13551	14730	-2358	-14,55	1295	3077	-1782	7,99	18,99	-11,00	-576	-3,55
46	KUCEVO	21168	18808	19988	-2360	-10,73	3116	3775	-659	14,17	17,17	-3,00	-1701	-7,74
47	VELIKA PLANA	46880	44470	45675	-2410	-4,80	5630	7152	-1522	11,21	14,23	-3,03	-888	-1,77
48	PETROVAC	36926	34511	35719	-2415	-6,15	4512	6322	-1810	11,48	16,09	-4,61	-605	-1,54
49	LESKOVAC	158677	156252	157465	-2425	-1,40	19815	21006	-1191	11,44	12,13	-0,69	-1234	-0,71
50	BOLJEVAC	18282	15849	17066	-2433	-12,96	1731	3418	-1687	9,22	18,21	-8,99	-746	-3,97
51	SOKOBANJA	21019	18571	19795	-2448	-11,24	1815	4073	-2258	8,34	18,71	-10,37	-190	-0,87
52	PROKUPLJE	50950	48501	49726	-2449	-4,48	6726	8654	-1928	12,30	15,82	-3,52	-521	-0,95
53	KANJIZA	30090	27510	28800	-2580	-8,14	3160	5318	-2158	9,97	16,79	-6,81	-422	-1,33
54	BEOGRAD-ZVEZDARA	135334	132621	133978	-2713	-1,84	14971	16891	-1920	10,16	11,46	-1,30	-793	-0,54
55	MAJDANPEK	26868	23703	25286	-3165	-11,38	3069	3092	-23	11,03	11,12	-0,08	-3142	-11,30
56	SVRLJIG	20450	17284	18867	-3166	-15,26	1351	3948	-2597	6,51	19,02	-12,51	-569	-2,74
57	PIROT	67048	63791	65420	-3257	-4,53	6855	9742	-2887	9,53	13,54	-4,01	-370	-0,51
58	BABUSNICA	19145	15734	17440	-3411	-17,78	1215	3665	-2450	6,33	19,11	-12,77	-961	-5,01
59	BOR	59330	55817	57574	-3513	-5,55	7100	7492	-392	11,21	11,83	-0,62	-3121	-4,93
60	TRSTENIK	52561	49043	50802	-3518	-6,30	5140	7389	-2249	9,20	13,22	-4,02	-1269	-2,27
61	BEOGRAD-VOZDOVAC	155922	151768	153845	-4154	-2,45	16262	20152	-3890	9,61	11,91	-2,30	-264	-0,16
62	NEGOTIN	48906	43418	46162	-5488	-10,81	5835	9094	-3259	11,49	17,91	-6,42	-2229	-4,39
63	KNJAZEVAC	43497	37172	40335	-6325	-14,26	3136	8814	-5678	7,07	19,87	-12,80	-647	-1,46
64	BEOGRAD-VRACAR	67199	58386	62793	-8813	-12,76	6038	12090	-6052	8,74	17,50	-8,76	-2761	-4,00
65	BEOGRAD-STARI GRAD	68297	55543	61920	-12754	-18,73	6010	11940	-5930	8,82	17,53	-8,71	-6824	-10,02

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Πίνακας 5.1.ζ: -1<ΔΙ (‰) <1														
A/A	Όνομα opstina	πληθυσμός 1991	πληθυσμός 2002	Μέσος πληθυσμός	Δημογραφικό Ισοζύγιο	Δημογραφικό Ισοζύγιο (‰)	Γεννήσεις	Θάνατοι	Φυσικό Ισοζύγιο	Αδρός δείκτης γεννητικότητας (‰)	Αδρός δείκτης θνησιμότητας (‰)	Φυσικό Ισοζύγιο (‰)	Φαινόμενη μεταναστευση	Φαινόμενη μετανάστευση (‰)
1	KRAGUJEVAC	176354	175802	176078	-552	-0,28	20414	20364	50	10,54	10,51	0,03	-602	-0,31
2	BEOGRAD-NOVI BEOGRAD	218105	217773	217939	-332	-0,14	21465	22647	-1182	8,95	9,45	-0,49	850	0,35
3	BOGATIC	33294	32990	33142	-304	-0,83	3702	5450	-1748	10,15	14,95	-4,79	1444	3,96
4	SMEDEREVO	110094	109809	109952	-285	-0,24	15090	14160	930	12,48	11,71	0,77	-1215	-1,00
5	KULA	48512	48353	48433	-159	-0,30	5417	7322	-1905	10,17	13,74	-3,58	1746	3,28
6	BAJINA BASTA	29162	29151	29157	-11	-0,03	3175	3933	-758	9,90	12,26	-2,36	747	2,33
7	KOVIN	36775	36802	36789	27	0,07	4479	5998	-1519	11,07	14,82	-3,75	1546	3,82
8	VRBAS	45766	45852	45809	86	0,17	5786	6229	-443	11,48	12,36	-0,88	529	1,05
9	VRSAC	54256	54369	54313	113	0,19	6777	9458	-2681	11,34	15,83	-4,49	2794	4,68
10	VALJEVO	96361	96761	96561	400	0,38	10573	12857	-2284	9,95	12,10	-2,15	2684	2,53
11	SUBOTICA	147604	148401	148003	797	0,49	16169	25275	-9106	9,93	15,52	-5,59	9903	6,08

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Πίνακας 6.1: Πληθυσμοί και ποσοστά μειονοτήτων στο σύνολο του πληθυσμού το 1991										
A/A	Όνομα opstina	Πληθυσμός 1991	Πληθυσμός Σέρβων και Μαυροβουνίων 1991	Ποσοστό Σέρβων και Μαυροβουνίων στο συνολικό πληθυσμό	Πληθυσμός Γιουγκοσλάβων	Ποσοστό Γιουγκοσλάβων στο σύνολο του πληθυσμού	Πληθυσμός Αλβανών, Κροατών, Μουσουλμάνων και Σλοβένων	Ποσοστό Αλβανών, Κροατών, Μουσουλμάνων και Σλοβένων στο σύνολο του πληθυσμού	Πληθυσμός Λοιπών	Ποσοστό Λοιπών στο σύνολο του πληθυσμού
1	ALEKSANDROVAC	33215	32767	98,65	225	0,68	26	0,08	197	0,59
2	ALEKSINAC	63844	60438	94,67	943	1,48	299	0,47	2164	3,39
3	ARANDJELOVAC	47618	46081	96,77	643	1,35	126	0,26	768	1,61
4	ARILJE	20335	20007	98,39	175	0,86	27	0,13	126	0,62
5	BABUSNICA	19333	17414	90,07	726	3,76	12	0,06	1181	6,11
6	BAJINA BASTA	29747	29364	98,71	175	0,59	85	0,29	123	0,41
7	BATOCINA(withoutLAPOVO	13459	13187	97,98	111	0,82	17	0,13	144	1,07
8	LAPOVO	9480	9207	97,12	98	1,03	16	0,17	159	1,68
9	BELA PALANKA	16447	15328	93,20	96	0,58	37	0,22	986	6,00
10	BEOGRAD-BARAJEVO	21647	20847	96,30	298	1,38	166	0,77	336	1,55
11	BEOGRAD-VOZDOVAC	161376	144695	89,66	7737	4,79	3128	1,94	5816	3,60
12	BEOGRAD-VRACAR	69680	60330	86,58	5247	7,53	1709	2,45	2394	3,44
13	BEOGRAD-GROCKA	69448	65770	94,70	1370	1,97	589	0,85	1719	2,48
14	BEOGRAD-ZVEZDARA	140483	124395	88,55	7124	5,07	3075	2,19	5889	4,19
15	BEOGRAD-ZEMUN	181692	150111	82,62	12328	6,79	7357	4,05	11896	6,55
16	BEOGRAD-LAZAREVAC	58882	57167	97,09	615	1,04	249	0,42	851	1,45
17	BEOGRAD-MLADENOVAC	56389	54562	96,76	738	1,31	248	0,44	841	1,49
18	BEOGRAD-NOVI BEOGRAI	224424	187550	83,57	19510	8,69	7680	3,42	9684	4,32
19	BEOGRAD-OBRENOVAC	70234	66905	95,26	1183	1,68	423	0,60	1723	2,45
20	BEOGRAD-PALILULA	156587	135465	86,51	8413	5,37	4417	2,82	8292	5,30
21	BEOGRAD-RAKOVICA	97752	87705	89,72	4985	5,10	2233	2,28	2829	2,89
22	BEOGRAD-SAVSKI VENAC	47682	40186	84,28	4423	9,28	1377	2,89	1696	3,56
23	BEOGRAD-SOPOT	20527	20051	97,68	216	1,05	65	0,32	195	0,95
24	BEOGRAD-STARI GRAD	70791	60006	84,77	5916	8,36	1937	2,74	2932	4,14
25	BEOGRAD-CUKARICA	154632	138876	89,81	7373	4,77	2683	1,74	5700	3,69
26	BLACE	15709	15512	98,75	53	0,34	12	0,08	132	0,84
27	BOGATIC	34438	33540	97,39	242	0,70	109	0,32	547	1,59
28	BOJNIK	14498	13462	92,85	39	0,27	10	0,07	987	6,81

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Πίνακας 6.1: Πληθυσμοί και ποσοστά μειονοτήτων στο σύνολο του πληθυσμού το 1991										
A/A	Όνομα opstina	Πληθυσμός 1991	Πληθυσμός Σέρβων και Μαυροβουνίων 1991	Ποσοστό Σέρβων και Μαυροβουνίων στο συνολικό πληθυσμό	Πληθυσμός Γιουγκοσλάβων	Ποσοστό Γιουγκοσλάβων στο σύνολο του πληθυσμού	Πληθυσμός Αλβανών, Κροατών, Μουσουλμάνων και Σλοβένων	Ποσοστό Αλβανών, Κροατών, Μουσουλμάνων και Σλοβένων στο σύνολο του πληθυσμού	Πληθυσμός Λοιπών	Ποσοστό Λοιπών στο σύνολο του πληθυσμού
29	BOLJEVAC	19384	16307	84,13	219	1,13	168	0,87	2690	13,88
30	BOR	59900	49988	83,45	1834	3,06	887	1,48	7191	12,01
31	BOSILEGRAD	11644	1171	10,06	1649	14,16	13	0,11	8811	75,67
32	BRUS	21331	21022	98,55	140	0,66	14	0,07	155	0,73
33	BUJANOVAC P	49238	14704	29,86	75	0,15	29733	60,39	4726	9,60
34	VALJEVO	98226	94745	96,46	1583	1,61	300	0,31	1598	1,63
35	VARVARIN	23821	23420	98,32	108	0,45	29	0,12	264	1,11
36	VELIKA PLANA	51150	49632	97,03	686	1,34	134	0,26	698	1,36
37	VELIKO GRADISTE	27174	26497	97,51	258	0,95	70	0,26	349	1,28
38	VLADIMIRCI	23335	23021	98,65	116	0,50	24	0,10	174	0,75
39	VLADICIN HAN	25255	23487	93,00	217	0,86	10	0,04	1541	6,10
40	VLASOTINCE	34302	33862	98,72	152	0,44	27	0,08	261	0,76
41	VRANJE	86518	78657	90,91	1111	1,28	179	0,21	6571	7,59
42	VRNJACKA BANJA	25875	24793	95,82	420	1,62	55	0,21	607	2,35
43	GADZIN HAN	12990	12667	97,51	33	0,25	4	0,03	286	2,20
44	GOLUBAC	12513	11678	93,33	134	1,07	25	0,20	676	5,40
45	GORNJI MILANOVAC	50087	49029	97,89	516	1,03	119	0,24	423	0,84
46	DESPOTOVAC	33869	32027	94,56	489	1,44	233	0,69	1120	3,31
47	DIMITROVGRAD	13488	3059	22,68	3028	22,45	38	0,28	7363	54,59
48	DOLJEVAC	20662	19673	95,21	88	0,43	11	0,05	890	4,31
49	ZABARI	19347	18952	97,96	122	0,63	41	0,21	232	1,20
50	ZAGUBICA	17777	16425	92,39	123	0,69	21	0,12	1208	6,80
51	ZITORADJA	19545	18376	94,02	125	0,64	18	0,09	1026	5,25
52	ZAJECAR	72763	67563	92,85	1436	1,97	395	0,54	3369	4,63
53	IVANJICA	36686	36245	98,80	245	0,67	28	0,08	168	0,46
54	KLADOVO	31881	29114	91,32	495	1,55	109	0,34	2163	6,78
55	KNIC	18724	18422	98,39	109	0,58	13	0,07	180	0,96
56	KNJAZEVAC	44036	42158	95,74	556	1,26	150	0,34	1172	2,66

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Πίνακας 6.1: Πληθυσμοί και ποσοστά μειονοτήτων στο σύνολο του πληθυσμού το 1991										
Α/Α	Όνομα opstina	Πληθυσμός 1991	Πληθυσμός Σέρβων και Μαυροβουνίων 1991	Ποσοστό Σέρβων και Μαυροβουνίων στο συνολικό πληθυσμό	Πληθυσμός Γιουγκοσλάβων	Ποσοστό Γιουγκοσλάβων στο σύνολο του πληθυσμού	Πληθυσμός Αλβανών, Κροατών, Μουσουλμάνων και Σλοβένων	Ποσοστό Αλβανών, Κροατών, Μουσουλμάνων και Σλοβένων στο σύνολο του πληθυσμού	Πληθυσμός Λοιπών	Ποσοστό Λοιπών στο σύνολο του πληθυσμού
57	KOSJERIC	15478	15299	98,84	85	0,55	23	0,15	71	0,46
58	KOCELJEVA	17064	16477	96,56	71	0,42	26	0,15	490	2,87
59	KRAGUJEVAC	180084	172765	95,94	2635	1,46	969	0,54	3715	2,06
60	KRALJEVO	125772	121794	96,84	1274	1,01	565	0,45	2139	1,70
61	KRUPANJ	21879	21233	97,05	155	0,71	327	1,49	164	0,75
62	KRUSEVAC	138111	132317	95,80	1651	1,20	352	0,25	3791	2,74
63	KURSUMLIJA	23590	23094	97,90	153	0,65	28	0,12	315	1,34
64	KUCEVO	25649	24135	94,10	292	1,14	56	0,22	1166	4,55
65	LAJKOVAC	17716	17099	96,52	140	0,79	32	0,18	445	2,51
66	LEBANE	27068	25706	94,97	158	0,58	29	0,11	1175	4,34
67	LESKOVAC	161986	152332	94,04	1505	0,93	323	0,20	7826	4,83
68	LOZNICA	86875	83268	95,85	1052	1,21	1067	1,23	1488	1,71
69	LUCANI	27167	26615	97,97	308	1,13	25	0,09	219	0,81
70	LJIG	15912	15668	98,47	101	0,63	17	0,11	126	0,79
71	LJUBOVIJA	18391	18146	98,67	134	0,73	19	0,10	92	0,50
72	MAJDANPEK	27378	25510	93,18	671	2,45	200	0,73	997	3,64
73	MALI ZVORNIK	14029	12167	86,73	335	2,39	1395	9,94	132	0,94
74	MALO CRNICE	19940	19127	95,92	119	0,60	32	0,16	662	3,32
75	MEDVEDJA	13368	9205	68,86	67	0,50	3857	28,85	239	1,79
76	MEROSINA	18041	17510	97,06	65	0,36	16	0,09	450	2,49
77	MIONICA	17368	16978	97,75	94	0,54	22	0,13	274	1,58
78	NEGOTIN	59559	57146	95,95	888	1,49	205	0,34	1320	2,22
79	NIS(withoutNISKABANJA)	231235	215239	93,08	5642	2,44	1300	0,56	9054	3,92
80	NISKA BANJA	14949	14501	97,00	143	0,96	32	0,21	273	1,83
81	NOVA VAROS	21812	19457	89,20	348	1,60	1890	8,66	117	0,54
82	NOVI PAZAR	85249	19296	22,63	700	0,82	64509	75,67	744	0,87
83	OSECINA	16745	16630	99,31	56	0,33	14	0,08	45	0,27
84	PARACIN	64119	61813	96,40	735	1,15	164	0,26	1407	2,19

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Πίνακας 6.1: Πληθυσμοί και ποσοστά μειονοτήτων στο σύνολο του πληθυσμού το 1991										
A/A	Όνομα opstina	Πληθυσμός 1991	Πληθυσμός Σέρβων και Μαυροβουνίων 1991	Ποσοστό Σέρβων και Μαυροβουνίων στο συνολικό πληθυσμό	Πληθυσμός Γιουγκοσλάβων	Ποσοστό Γιουγκοσλάβων στο σύνολο του πληθυσμού	Πληθυσμός Αλβανών, Κροατών, Μουσουλμάνων και Σλοβένων	Ποσοστό Αλβανών, Κροατών, Μουσουλμάνων και Σλοβένων στο σύνολο του πληθυσμού	Πληθυσμός Λοιπών	Ποσοστό Λοιπών στο σύνολο του πληθυσμού
85	PETROVAC	46414	41378	89,15	530	1,14	91	0,20	4415	9,51
86	PIROT	67658	63301	93,56	1461	2,16	214	0,32	2682	3,96
87	POZAREVAC	84678	78443	92,64	1922	2,27	536	0,63	3777	4,46
88	POZEGA	33578	32967	98,18	320	0,95	48	0,14	243	0,72
89	PRESEVO P	38943	3213	8,25	35	0,09	35111	90,16	584	1,50
90	PRIBOJ	35951	24179	67,26	534	1,49	11026	30,67	212	0,59
91	PRIJEPOLJE	46525	25487	54,78	423	0,91	20255	43,54	360	0,77
92	PROKUPLJE	52969	50096	94,58	365	0,69	152	0,29	2356	4,45
93	RAZANJ	13582	13286	97,82	37	0,27	15	0,11	244	1,80
94	RACA	15216	14902	97,94	82	0,54	44	0,29	188	1,24
95	RASKA	28747	27857	96,90	199	0,69	119	0,41	572	1,99
96	REKOVAC	17011	16804	98,78	114	0,67	13	0,08	80	0,47
97	SVETOZAREVO (Jagodina)	77226	73039	94,58	1489	1,93	217	0,28	2481	3,21
98	SVILAJNAC	33136	32034	96,67	344	1,04	81	0,24	677	2,04
99	SVRLJIG	20740	20365	98,19	129	0,62	22	0,11	224	1,08
100	SJENICA	33681	7623	22,63	216	0,64	25694	76,29	148	0,44
101	SMEDEREVO	115617	109213	94,46	2131	1,84	729	0,63	3544	3,07
102	SMEDEREVSKA PALANKA	59822	57913	96,81	721	1,21	217	0,36	971	1,62
103	SOKOBANJA	21948	21151	96,37	284	1,29	186	0,85	327	1,49
104	SURDULICA	24785	19340	78,03	719	2,90	49	0,20	4677	18,87
105	UZICE	82723	80633	97,47	1227	1,48	261	0,32	602	0,73
106	TOPOLA	27579	27038	98,04	223	0,81	37	0,13	281	1,02
107	TRGOVISTE	7146	7010	98,10	35	0,49	1	0,01	100	1,40
108	TRSTENIK	54873	53562	97,61	640	1,17	130	0,24	541	0,99
109	TUTIN	34631	1504	4,34	184	0,53	32748	94,56	195	0,56
110	CICEVAC	11757	11361	96,63	110	0,94	14	0,12	272	2,31
111	CUPRIJA	38747	36105	93,18	573	1,48	144	0,37	1925	4,97
112	UB	34593	33878	97,93	197	0,57	58	0,17	460	1,33

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Πίνακας 6.1: Πληθυσμοί και ποσοστά μειονοτήτων στο σύνολο του πληθυσμού το 1991										
Α/Α	Όνομα opstina	Πληθυσμός 1991	Πληθυσμός Σέρβων και Μαυροβουνίων 1991	Ποσοστό Σέρβων και Μαυροβουνίων στο συνολικό πληθυσμό	Πληθυσμός Γιουγκοσλάβων	Ποσοστό Γιουγκοσλάβων στο σύνολο του πληθυσμού	Πληθυσμός Αλβανών, Κροατών, Μουσουλμάνων και Σλοβένων	Ποσοστό Αλβανών, Κροατών, Μουσουλμάνων και Σλοβένων στο σύνολο του πληθυσμού	Πληθυσμός Λοιπών	Ποσοστό Λοιπών στο σύνολο του πληθυσμού
113	CRNA TRAVA	3789	3729	98,42	22	0,58	3	0,08	35	0,92
114	CAJETINA	15996	15882	99,29	44	0,28	21	0,13	49	0,31
115	CACAK	116808	113742	97,38	1594	1,36	281	0,24	1191	1,02
116	SABAC	123633	117594	95,12	2323	1,88	932	0,75	2784	2,25
117	ADA	21506	3322	15,45	988	4,59	123	0,57	17061	79,33
118	ALIBUNAR	26535	14282	53,82	843	3,18	187	0,70	11223	42,30
119	APATIN	32999	16793	50,89	4269	12,94	4464	13,53	7473	22,65
120	BAC	17249	6466	37,49	2090	12,12	2323	13,47	6370	36,93
121	BACKA PALANKA	58835	42839	72,81	4897	8,32	1451	2,47	9648	16,40
122	BACKA TOPOLA	40473	9546	23,59	2335	5,77	688	1,70	27904	68,94
123	BACKI PETROVAC	15662	3315	21,17	752	4,80	219	1,40	11376	72,63
124	BELA CRKVA	23707	17830	75,21	1361	5,74	201	0,85	4315	18,20
125	BEOCIN	14848	9049	60,94	2139	14,41	1065	7,17	2595	17,48
126	BECEJ	42685	14596	34,19	3010	7,05	617	1,45	24462	57,31
127	VRSAC	58228	38513	66,14	4048	6,95	747	1,28	14920	25,62
128	ZABALJ	25823	21449	83,06	1161	4,50	259	1,00	2954	11,44
129	ZITISTE	22811	12492	54,76	1354	5,94	144	0,63	8821	38,67
130	ZRENJANIN	136778	94835	69,33	11221	8,20	1551	1,13	29171	21,33
131	INDJIJA	44185	32109	72,67	3992	9,03	4785	10,83	3299	7,47
132	IRIG	11696	8682	74,23	1234	10,55	570	4,87	1210	10,35
133	KANJIZA	30668	1973	6,43	745	2,43	162	0,53	27788	90,61
134	KIKINDA	69743	50952	73,06	5669	8,13	518	0,74	12604	18,07
135	KOVACICA	30469	9378	30,78	1157	3,80	160	0,53	19774	64,90
136	KOVIN	38263	28471	74,41	1714	4,48	383	1,00	7695	20,11
137	KULA	49311	31518	63,92	2977	6,04	1175	2,38	13641	27,66
138	MALI IDJOS	14394	4944	34,35	482	3,35	154	1,07	8814	61,23
139	NOVA CRNJA	14538	9907	68,15	455	3,13	79	0,54	4097	28,18
140	NOVI BECEJ	28788	19074	66,26	1868	6,49	162	0,56	7684	26,69

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Πίνακας 6.1: Πληθυσμοί και ποσοστά μειονοτήτων στο σύνολο του πληθυσμού το 1991											
A/A	Όνομα opstina	Πληθυσμός 1991	Πληθυσμός Σέρβων και Μαυροβουνίων 1991	Ποσοστό Σέρβων και Μαυροβουνίων στο συνολικό πληθυσμό	Πληθυσμός Γιουγκοσλάβων	Ποσοστό Γιουγκοσλάβων στο σύνολο του πληθυσμού	Πληθυσμός Αλβανών, Κροατών, Μουσουλμάνων και Σλοβένων	Ποσοστό Αλβανών, Κροατών, Μουσουλμάνων και Σλοβένων στο σύνολο του πληθυσμού	Πληθυσμός Λοιπών	Ποσοστό Λοιπών στο σύνολο του πληθυσμού
141	NOVI KNEZEVAC	13816	7518	54,42	845	6,12	120	0,87	5333	38,60
142	NOVI SAD	265464	179646	67,67	32803	12,36	11655	4,39	41360	15,58
143	OPOVO	11384	9600	84,33	616	5,41	516	4,53	652	5,73
144	ODZACI	37501	30226	80,60	1955	5,21	526	1,40	4794	12,78
145	PANCEVO	125261	88062	70,30	10101	8,06	2717	2,17	24381	19,46
146	PECINCI	20077	18253	90,91	554	2,76	212	1,06	1058	5,27
147	PLANDISTE	14581	7379	50,61	882	6,05	209	1,43	6111	41,91
148	RUMA	55087	43398	78,78	4483	8,14	3983	7,23	3223	5,85
149	SENTA	28779	2742	9,53	1591	5,53	237	0,82	24209	84,12
150	SECANJ	18438	12299	66,70	1159	6,29	222	1,20	4758	25,81
151	SOMBOR	96105	49909	51,93	15330	15,95	9093	9,46	21773	22,66
152	SRBOBRAN	17365	10901	62,78	1108	6,38	176	1,01	5180	29,83
153	SREMSKA MITROVICA	85328	70084	82,13	6377	7,47	4133	4,84	4734	5,55
154	SREMSKI KARLOVCI	7534	4560	60,53	1148	15,24	1397	18,54	429	5,69
155	STARA PAZOVA	57291	41238	71,98	3321	5,80	3324	5,80	9408	16,42
156	SUBOTICA	150534	24090	16,00	22746	15,11	17325	11,51	86373	57,38
157	TEMERIN	24939	13215	52,99	1390	5,57	230	0,92	10104	40,51
158	TITEL	16218	13396	82,60	1079	6,65	236	1,46	1507	9,29
159	VRBAS	46405	32877	70,85	2290	4,93	1165	2,51	10073	21,71
160	COKA	15271	5058	33,12	816	5,34	125	0,82	9272	60,72
161	SID	36317	21775	59,96	2940	8,10	6157	16,95	5445	14,99

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Πίνακας 6.2: Πληθυσμοί και ποσοστά μειονοτήτων στο σύνολο του πληθυσμού το 2002						
A/A	Όνομα opstina	Πληθυσμός 2002	Πληθυσμός Σέρβων και Μαυροβουνίων	Ποσοστό Σέρβων και Μαυροβουνίων στο σύνολο του πληθυσμού	Πληθυσμός Λοιπών	Ποσοστό Λοιπών στο σύνολο του πληθυσμού
Κεντρική Σερβία						
1	ALEKSANDROVAC	29389	29072	98,92	317	1,08
2	ALEKSINAC	57749	54975	95,20	2774	4,80
3	ARANDJELOVAC	48129	47013	97,68	1116	2,32
4	ARILJE	19784	19547	98,80	237	1,20
5	BABUSNICA	15734	14143	89,89	1591	10,11
6	BAJINA BASTA	29151	28776	98,71	375	1,29
7	BATOCINA	12220	12076	98,82	144	1,18
8	LAPOVO	8228	8126	98,76	102	1,24
9	BELA PALANKA	14381	12985	90,29	1396	9,71
10	BEOGRAD-BARAJEVO	24641	23484	95,30	1157	4,70
11	BEOGRAD-VOZDOVAC	151768	140407	92,51	11361	7,49
12	BEOGRAD-VRACAR	58386	52120	89,27	6266	10,73
13	BEOGRAD-GROCKA	75466	72067	95,50	3399	4,50
14	BEOGRAD-ZVEZDARA	132621	121285	91,45	11336	8,55
15	BEOGRAD-ZEMUN	191645	168211	87,77	23434	12,23
16	BEOGRAD-LAZAREVAC	58511	56848	97,16	1663	2,84
17	BEOGRAD-MLADENOVAC	52490	50753	96,69	1737	3,31
18	BEOGRAD-NOVI BEOGRAI	217773	192486	88,39	25287	11,61
19	BEOGRAD-OBRENOVAC	70975	67996	95,80	2979	4,20
20	BEOGRAD-PALILULA	155902	137444	88,16	18458	11,84
21	BEOGRAD-RAKOVICA	99000	92091	93,02	6909	6,98
22	BEOGRAD-SAVSKI VENAC	42505	37806	88,94	4699	11,06
23	BEOGRAD-SOPOT	20390	19954	97,86	436	2,14
24	BEOGRAD-STARI GRAD	55543	49058	88,32	6485	11,68
25	BEOGRAD-CUKARICA	168508	156367	92,80	12141	7,20
26	BLACE	13759	13496	98,09	263	1,91
27	BOGATIC	32990	32045	97,14	945	2,86
28	BOJNIK	13118	11702	89,21	1416	10,79
29	BOLJEVAC	15849	10527	66,42	5322	33,58
30	BOR	55817	40204	72,03	15613	27,97
31	BOSILEGRAD	9931	1311	13,20	8620	86,80
32	BRUS	18764	18485	98,51	279	1,49
33	BUJANOVAC	43302	14789	34,15	28513	65,85
34	VALJEVO	96761	93308	96,43	3453	3,57
35	VARVARIN	20122	19886	98,83	236	1,17
36	VELIKA PLANA	44470	43673	98,21	797	1,79
37	VELIKO GRADISTE	20659	19584	94,80	1075	5,20
38	VLADIMIRCI	20373	19991	98,12	382	1,88
39	VLADICIN HAN	23703	22234	93,80	1469	6,20
40	VLASOTINCE	33312	32868	98,67	444	1,33
41	VRANJE	87288	81276	93,11	6012	6,89
42	VRNJACKA BANJA	26492	25466	96,13	1026	3,87
43	GADZIN HAN	10464	10182	97,31	282	2,69
44	GOLUBAC	9913	8644	87,20	1269	12,80
45	GORNJI MILANOVAC	47641	46755	98,14	886	1,86
46	DESPOTOVAC	25611	24601	96,06	1010	3,94
47	DIMITROVGRAD	11748	3020	25,71	8728	74,29
48	DOLJEVAC	19561	18349	93,80	1212	6,20

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Πίνακας 6.2: Πληθυσμοί και ποσοστά μειονοτήτων στο σύνολο του πληθυσμού το 2002						
A/A	Όνομα opstina	Πληθυσμός 2002	Πληθυσμός Σέρβων και Μαυροβουνίων	Ποσοστό Σέρβων και Μαυροβουνίων στο σύνολο του πληθυσμού	Πληθυσμός Λοιπών	Ποσοστό Λοιπών στο σύνολο του πληθυσμού
49	ZABARI	13034	12334	94,63	700	5,37
50	ZAGUBICA	14823	10996	74,18	3827	25,82
51	ZITORADJA	18207	16905	92,85	1302	7,15
52	ZAJECAR	65969	60028	90,99	5941	9,01
53	IVANJICA	35445	35089	99,00	356	1,00
54	KLADOVO	23613	21702	91,91	1911	8,09
55	NISKA BANJA	15359	14732	95,92	627	4,08
56	KNIC	16148	16046	99,37	102	0,63
57	KNJAZEVAC	37172	36022	96,91	1150	3,09
58	KOSJERIC	14001	13861	99,00	140	1,00
59	KOCELJEVA	15636	14603	93,39	1033	6,61
60	KRAGUJEVAC	175802	170147	96,78	5655	3,22
61	KRALJEVO	121707	118813	97,62	2894	2,38
62	KRUPANJ	20192	19529	96,72	663	3,28
63	KRUSEVAC	131368	127649	97,17	3719	2,83
64	KURSUMLIJA	21608	20837	96,43	771	3,57
65	KUCEVO	18808	12611	67,05	6197	32,95
66	LAJKOVAC	17062	16450	96,41	612	3,59
67	LEBANE	24918	23485	94,25	1433	5,75
68	LESKOVAC	156252	147698	94,53	8554	5,47
69	LOZNICA	86413	83847	97,03	2566	2,97
70	LUCANI	24614	24265	98,58	349	1,42
71	LJIG	14629	14484	99,01	145	0,99
72	LJUBOVIJA	17052	16719	98,05	333	1,95
73	MAJDANPEK	23703	19508	82,30	4195	17,70
74	MALI ZVORNIK	14076	13165	93,53	911	6,47
75	MALO CRNICE	13853	12711	91,76	1142	8,24
76	MEDVEDJA	10760	7535	70,03	3225	29,97
77	MEROSINA	14812	14067	94,97	745	5,03
78	MIONICA	16513	16011	96,96	502	3,04
79	NEGOTIN	43418	38354	88,34	5064	11,66
80	NIS	235159	221771	94,31	13388	5,69
81	NOVA VAROS	19982	18074	90,45	1908	9,55
82	NOVI PAZAR	85996	17708	20,59	68288	79,41
83	OSECINA	15135	14875	98,28	260	1,72
84	PARACIN	58301	56665	97,19	1636	2,81
85	PETROVAC	34511	29309	84,93	5202	15,07
86	PIROT	63791	59888	93,88	3903	6,12
87	POZAREVAC	74902	69041	92,18	5861	7,82
88	POZEGA	32293	31750	98,32	543	1,68
89	PRESEVO	34904	2986	8,55	31918	91,45
90	PRIBOJ	30377	22955	75,57	7422	24,43
91	PRIJEPOLJE	41188	23673	57,48	17515	42,52
92	PROKUPLJE	48501	45957	94,75	2544	5,25
93	RAZANJ	11369	11026	96,98	343	3,02
94	RACA	12959	12829	99,00	130	1,00
95	RASKA	26981	26539	98,36	442	1,64
96	REKOVAC	13551	13406	98,93	145	1,07
97	SVETOZAREVO	70894	69081	97,44	1813	2,56

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Πίνακας 6.2: Πληθυσμοί και ποσοστά μειονοτήτων στο σύνολο του πληθυσμού το 2002						
Α/Α	Όνομα opstina	Πληθυσμός 2002	Πληθυσμός Σέρβων και Μαυροβουνίων	Ποσοστό Σέρβων και Μαυροβουνίων στο σύνολο του πληθυσμού	Πληθυσμός Λοιπών	Ποσοστό Λοιπών στο σύνολο του πληθυσμού
98	SVILAJNAC	25511	24612	96,48	899	3,52
99	SVRLJIG	17284	16857	97,53	427	2,47
100	SJENICA	27970	6595	23,58	21375	76,42
101	SMEDEREVO	109809	104755	95,40	5054	4,60
102	SMEDEREVSKA PALANKA	56011	54354	97,04	1657	2,96
103	SOKOBANJA	18571	18146	97,71	425	2,29
104	SURDULICA	22190	18298	82,46	3892	17,54
105	UZICE	83022	81653	98,35	1369	1,65
106	TOPOLA	25292	24768	97,93	524	2,07
107	TRGOVISTE	6372	6277	98,51	95	1,49
108	TRSTENIK	49043	48213	98,31	830	1,69
109	TUTIN	30054	1319	4,39	28735	95,61
110	CICEVAC	10755	10443	97,10	312	2,90
111	CUPRIJA	33567	30632	91,26	2935	8,74
112	UB	32104	31424	97,88	680	2,12
113	CRNA TRAVA	2563	2529	98,67	34	1,33
114	CAJETINA	15628	15521	99,32	107	0,68
115	CACAK	117072	114771	98,03	2301	1,97
116	SABAC	122893	118178	96,16	4715	3,84
Βοϊβοδίνα						
117	ADA	18994	3353	17,65	15641	82,35
118	ALIBUNAR	22954	13758	59,94	9196	40,06
119	APATIN	32813	20325	61,94	12488	38,06
120	BAC	16268	7652	47,04	8616	52,96
121	BACKA PALANKA	60966	48102	78,90	12864	21,10
122	BACKA TOPOLA	38245	12001	31,38	26244	68,62
123	BACKI PETROVAC	14681	3799	25,88	10882	74,12
124	BELA CRKVA	20367	15801	77,58	4566	22,42
125	BEOCIN	16086	11046	68,67	5040	31,33
126	BECEJ	40987	17061	41,63	23926	58,37
127	VRSAC	54369	39639	72,91	14730	27,09
128	ZABALJ	27513	23757	86,35	3756	13,65
129	ZITISTE	20399	12670	62,11	7729	37,89
130	ZRENJANIN	132051	99236	75,15	32815	24,85
131	INDJIJA	49609	42301	85,27	7308	14,73
132	IRIG	12329	9859	79,97	2470	20,03
133	KANJIZA	27510	2103	7,64	25407	92,36
134	KIKINDA	67002	51431	76,76	15571	23,24
135	KOVACICA	27890	9509	34,09	18381	65,91
136	KOVIN	36802	28426	77,24	8376	22,76
137	KULA	48353	33054	68,36	15299	31,64
138	MALI IDJOS	13494	5169	38,31	8325	61,69
139	NOVA CRNJA	12705	8989	70,75	3716	29,25
140	NOVI BECEJ	26924	18878	70,12	8046	29,88
141	NOVI KNEZEVAC	12975	7756	59,78	5219	40,22
142	NOVI SAD	299294	231035	77,19	68259	22,81
143	OPOVO	11016	9523	86,45	1493	13,55
144	ODZACI	35582	29722	83,53	5860	16,47
145	PANCEVO	127162	98140	77,18	29022	22,82

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Πίνακας 6.2: Πληθυσμοί και ποσοστά μειονοτήτων στο σύνολο του πληθυσμού το 2002						
A/A	Όνομα opstina	Πληθυσμός 2002	Πληθυσμός Σέρβων και Μαυροβουνίων	Ποσοστό Σέρβων και Μαυροβουνίων στο σύνολο του πληθυσμού	Πληθυσμός Λοιπών	Ποσοστό Λοιπών στο σύνολο του πληθυσμού
146	PECINCI	21506	19946	92,75	1560	7,25
147	PLANDISTE	13377	7560	56,51	5817	43,49
148	RUMA	60006	52059	86,76	7947	13,24
149	SENTA	25568	2863	11,20	22705	88,80
150	SECANJ	16377	11651	71,14	4726	28,86
151	SOMBOR	97263	60725	62,43	36538	37,57
152	SRBOBRAN	17855	12096	67,75	5759	32,25
153	SREMSKA MITROVICA	85902	75222	87,57	10680	12,43
154	SREMSKI KARLOVCI	8839	6753	76,40	2086	23,60
155	STARA PAZOVA	67576	55102	81,54	12474	18,46
156	SUBOTICA	148401	37686	25,39	110715	74,61
157	TEMERIN	28275	18233	64,48	10042	35,52
158	TITEL	17050	14516	85,14	2534	14,86
159	VRBAS	45852	33278	72,58	12574	27,42
160	COKA	13832	5237	37,86	8595	62,14
161	SID	38973	30298	77,74	8675	22,26

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

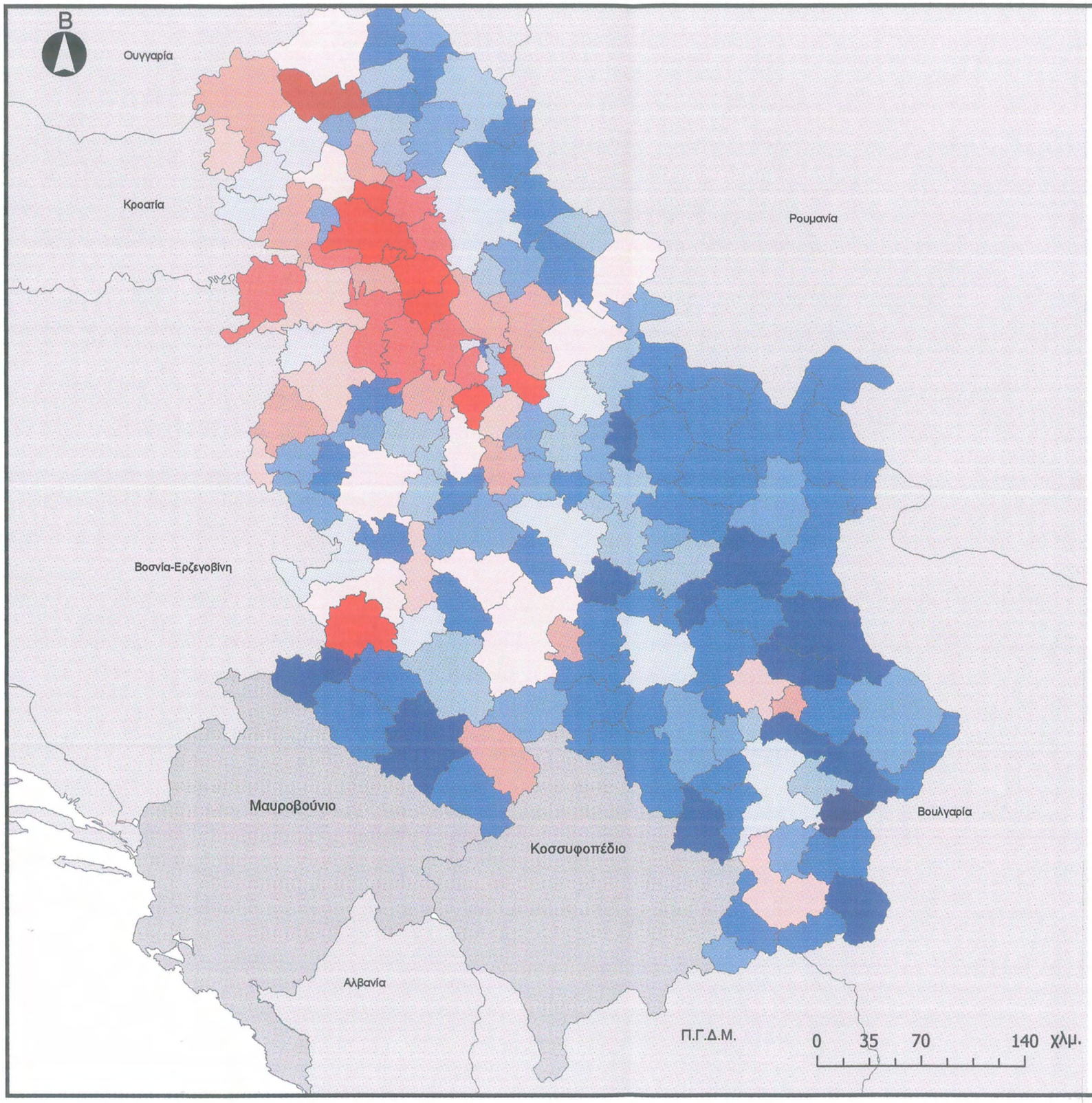

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΠΟΛΥΤΕΧΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ, ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ & ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΝΑΛΥΣΕΩΝ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ:
ΟΙ ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΕΣ ΑΝΑΚΑΤΑΤΑΞΕΙΣ – ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΣΕΡΒΙΑ ΚΑΙ ΒΟΪΒΟΔΙΝΑ ΑΠΟ ΤΟ 1991 ΜΕΧΡΙ ΤΟ 2002
ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΚΟΤΖΑΜΑΝΗΣ ΒΥΡΩΝ
ΕΚΠΟΝΗΤΡΙΕΣ: *Ελένη Βαγγέλη, Όλγα Γενετζάκη*

ΑΡΙΘΜΟΣ ΧΑΡΤΗ:
1.β

ΘΕΜΑ ΧΑΡΤΗ:
Μέσος ετήσιος ρυθμός του πληθυσμού (‰), 1991-2002

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

- < -24
- -23,99 - -12
- -11,99 - -6
- -5,99 - -3
- -2,99 - -1,5
- -1,49 - 0
- 0,01 - 1,5
- 1,51 - 3
- 3,01 - 6
- 6,01 - 12
- 12,01 - 24
- > 24.01

ΒΟΛΟΣ, ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2003

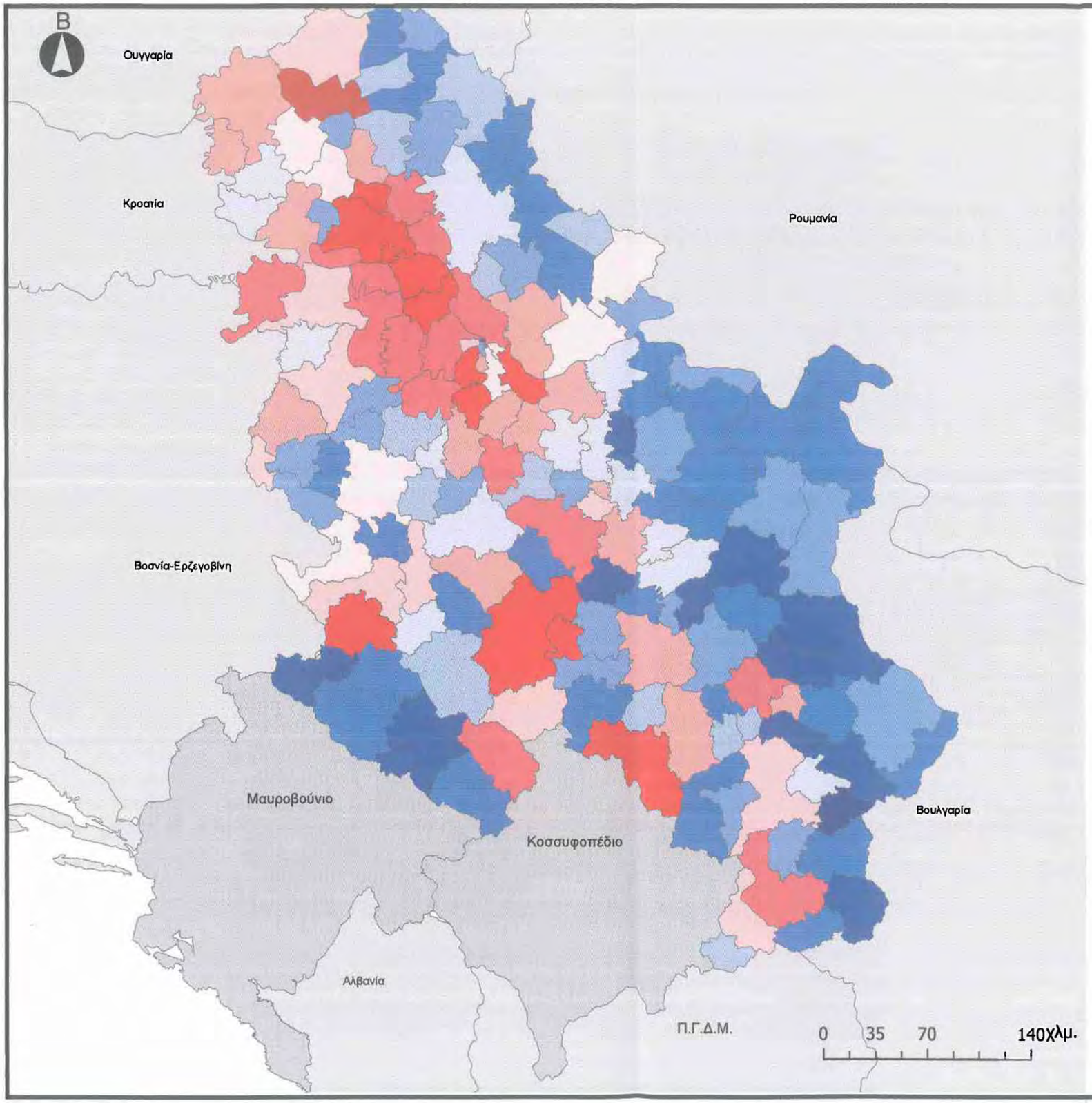

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΠΟΛΥΤΕΧΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ, ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ & ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΝΑΛΥΣΕΩΝ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ:
ΟΙ ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΕΣ ΑΝΑΚΑΤΑΤΑΞΕΙΣ – ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΣΕΡΒΙΑ ΚΑΙ ΒΟΪΒΟΔΙΝΑ ΑΠΟ ΤΟ 1991 ΜΕΧΡΙ ΤΟ 2002
ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΚΟΤΖΑΜΑΝΗΣ ΒΥΡΩΝ
ΕΚΠΟΝΗΤΡΙΕΣ: *Ελένη Βαγγέλη, Όλγα Γενετζάκη*

ΑΡΙΘΜΟΣ ΧΑΡΤΗ:
2.β

ΘΕΜΑ ΧΑΡΤΗ:
Μέσος ετήσιος ρυθμός του πληθυσμού (‰) συμπεριλαμβανομένου και του πληθυσμού των IDP's, 1991-2002

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

- < -24
- -23,99 - -12
- -11,99 - -6
- -5,99 - -3
- -2,99 - -1,5
- -1,49 - 0
- 0,01 - 1,5
- 1,51 - 3
- 3,01 - 6
- 6,01 - 12
- 12,01 - 24
- > 24,01

ΒΟΛΟΣ, ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2003

ΛΕΞΙΚΟ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΟΡΩΝ *

*Από το site του Εργαστηρίου Δημογραφικών και Κοινωνικών Αναλύσεων: ΠΑΝΔΩΡΑ-Ψηφιακός Δημογραφικός Άτλαντας (httpQ//www.demography-lab.org)

Αδρός δείκτης (ή ποσοστό) γεννητικότητας (‰)

Λόγος των γεννήσεων ενός έτους προς το μέσο πληθυσμό του ίδιου έτους και γενικότερα, λόγος των γεννήσεων μιας περιόδου στο μέσο πληθυσμό της ίδιας περιόδου. Επομένως αναλογών αριθμός γεννήσεων σε μια χωρική ενότητα στην διάρκεια ενός έτους επί 1.000 κατοίκων της ίδιας χωρικής ενότητας στην διάρκεια του ίδιου έτους.

Αδρός δείκτης (ή ποσοστό) θνησιμότητας (‰)

Λόγος των θανάτων ενός έτους προς το μέσο πληθυσμό του ίδιου έτους και, γενικότερα, λόγος των θανάτων μιας περιόδου στο μέσο πληθυσμό της ίδιας περιόδου. Επομένως αναλογών αριθμός θανάτων σε μια χωρική ενότητα στην διάρκεια ενός έτους επί 1.000 κατοίκων της ίδιας χωρικής ενότητας στην διάρκεια του ίδιου έτους.

Γεννητικότητα

Ο όρος παραπέμπει συνήθως στην συχνότητα των γεννήσεων σε έναν πληθυσμό, δηλαδή στο αδρό ποσοστό της γεννητικότητας.

Δημογραφία

Μελέτη των ανθρωπίνων πληθυσμών σε σχέση με την ανανέωσή τους μέσω των γεννήσεων, των θανάτων, και της μεταναστευτικής κίνησης.

Η Δημογραφία ασχολείται περιγράφοντας και αναλύοντας:

την κατάσταση των πληθυσμών, δηλ. το μέγεθός τους και την σύνθεση τους με βάση διάφορα κριτήρια (ηλικία, οικογενειακή κατάσταση, επίπεδο εκπαίδευσης, γεωγραφική κατανομή…).

Τα διάφορα φαινόμενα που επιδρούν άμεσα σ' αυτή την σύνθεση και στην εξέλιξη των πληθυσμών (γεννητικότητα, γαμηλιότητα, μετανάστευση, θνησιμότητα…).

τις αμφίδρομες σχέσεις που υπάρχουν αφ' ενός μεν μεταξύ της κατάστασης των πληθυσμών (ως και της εξέλιξής τους) αφ' ετέρου δε των δημογραφικών φαινομένων στα οποία οφείλονται αυτές.

Δημογραφική ανάλυση

Στατιστική ανάλυση προσαρμοσμένη στην μελέτη των ανθρώπινων πληθυσμών. Η δημογραφική ανάλυση απαιτεί βασικές μαθηματικές γνώσεις, χρησιμοποιεί αδρά δεδομένα προερχόμενα από απογραφές πληθυσμών, ληξιαρχικές πράξεις και περιστασιακές καταγραφές ή ειδικές έρευνες. Μετασχηματίζει τα δεδομένα αυτά – μεταξύ των άλλων, δημιουργώντας πίνακες (πίνακες θνησιμότητας, γαμηλιότητας, γονιμότητας, ...) ή κατ' ελάχιστο δημιουργώντας τμήματα των πινάκων αυτών που αναδεικνύουν ποσοτικά δεδομένα τα οποία αποτυπώνουν τον τρόπο ανανέωσης των πληθυσμών. Μια θεμελιώδης διάκριση κυριαρχεί σε όλες τις εργασίες δημογραφικής ανάλυσης: Αυτή ανάμεσα στην διαχρονική (ή διαγενεακή) και στιγμιαία (ή εγκάρσια) ανάλυση.

Η δημογραφική ανάλυση είναι ένα βασικό στάδιο για κάθε δημογραφική έρευνα. Όταν γίνει σωστά παρέχει συχνά χρήσιμες ενδείξεις για την ερμηνεία των φαινομένων και για τις ιδιαιτερότητες της δομής ενός πληθυσμού. Ταυτόχρονα επιτρέπει την ανάδειξη κάποιων αιτιακών σχέσεων ή στην χειρότερη των περιπτώσεων, μας οδηγεί να αποκλείσουμε κάποιες από τις σχέσεις αυτές οι οποίες εύκολα και με βάση την κοινή λογική θα μπορούσαν να θεωρηθούν ως αιτιατές. Αντιθέτως, μια εσφαλμένη δημογραφική ανάλυση, όσο πρωτότυπη και αν είναι δεν μπορεί παρά να οδηγήσει σε λανθασμένα συμπεράσματα.

Θνησιμότητα

Ο όρος παραπέμπει συνήθως στην συχνότητα των θανάτων σε έναν πληθυσμό, δηλαδή στο αδρό ποσοστό της θνησιμότητας.

Καθαρή Μετανάστευση

Για μια περιοχή και μια δεδομένη περίοδο, διαφορά μεταξύ της εισόδου μεταναστών Ι και της εξόδου Ε δηλ. (Ι-Ε).

Μέσο ετήσιο Δημογραφικό Ισοζύγιο

Η λογιστική ταυτότητα που συνδέει τον πληθυσμό στις δύο διαδοχικές πρωτοχρονιές, (Πχ και Πχ+1) και η οποία αποσυντίθεται στις γεννήσεις, τους θανάτους και στις εισροές και εκροές μεταναστών.

Μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής του πληθυσμού, r (o/oo)

Μέση ετήσια μεταβολή του πληθυσμού μιας χωρικής ενότητας κατά την διάρκεια μιας περιόδου (θετική ή και αρνητική). Υπολογίζεται βάσει του τύπου το ανατοκισμού. Εάν Px ο πληθυσμός στο έτος εκκίνησης και Py ο πληθυσμός στο έτος κατάληξης, η μέση ετήσια μεταβολή του πληθυσμού μας μεταξύ των ετών x και y υπολογίζεται βάσει του τύπου Py= Px * (1+r)x-y. Λ.χ. εάν ο πληθυσμός της Ελλάδας ήταν (απογραφή) στην 1/1/1991 (Px)=10.259.900 και στην 1/1/2001 (Py) =10.939.771, η διαφορά x-y=10 (έτη) και επομένως 10.939.771=10.259.900* (1+r)10, επομένως r=6,436‰

Μεταβολή του πληθυσμού (σε απόλυτες τιμές)

Μεταβολή του πληθυσμού μιας χωρικής ενότητας κατά την διάρκεια μιας περιόδου. Η μεταβολή δύναται να είναι τόσο θετική αλλά και αρνητική και να εκτιμάται τόσο βάσει των απολύτων μεγεθών όσων και επί τις χιλίοις. Στην πρώτη περίπτωση η μεταβολή του πληθυσμού σε απόλυτα μεγέθη μεταξύ δύο ετών, λ.χ. μεταξύ 1/1/1981 και 1/1/1991, είναι το άθροισμα της φυσικής αύξησης (N-D) και της καθαρής μετανάστευσης, (I-E): Όπου N= γεννήσεις, D= Θάνατοι, I = μεταναστευτικοί είσοδοι και E= μεταναστευτικοί έξοδοι. Στην δεύτερη περίπτωση ισούται με το ισοζύγιο φυσικής αύξησης μείον και το ισοζύγιο καθαρής μετανάστευσης (εκφραζόμενα ‰). Επομένως στην περίπτωση αυτή μεταβολή εκτιμάται ως: Αδρό ποσοστό γεννητικότητας - αδρό ποσοστό θνησιμότητας (φυσική αύξηση προσμετρώμενη ‰) + αδρό ποσοστό μεταναστευτικών εισροών (εισόδων, ‰) - αδρό ποσοστό μεταναστευτικών εκροών (εξόδων, ‰)

Μετανάστευση προς το εξωτερικό

Μετακίνηση ενός ατόμου από μια περιοχή προς μια άλλη.

Πληθυσμιακή Δομή

Σύνθεση-κατανομή ενός πληθυσμού με βάση τα βασικά δημογραφικά του χαρακτηριστικά (φύλο, ηλικία, οικογενειακή κατάσταση) ή ακόμη τα ειδικά του χαρακτηριστικά (επίπεδο εκπαίδευσης, οικονομική δραστηριότητα...) εξεταζόμενα ξεχωριστά ή συνδυασμένα. Συνήθως για την ανάλυση των πληθυσμιακών δομών δεν χρησιμοποιούμε τα απόλυτα μεγέθη, αλλά τις αναλογίες, αναγάγοντας τον συνολικό πληθυσμό σε 1000 η ακόμη 10.000 άτομα.

Πληθυσμός

Το σύνολο των ατόμων σε μια δεδομένη στιγμή, σύνολο δυνάμενο να κατανεμηθεί με πολλαπλά και διαφορετικά κριτήρια. Τις περισσότερες φορές ο όρος πληθυσμός υποδηλώνει το σύνολο των κατοίκων μιας περιοχής (κράτος, επαρχία, νομός, πόλη, κοινότητα,...). Μπορεί επίσης να υποδηλώνει και διαφορετικά τμήματά του (αντρικός και γυναικείος πληθυσμός, αστικός πληθυσμός, ενεργός πληθυσμός, σχολικός πληθυσμός...). Μερικές φορές, οι ειδικοί αυτοί πληθυσμοί εξετάζονται με βάση την ίδια δυναμική χωρίς ειδική αναφορά στους ευρύτερους πληθυσμούς στους οποίους εντάσσονται. Έτσι μπορούμε να μελετήσουμε τον πληθυσμό των υπαλλήλων μιας εταιρείας, τον πληθυσμό των ασθενών ενός νοσοκομείου, κ.ο.κ.

Πληθυσμός νόμιμος

Το σύνολο των ατόμων που είναι παρόντα σε μια συγκεκριμένη χωρική ενότητα και σε κάποια συγκεκριμένη χρονική στιγμή με βάση την κατά νόμο διαμονή της συνήθους κατοικίας (ή με κάποιο άλλο παρόμοιο κριτήριο).

Ο νόμιμος πληθυσμός κατά την Ε.Σ.Υ.Ε. αποτελείται από τον αριθμό των δημοτών, δηλαδή από το σύνολο των ατόμων κάθε ηλικίας και φύλου, που είναι καταχωρημένα στα αντίστοιχα δημοτολόγια και εφόσον κατά την ημέρα της απογραφής βρισκόταν στην χώρα και απογράφηκαν ως παρόντες ή απουσίαζαν προσωρινά στο εξωτερικό.

Πληθυσμός μέσος

Συνήθως ο πληθυσμός μιας χωρικής ενότητας στην μέση ενός έτους (1/7) ή ακόμη στο μέσο μιας περιόδου. Έτσι, ο μέσος πληθυσμός ενός έτους ισούται με το ημι-

άθροισμα του πληθυσμού ανάμεσα στις 1/1 του έτους αυτού και στην 1/1 του επόμενου έτους (υποθέτοντας ότι η κατά την διάρκεια του έτους αυτού μεταβολή του πληθυσμού είναι ομαλή, ήτοι γραμμική). Γενικότερα, όταν Px ο πληθυσμός στην 1/1 του έτους x και Py ο πληθυσμός την 1/1 του έτους y, τότε ο μέσος πληθυσμός = Px+Py/2. Με βάση τον υπολογιζόμενο με τον τρόπο αυτό πληθυσμό μετράται, όπως προαναφέρθηκε η σχέση των γεγονότων κινήσεως του πληθυσμού και επί πλέον ως προς τον πληθυσμό τούτο μετρούνται πολυάριθμα οικονομικά και κοινωνικά φαινόμενα. Η Ε.Σ.Υ.Ε. επανεκτιμά συνήθως τον μέσο υπολογιζόμενο κατ' έτος πληθυσμό της Ελλάδας μετά από κάθε απογραφή, βάσει των δεδομένων της απογραφής και των γεννήσεων ζώντων και θανάτων, που στο μεταξύ συνέβησαν, καθώς και της μεταναστευτικής κινήσεως.

Πληθυσμός πραγματικός

Το σύνολο των ατόμων που είναι παρόντα σε μια συγκεκριμένη χωρική ενότητα και σε κάποια συγκεκριμένη χρονική στιγμή. Κατά την Ε.Σ.Υ.Ε. πραγματικός πληθυσμός μιας περιφέρειας (δήμου, κοινότητας ή οικισμού) είναι το σύνολο των, για οποιαδήποτε αιτία, παρόντων σ' αυτή προσώπων κατά την ημέρα της απογραφής, είτε αυτά διαμένουν μονίμως στην περιφέρεια αυτή είτε βρέθηκαν να διαμένουν προσωρινώς ή τυχαίως.

Ποσοστό αύξησης (ενός πληθυσμού).

Ποσοστιαία μεταβολή του πληθυσμού μιας χωρικής ενότητας κατά την διάρκεια μιας περιόδου (θετική η και αρνητική). Εάν Px ο πληθυσμός στο έτος εκκίνησης x και Py ο πληθυσμός στο έτος κατάληξης y, η ποσοστιαία μεταβολή του πληθυσμού της περιοχής μας μεταξύ των ετών x και y ισούται με τον Py- Px/ Px * 100.

Ποσοστό φυσικής αύξησης ενός πληθυσμού (‰).

Ισούται με την διαφορά μεταξύ του ποσοστού γεννητικότητας TBN και του ποσοστού θνησιμότητας TBM για την εξεταζόμενη περίοδο, ήτοι $a = TBN - TBM$.

Φυσική αύξηση

Μεταβολή του συνόλου ενός πληθυσμού κατά την διάρκεια μιας περιόδου, ως αποτέλεσμα του ισοζυγίου των γεννήσεων και των θανάτων. Η φυσική αύξηση δύναται να εκφρασθεί σε απόλυτα μεγέθη ή επί τις χιλίοις, ως διαφορά ανάμεσα στον αδρό δείκτη γεννητικότητας και στον αδρό δείκτη θνησιμότητας.

Novi Knezevac
Kanjiza
Subotica
Coka
Senta
Sombor
Backa Topola
Ada
Kikinda
Nova Crnja
Mali Idjos
Kula
Becej
Novi Becej
Apatin
Srbobran
Zitiste
Odzaci
Vrbas
Temerin
Zabalj
Zrenjanin
Secanj
Bac
Backa Palanka
Backi Petrovac
Novi Sad
Titel
Plandiste
Beocin
Sremski Karlovci
Kovacica
Alibunar
Vrsac
Irig
Indjija
Opovo
Sid
Sremska Mitrovica
Stara Pazova
Pancevo
Pancevo
Bela Crkva
Ruma
Kovin
Bogatic
Pecinci
Veliko Gradiste
Beograd
Pozarevac
Golubac
Kladovo
Sabac
Vladimirci
Smederevo
Mala Crnice
Kucevo
Loznica
Koceljeva
Ub
Aladenovac
Smederevska Palanka
Petrovac
Majdanpek
Mali Zvornik
Krupanj
Osecina
Lajkovac
Velika Plana
Arandjelovac
Negotin
Valjevo
Topola
Raca
Lapovo
Svilajnac
Zagubica
Ljubovija
Mionica
Ljig
Batocina
Bor
Despotovac
Gornji Milanovac
Kragujevac
Cuprija
Kosjeric
Svetozarevo
Zajecar
Bajina Basta
Pozega
Knic
Paracin
Boljevac
Cacak
Uzice
Rekovac
Lucani
Varvarin
Razanj
Sokobanja
Cajetina
Arilje
Kraljevo
Trstenik
Vrnjacka Banja
Knjazevac
Krusevac
Aleksinac
Priboj
Nova Varos
Ivanjica
Aleksandrovac
Svrljig
Nis
Merosina
Niska Banja
Raska
Brus
Blace
Bela Palanka
Pirot
Prijepolje
Prokuplje
Doljevac
Gadzin Han
Sjenica
Zitoradja
Dimitrovgrad
Novi Pazar
Kursumlija
Babusnica
Bojnik
Leskovac
Vlasotince
Tutin
Lebane
Crna Trava
Medvedja
Vladicin Han
Surdulica
Vranje
Bosilegrad
Bujanovac
Trgoviste
Presevo